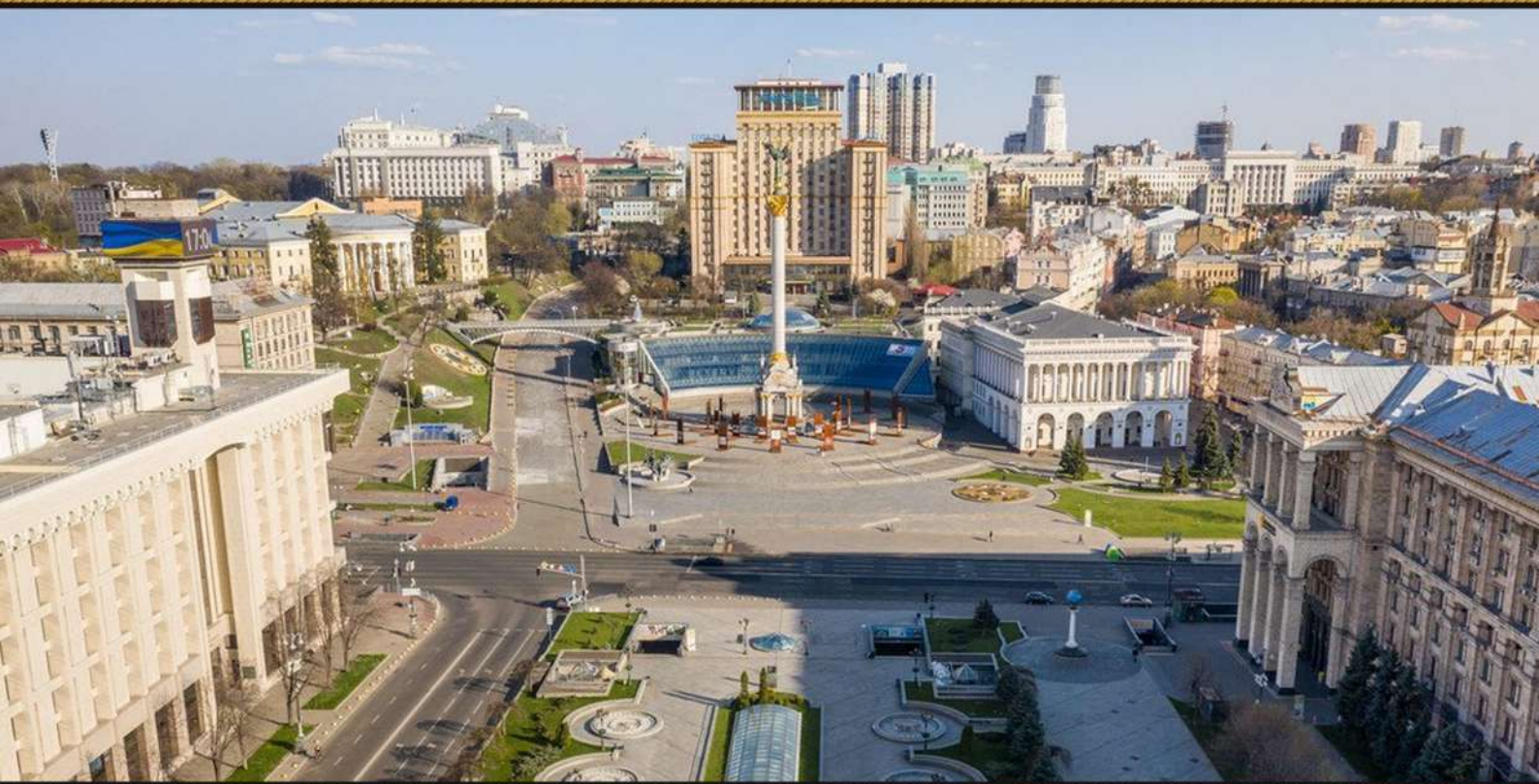

ГУМАНИТАРНІ ПРИКЛАДНІ НАУКИ *

(міжнародна наукова конференція)

* Humanitarian applied sciences

International scientific conference

**Місце проведення: Київ, Україна
21 травня 2023**

**Venue: Kyiv, Ukraine
May 21, 2023**

УДК 001.1

ББК 29

UDC 001.1

BBK 29

Гуманітарні прикладні науки (міжнародна наукова конференція)

---

* Humanitarian applied sciences | International scientific conference

Місце проведення: **Київ, Україна** | Venue: **Kyiv, Ukraine**

21 травня 2023 року | May 21, 2023

ОФОРМЛЕННЯ ЦИТАТИ:

Батюченко В.А., Дудар З.В., Мазурова О.О. Дослідження методів рішення транспортних задач лінійного програмування // Гуманітарні прикладні науки (міжнародна наукова конференція). Видавництво ACADEMCONF.COM // Київ, Україна, 21 травня 2023. с. 4 - 13.

ISBN 978-976-8641-01-3

© 2023 Видавництво ACADEMCONF.COM | Publisher ACADEMCONF.COM

© 2023 Автори статей | Authors of the papers

Адреса електронної пошти: info@academconf.com

Адреса видавця (редакції): **LV-1007, Рига, Латвія**

Операційний офіс: **65039, Одеса, Україна**

ЗМІСТ (CONTENT)

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCES)

1. Биченко Юрій Вікторович ПОНЯТТЯ АНТРОПОГЕННОГО ЗАБРУДНЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТА БОРОТЬБИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	6-8
2. Богомаз Данііл Романович, Гіденко Євген Сергійович ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ, ЯКІ СТИКАЮТЬСЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	9-12
3. Вайда Дмитро Романович, Хашев Вадим Георгійович ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ ПОГАШЕННЯ ТА ЗНЯТТЯ СУДИМОСТІ.....	13-16
4. Векленко Роман Геннадійович, Хашев Вадим Георгійович ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПОВТОРНОСТІ, СУКУПНОСТІ ТА РЕЦИДИВУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	17-21
5. Вільгуцький Володимир Богданович, Хашев Вадим Георгійович ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНО ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	22-24
6. Волошин Богдан Романович, Хашев Вадим Георгійович ПОНЯТТЯ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ЙОГО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ.....	25-27
7. Єрмолаєв Ігор Володимирович, Філіпп Анастасія Володимирівна СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА США	28-31
8. Жданова Катерина Володимирівна, Хашев Вадим Георгійович СПРИЯННЯ УЧАСНИКАМ ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УКРИТТЯ ЇХ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	32-37
9. Казьмірук Дмитро, Хашев Вадим ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУТУ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	38-41
10. Коваль Вадим Віталійович, Ділігул Аліна Сергіївна ЗАГАЛЬНЕ І СПЕЦІАЛЬНЕ КОРИСТУВАННЯ ПРИРОДНИМИ РОСЛИННИМИ РЕСУРСАМИ.....	42-45
11. Козловська Анастасія Костянтинівна, Корогод Світлана Володимирівна ПОТЕРПІЛИЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ	46-48
12. Кравець Ілля Ігорович, Смірнова Ірина Олегівна КОНСТИТУЦІЙНІ МЕЖІ ДІЯЛЬНОСТІ СУДОВИХ І ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ	49-52
13. Крисько Вікторія Андріївна, Мігусова Катерина Сергіївна ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН	53-56
14. Кудла Іван Юрійович, Хашев Вадим Георгійович ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ГОТУВАННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ	57-62
15. Кузьмін Ярослав Артемович, Мігусова Катерина Сергіївна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЇХ КОМПЕТЕНЦІЯХ	63-66
16. Курильчик Ігор Володимирович, Хашев Вадим Георгійович ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	67-70
17. Мороз Владислава Олександрівна, Ділігул Аліна Сергіївна ПРАВОВА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ ТА ҐРУНТІВ	71-75

18. Мороз Владислава Олександрівна, Хашев Вадим Георгійович ЩОДО ПОНЯТТЯ І СУТНОСТІ ПСИХІЧНОГО ПРИМУСУ.....	76-79
19. Наумов Назарій Едуардович, Хашев Вадим Георгійович ЕКСЦЕС ВИКОНАВЦЯ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	80-84
20. Неспляк Роман Олегович, Хашев Вадим Георгійович ВИДИ ПОКАРАНЬ В СИСТЕМІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	85-88
21. Нікітіна Валерія Максимівна, Ділігул Аліна Сергіївна МІСЦЕ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА СЕРЕД ІНШИХ ГАЛУЗЕЙ ПРАВА	89-92
22. Нікітіна Валерія Максимівна, Хашев Вадим Георгійович ВИДИ ПОКАРАНЬ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ.....	93-97
23. Орищенко Назар Олександрович, Хашев Вадим Георгійович ФАКУЛЬТАТИВНІ ОЗНАКИ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ	98-102
24. Сопілюк Анна Павлівна, Мігусова Катерина Сергіївна ПРИРОДНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ	103-106
25. Сопілюк Анна Павлівна, Шинкаренко Інна Олександрівна АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЯК СУСПІЛЬНІ ПРОБЛЕМИ.....	107-110
26. Самчук Владислав, Хашев Вадим ДЕЯКІ ВИДИ АРЕШТУ ЯК ВИД ПОКАРАННЯ.....	111-114
27. Ткаченко Дар'я Ігорівна, Хашев Вадим Георгійович ЗНАЧЕННЯ ВИНИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	115-119
28. Хоменко Владислав Сергійович, Хашев Вадим Георгійович ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК.....	120-124
29. Хоменко Владислав Сергійович, Хашев Вадим Георгійович ЩОДО ПОНЯТТЯ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ	125-129
30. Фісун Наталія Олександрівна, Павлова Наталя Валеріївна ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОГО	130-134
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА (FIRE TRAINING)	
31. Копетан Дмитро Сергійович, Бодирєв Дмитро Анатолійович ЗАРОДЖЕННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	135-138
32. Копетан Дмитро Сергійович, Бодирєв Дмитро Анатолійович ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ.....	139-142
33. Кучеренко Діана Вячеславівна, Бодирєв Дмитро Анатолійович СУЧАСНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	143-147
34. Тугова Вікторія Володимирівна, Сіверська Зорина Ханларівна, Бодирєв Дмитро Анатолійович СУЧАСНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ВОГНЕВОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	148-157
ЛІНГВІСТИКА ТА НАУКИ ПРО МОВУ (LINGUISTICS)	
35. Глян Тетяна Дмитрівна, Ірчишина Марина Віталіївна РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ.....	158-161

36. Копетан Дмитро Сергійович, Дьяков Максим В'ячеславович, Олійник Ольга Сергіївна ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ У МОВІ ТА КУЛЬТУРІ.....	162-165
--	---------

ПСИХОЛОГІЯ (PSYCHOLOGY)

37. Цапович Валерія Андріївна, Шинкаренко Інна Олександрівна ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ПРАЦІВНИКІВ ПОЛЩІ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	166-169
--	---------

СПОРТ ТА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА (SPORT)

38. Резнік Маргарита, Марков Роман ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ДЛЯ СТУДЕНТІВ/КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ.....	170-173
--	---------

ТЕХНІЧНІ НАУКИ (TECHNICAL SCIENCES)

39. Ulyanov Vasily Yurievich, Holubieva Viktoriia Antonivna TECHNIQUE AND TECHNOLOGY FOR DRILLING SOUNDING OF LUNAR SOIL.....	174-176
---	---------

40. Богдановська Єлизавета Олександрівна, Коротка Лариса Іванівна АНАЛІЗ ОЗНАК НА НАБОРАХ ДАНИХ ДЛЯ МАШИННОГО НАВЧАННЯ.....	177-181
---	---------

41. Чабан Анастасія Олександрівна, Насонова Світлана Сергіївна ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР КІБЕРЗЛОЧИНІВ ТА СПОСОБИ ПРОТИДІЇ ЇМ.....	182-186
---	---------

ЗАГАЛЬНОГУМАНІТАРНІ НАУКИ (GENERAL HUMANITIES SCIENCES)

42. Солоп Ілля Олексійович, Тінін Дмитро Геннадійович КОМУНІКАЦІЯ, ЯК ОСОБИСТИЙ ЗАХИСТ ПОЛЩЕЙСЬКОГО.....	187-191
--	---------

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCES)

УДК 349

Биченко Юрій Вікторович

курсант 2 курсу ННППФПНП

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ПОНЯТТЯ АНТРОПОГЕННОГО ЗАБРУДНЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТА БОРОТЬБИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

***Анотація:** у даній роботі йдеться про проблему антропогенного забруднення та необхідність вживання комплексних заходів для боротьби з цією проблемою. Автори показують, що антропогенне забруднення є наслідком швидкого розвитку промисловості та зростання населення, що призводить до забруднення довкілля, зокрема водних ресурсів, ґрунту та повітря. Для боротьби з цією проблемою необхідно вживати комплексних заходів, таких як поліпшення законодавства, використання технологій з низьким викидом та збільшення свідомості громадськості. Описано також наслідки антропогенного забруднення на здоров'я людей, природні ресурси та клімат.*

***Ключові слова:** забруднення, атмосферне повітря, потреби, пластик, боротьба, навколишнє середовище.*

Антропогенне забруднення є однією з найважливіших проблем сучасного світу, і боротьба з ним є необхідною умовою забезпечення життєвих потреб людей і збереження навколишнього середовища. Щоб боротися з антропогенним забрудненням, необхідно вживати комплексних заходів, які охоплюють не тільки технологічні і інженерні рішення, але й законодавчі та соціально-економічні механізми.

Проблема антропогенного забруднення виникла у результаті швидкого розвитку промисловості та зростання населення. Велика кількість людей використовує велику кількість ресурсів, і в результаті цього забруднюють

довкілля. Не важко зрозуміти, що антропогенне забруднення остаточно має негативний вплив на наше здоров'я, природні ресурси та клімат [1, с. 24].

Іншою важливою проблемою антропогенного забруднення є забруднення водних ресурсів. Відходи промисловості, зокрема, викиди забруднюючих речовин в річки і озера, призводять до забруднення водних екосистем і зменшення кількості доступної для людей та тварин води. Також це може призвести до забруднення ґрунту, що призведе до зменшення врожайності, та впливати на здоров'я людей, які можуть отримувати токсичні речовини з овочів і фруктів, вирощених на забрудненому ґрунті [2, с. 121].

Для вирішення проблеми антропогенного забруднення є важливим питання поліпшення законодавства та регулювання: уряди повинні встановлювати законодавство, що регулює викиди шкідливих речовин у повітря, воду та ґрунт. Також повинно бути заборонено використання шкідливих речовин у виробництві. Разом з цим використовувати технології з низьким викидом, що значно зменшить вплив антропогенного забруднення на довкілля. Не потрібно забувати також про збільшення свідомості громадськості, що є одним із ключових рішень цієї проблеми, оскільки люди повинні зрозуміти, що кожен з нас може внести свій внесок у боротьбу з цією проблемою. Ми можемо зменшити своє використання пластику та інших одноразових матеріалів, що не підлягають переробці. Обрання власниками автомобілів з низьким викидом, використання громадського транспорту або взагалі користуватись циклічно-екологічними видами транспорту.

Боротьба з антропогенним забрудненням - це завдання, що стоїть перед кожним з нас. Завдання, яке стосується майбутнього нашої планети та нашого здоров'я. Нам потрібно приймати відповідальність за свої дії та збільшувати свідомість громадськості про проблему антропогенного забруднення. Тільки в цьому випадку ми зможемо досягти реального прогресу в боротьбі з цією проблемою та зберегти нашу планету для майбутніх поколінь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. World Health Organization. (2018). Ambient air pollution: Health impacts. Retrieved from [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-\(outdoor\)-air-quality-and-health](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-(outdoor)-air-quality-and-health)
2. United Nations Environment Programme. (2019). Global Environment Outlook - GEO-6: Healthy Planet, Healthy People. Retrieved from <https://www.unep.org/resources/global-environment-outlook-geo-6>
3. United Nations. (2015). Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. Retrieved from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
4. United States Environmental Protection Agency. (2021). Air Pollutants. Retrieved from <https://www.epa.gov/air-pollution-transport-and-climate-change/basic-information-air-pollution>
5. European Environment Agency. (2019). Air pollution. Retrieved from <https://www.eea.europa.eu/themes/air>

Bychenko Yuriy

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

THE CONCEPT OF ANTHROPOGENIC POLLUTION AS AN OBJECT OF STRUGGLE IN THE MODERN WORLD

***Abstract:** this work deals with the problem of anthropogenic pollution and the need to take comprehensive measures to combat this problem. The author shows that anthropogenic pollution is a consequence of the rapid development of industry and population growth, which leads to pollution of the environment, in particular water resources, soil and air. To combat this problem, it is necessary to take comprehensive measures, such as improving legislation, using low-emission technologies and increasing public consciousness. The consequences of anthropogenic pollution on human health, natural resources and climate are also described.*

***Keywords:** pollution, atmospheric air, needs, plastic, struggle, environment.*

УДК 340

Богомаз Даніїл Романович

Курсант 2 курсу

Факультету підготовки фахівців для

Підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Гіденко Євген Сергійович

викладач кафедри

Тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

**ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ, ЯКІ СТИКАЮТЬСЯ
ПРИ ПРОВЕДЕННІ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

***Анотація:** забезпечення ефективної тактико-спеціальної підготовки в умовах воєнного стану, з'являються різноманітні виклики та проблеми.*

***Ключові слова:** тактико-спеціальна підготовка, поліція, воєнний стан.*

Тема є дуже актуальною, оскільки у сучасних умовах військові конфлікти та загрози безпеці не є винятком. У таких умовах, в яких зараз перебуває наша держава, важливо підготувати належним чином військовослужбовців, які зможуть виконувати свої обов'язки у складних умовах бойових дій та забезпечувати безпеку населення.

З метою забезпечення ефективної тактико-спеціальної підготовки в умовах воєнного стану, з'являються різноманітні виклики та проблеми. Однією з

них є недостатня кількість кваліфікованих викладачів та тренерів, які можуть передати необхідні знання та навички. Іншою проблемою є відсутність достатнього фінансування для проведення повноцінної підготовки військовослужбовців.

До інших викликів можна віднести недостатню кількість високотехнологічного обладнання та необхідного приладдя, що може значно ускладнити підготовку військовослужбовців. Також, необхідною є постійна модернізація техніки та обладнання для підвищення рівня підготовки військовослужбовців та забезпечення їх ефективної діяльності.

Одним із головних викликів, з яким стикається тактико-спеціальна підготовка в умовах воєнного стану, є необхідність швидкої адаптації до нових умов та навичок. Війна може виникнути непередбачувано і військовим доведеться оперативно підготуватися до бойових дій, навчитися працювати в складному військовому середовищі та дотримуватися строгих правил безпеки.

Ще одним викликом є необхідність підготувати військових до ведення бойових дій у різних умовах, зокрема, в міських умовах. Війна може виникнути в будь-якому місці та у будь-який час, тому важливо, щоб військові були готові до дій в будь-яких умовах[2, с. 56-59].

Окрім цього, проблемою є забезпечення високої якості тактико-спеціальної підготовки. Для цього потрібні висококваліфіковані тренери, які мають досвід роботи у військових умовах. Також важливо мати належні умови для проведення навчань, зокрема, сучасні технічні засоби та інфраструктуру.

Наступним викликом є відповідальність за життя та здоров'я військовослужбовців. Тактико-спеціальна підготовка пов'язана з певними ризиками та небезпеками, тому важливо забезпечити максимальний рівень безпеки під час проведення навчань та бойових дій.

Проведення тактико-спеціальної підготовки в умовах воєнного стану є надзвичайно важливим елементом готовності національних військ до можливого зіткнення з противником. У зв'язку зі зростанням геополітичної напруги в світі

та на території України, дане питання потребує більшої уваги. Згідно зі законодавством тактико-спеціальна підготовка є обов'язковою для всіх осіб, які підлягають призову до військової служби. Однак, проведення такої підготовки в умовах воєнного стану стикається з рядом викликів та проблем.

По-перше, це питання забезпечення необхідними ресурсами та інфраструктурою для проведення тактико-спеціальної підготовки в умовах воєнного стану. Наприклад, потрібна належна кількість місць для навчання, зброї, боєприпасів та іншого спеціального обладнання.

По-друге, важливим елементом такої підготовки є кваліфікація і підготовка викладачів та інструкторів. Необхідно мати кваліфікованих фахівців, які зможуть передавати знання та навички військовослужбовцям, а також контролювати якість підготовки[1, с. 66-69].

Для підвищення ефективності та покращення проведення тактико-спеціальної підготовки в умовах воєнного стану в Україні можуть бути використані наступні заходи: необхідно забезпечити військові підрозділи та навчальні центри сучасним обладнанням, яке відповідає сучасним вимогам; інструктори повинні бути професійно підготовлені та володіти сучасними методиками навчання; важливо забезпечити доступ до сучасної інформації та інструкцій з підготовки, щоб військовослужбовці могли швидко отримувати необхідну інформацію; необхідно забезпечити достатню мотивацію військовослужбовців для здійснення військової служби та підвищення рівня зацікавленості у підготовці; необхідно розвивати співпрацю з іншими країнами та використовувати їхні найкращі практики та досвід; навчання повинні бути оновлювані та адаптовані до сучасних викликів та загроз; необхідно забезпечити достатнє фінансування для підготовки військовослужбовців, зокрема на закупівлю необхідного обладнання та матеріалів[1, с. 74].

Загалом, проведення тактико-спеціальної підготовки в умовах воєнного стану є дуже важливою та актуальною темою. Оскільки нинішній світ непередбачуваний, і країни повинні бути готові до будь-яких можливих загроз

для забезпечення безпеки свого народу. Проте, проведення такої підготовки не без проблем та викликів, таких як нестача фінансування, недостатнє обладнання, нестача кваліфікованих кадрів, а також проблеми, пов'язані зі структурою та організацією самого процесу підготовки.

Для підвищення ефективності та покращення проведення тактико-спеціальної підготовки в умовах воєнного стану в Україні, необхідно здійснювати відповідні реформи та заходи. До них можна віднести покращення фінансування, забезпечення необхідним сучасним обладнанням, підвищення кваліфікації кадрів, удосконалення організаційної структури та методів навчання.

Також, важливо враховувати міжнародний досвід та залучати підтримку міжнародних організацій та країн-партнерів для забезпечення якісної та ефективної підготовки. Наприклад, можна вивчити досвід країн-членів НАТО, які мають довгу та успішну історію в проведенні тактичної підготовки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / [О.Г. Комісаров, А.О. Собакарь, Е.Ю. Соболев, О.С. Юнін та ін.]; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – Дніпро: ДДУВС, 2017. – 277 с.
2. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник / О. І. Тьорло, Ю. Р. Йосипів, В. М. Синенький та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 480 с.

УДК 343.9

Вайда Дмитро Романович

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ ПОГАШЕННЯ ТА ЗНЯТТЯ СУДИМОСТІ

***Анотація:** Ця робота присвячена дослідженню деяких аспектів визначення понять "погашення" та "зняття судимості". Дослідження спрямоване на розкриття юридичного значення та процедур, пов'язаних з цими поняттями. У роботі розглядаються різні правові системи та законодавчі підходи до визначення погашення судимості, а також розглядаються вимоги та процедури щодо зняття судимості в різних юрисдикціях.*

***Ключові слова:** судимість, погашення судимості, зняття судимості, кримінальна відповідальність, правові наслідки, обмеження, рецидив, термін погашення, соціальна реабілітація*

Актуальність розглянутої теми полягає в тому, що в нашому суспільстві на сьогоднішній день значну кількість осіб притягнуто до кримінальної відповідальності та вони мають судимості, у зв'язку з чим щодо них застосовуються окремі заходи впливів та обмежень, які негативно відбиваються на реалізації ними своїх Конституційних прав. Багато громадян не знають наслідків судимості і не замислюючись чинять кримінальні правопорушення.

Наявність судимості утворює рецидив кримінальних правопорушень, враховується при призначенні покарання, виду виправної установи та інші

негативні правові наслідки у випадках і в порядку, передбачених законами, не тільки щодо самого судимого, а й тягне за собою несприятливі наслідки щодо його близьких родичів (наприклад, обмеження при їхньому працевлаштуванні до органів державної влади). Через наявність у людини судимості виникнуть проблеми при влаштуванні на роботу, виїзді за кордон, спробі організувати власну справу. Навіть після відбуття покарання та погашення судимості, моральний тягар залишається на людині практично на все життя [1, с.321].

Необхідно правильно обчислювати судимість, визначити момент погашення та зняття судимості, так наслідки від наявності судимості дуже серйозні та несприятливі, передбачені не лише кримінальним законодавством, а й іншими нормативними актами.

Судимість – правовий стан, в якому перебуває особа з моменту набрання обвинувальним вироком (з призначенням кримінального покарання) законної сили та протягом встановленого законом періоду часу після виконання або відбуття покарання, до погашення або зняття судимості [1, с.321].

Інститут судимості регламентує правові наслідки відбуття покарання для громадянина за вчинене кримінальне правопорушення та певною мірою обмежує його правовий статус. Судимість враховується при рецидиві кримінальних правопорушень, призначенні покарання і тягне у себе інші правові наслідки у випадках і порядку, встановлених державними законами.

Звісно ж, що складність аналізованого інституту залежить від того, що з появою терміна «судимість» у нормативно-правових актах минуло понад 100 років, проте, досі серед правознавців єдиного визначення поняття цього інституту кримінального права не склалося. Більше того, дослідження історичного аспекту інституту судимості показує, що протягом усього процесу його розвитку суперечки щодо залишення чи виключення норм про судимість із правового поля не припиняються. Разом з тим існує низка аргументів як «за», так і «проти» збереження даного інституту в законодавстві України

Значимість судимості пов'язана, в першу чергу, з нормальним перебігом життя «після терміну», з можливістю звільнення від обмежень, які тягне за собою судимість, з подальшим вбудовуванням у соціум та просуванням у ньому за повними правами - такими ж, як і в інших простих громадян, що бачили жахи українських в'язниць лише у телевізійному екрані.

Судимість має строковий характер і відповідно до ч. 1 ст. 88 ККУ виникає з дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду та триває певний проміжок часу до моменту її погашення (ст. 89 ККУ) чи зняття. (ст. 91 ККУ) [2, с.239].

Погашення судимості кримінальний закон пов'язує із закінченням встановлених строків, що залежать від категорії кримінального правопорушення, а під зняттям судимості розуміється можливість її дострокового погашення за наявності певних умов.

Законодавцем встановлено, що для того, щоб претендувати на дострокове зняття судимості після відбуття покарання, засуджений повинен поводитися бездоганно. При цьому період тривалості бездоганної поведінки як правової гіпотези нормативно не встановлений, що з урахуванням суттєвої відмінності закріплених термінів погашення судимості для різних категорій кримінальних правопорушень викликає на практиці низку очевидних питань, проте сам по собі він не може впливати на негативний результат вирішення питання про дострокове зняття судимості [3, с.135].

Потрібно підібрати низку суттєвих правових ознак, сукупність яких визнаватиметься необхідною і достатньою підставою для висновку суду про те, чи була поведінка засудженого бездоганною протягом певного періоду часу.

Відповідно до закону судимість може бути знята судом з підстав, зазначених у ст. 91 \ККУ. Закон не містить визначення зняття судимості [3, с.135].

Таким чином, під зняттям судимості необхідно розуміти анулювання спеціальним судовим актом правових наслідків факту засудження особи та

зазнання нею заходів кримінально-правового впливу до закінчення встановлених законом термінів погашення судимості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін.; за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2020. 321с
2. Нікітіна А. О. Строки в інституті судимості. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2017. 34 с. 239.
3. Хряпінський П. В. Погашення та зняття судимості як різновид заохочувальних норм в кримінальному праві України. 2020. с. 135.

УДК 343.2

Векленко Роман Геннадійович

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПОВТОРНОСТІ, СУКУПНОСТІ ТА РЕЦИДИВУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Анотація: в роботі розглянута проблема правових наслідків повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень. Ознаки множинності кримінальних правопорушень, вплив повторності та рецидиву на класифікацію кримінального правопорушення. Вплив множинності кримінальних правопорушень на вирішення питання щодо можливості звільнення від кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність за повторність, сукупність та рецидив кримінального правопорушення.

Ключові слова: повторність, сукупність, рецидив, кримінальне правопорушення, множинність.

Поняття множинності кримінального правопорушення не набуло легального визначення і не знайшло закріплення в Кримінальному кодексі України (далі – КК), як не було цього й у законодавстві, що діяло раніше. Хоча деякі криміналісти висловлювали пропозиції щодо доцільності передбачити у

новому кримінальному законі главу про множинність кримінальних правопорушень, наприклад, наявність повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень виключає звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі статей 45 – 48 КК.

Множинність кримінальних правопорушень характеризується тим, що все вчинене не охоплюється однією нормою Особливої частини КК, що передбачає одиничне кримінальне правопорушення.

Для множинності кримінальних правопорушень характерні такі обов'язкові ознаки:

1. Одна особа вчиняє кілька суспільно небезпечних посягань. Така особа має бути фізичною, осудною і досягти віку кримінальної відповідальності. Тобто відповідати всім ознаками суб'єкта кримінального правопорушення. Це не виключає наявності множинності кримінальних правопорушень та у діях кількох винних, наприклад, групи осіб із попередньою змовою. Якщо така група вчиняє два або більше кримінальних правопорушень, та кожен суб'єкт, що входить до її складу, приймає будь-яку участь у їх виконанні, то має місце множинність кримінальних правопорушень для всіх співучасників.

2. Діяння, що утворюють множинність, мають бути кримінально-протиправними, тобто передбаченими будь-якою статтею Особливої частини КК. При цьому важливо враховувати відмінності між кримінальним правопорушенням та іншими правопорушеннями. Таких посягань має бути два чи більше. Якщо хоч б одне з двох діянь не є кримінальним, то множинність кримінальних правопорушень відсутня [1, с. 747].

Будь-яке вчинене кримінальне правопорушення завдає тієї чи іншої шкоди правовим благам. Його небезпека підвищується у разі вчинення особою кількох кримінальних правопорушень.

Свідчаючи про антисоціальну спрямованість особистості винного, небажання його дотримуватися законів, вчинення особою кількох кримінальних правопорушень завдає великої моральної, фізичної чи матеріальної шкоди

окремим громадянам і державі загалом. При багаторазовій кримінально-протиправній діяльності в особи формується стійке негативне ставлення до охоронюваних кримінальним законом інтересів.

Це погано впливає на громадян, які нестійкі у моральному відношенні, породжує у них ілюзії про можливість вчинення кримінального правопорушення безкарно та є основною умовою зростання професійної злочинності.

Множинність кримінальних правопорушень представляє собою поєднання кількох кримінальних правопорушень у поведінці однієї й тієї ж особи. Головним у множинності кримінальних правопорушень є не стільки як кількість діянь, скільки кількість складів кримінального правопорушення. Склади цих кримінальних правопорушень можуть збігатися або відрізнятися за своїми ознаками - за об'єктом, об'єктивною та суб'єктивною стороною. Проте кримінальні правопорушення, що становлять множинність, мають один загальний елемент. Це - суб'єкт кримінального правопорушення, що є однією і тією ж особою.

Вплив повторності та рецидиву на кваліфікацію кримінального правопорушення полягає у тому, що ці форми множинності, за наявності відповідних положень в статтях Особливої частини КК, виступають кваліфікуючими ознаками кримінального правопорушення. Так, у ситуації послідовного вчинення крадіжки та грабежу, останній, за відсутності інших ознак, належить кваліфікуванню як повторний, відповідно до ч.2 ст. 186 КК. Врахування сукупності при кваліфікації кримінального правопорушення полягає у тому, що кожне із кримінальних правопорушень, які утворюють сукупність підлягає, на підставі ч.2. ст.33 КК, самостійній кваліфікації [2, с. 523].

Вплив множинності кримінальних правопорушень на вирішення питання щодо можливості звільнення від кримінальної відповідальності полягає, перш за все, у тому, що звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст.45 КК), у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст.46 КК), у зв'язку з передачею особи на поруки (ст.47 КК).

В теорії кримінального права неодноразово вчиненим кримінальним правопорушенням вважається вчинення двох і більше кримінальних правопорушень - ознаки яких входять до складу одиничного кримінального правопорушення, передбаченого однією статтею чи однією частиною однієї статті КК. Якщо за кримінальне правопорушення чи кримінальні правопорушення, вчинені раніше, особу не було засуджено, тобто було звільнено від кримінальної відповідальності, або якщо судимість за це кримінальне правопорушення було знято або погашено, то вчинені дії не визнаються неодноразовими. Також не утворює ознак неодноразове вчинення тотожних кримінальних правопорушень, якщо повторне вчинення кримінального правопорушення є частиною ознак кваліфікованого складу кримінального правопорушення [2, с. 880].

Отже, повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень враховуються при кваліфікації кримінальних правопорушень та призначенні покарання, при вирішенні питання щодо можливості звільнення від кримінальної відповідальності та покарання у випадках, передбачених КК.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Юридична енциклопедія: в 6 т. / ред. кол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2001. Т. 3. 792 с.
2. Велика українська юридична енциклопедія. У 20 т. Т. 17. Кримінальне право. В. Я. Тацій (відп. ред.) та ін. 2017. 1064 с.

Veklenko Roman Hennadiyovych

cadet of the 2nd year of the educational and scientific institute of
law and specialist training for units of the National Police
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Khashev Vadym Georgievich

Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Candidate of Law, Associate Professor
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**LEGAL CONSEQUENCES OF REPETITION, COMPLEXITY AND
RECIDISION OF CRIMINAL OFFENSES**

***Abstract:** the paper examines the problem of legal consequences of repetition, aggregation and recurrence of criminal offenses. Signs of the multiplicity of criminal offenses, the influence of repetition and relapse on the classification of a criminal offense. The influence of the multiplicity of criminal offenses on the solution of the issue of the possibility of exemption from criminal responsibility. Criminal liability for repetition, totality and relapse of a criminal offense.*

***Keywords:** repetition, totality, relapse, criminal offense, multiplicity.*

УДК 343.9

Вільгуцький Володимир Богданович

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНО ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

***Анотація:** в роботі розглянуто принципи кримінально правової політики реалізовані в кримінальному законі, і є принципи кримінального права. Подібність же між ними полягає в тому, що вони відображають одні і ті ж ідеї, програмні вимоги, мають одну і ту ж цільову спрямованість. Можна помітити, що значна кількість принципів кримінально-правової політики, названих П.Л. Фросом, збігається за назвою, часто і за змістом, з принципами кримінального права.*

***Ключові слова:** принципи кримінально правової політики.*

У науці під принципами кримінальної політики розуміються основні становища, керівні ідеї, які у основі боротьби зі злочинністю. Йдеться про основні ідеї діяльності держави, як у особі його органів, і посадових осіб, у сфері охорони найважливіших для особистості, суспільства та держави благ, законних інтересів від протиправних посягань.

Необхідно відрізнити принципи кримінального права від кримінальної політики. Другі визначають характер та зміст кримінального законодавства та

практику його застосування, мають ширше значення та сферу діяльності, на їх основі формується стратегія та тактика діяльності держави, спрямовані на боротьбу зі злочинністю та впливають на правозастосовну практику.

Особливістю принципів кримінально правової політики є їх переважно нормативний характер. Ці принципи закріплені в Конституції України законодавчих актах, що регулюють сферу боротьби зі злочинністю, або випливають із них і є обов'язковими всім суб'єктів кримінальної політики.

Оскільки принципи кримінальної політики мають загальнообов'язковий характер, то на них базуються всі рішення, що розробляються на концептуальний рівень. Відповідність системі принципів кримінально правової політики, їх спрямованості на реалізацію стратегічних та тактичних завдань боротьби з злочинністю всіх рівнях – необхідна умова прийняття рішень посадовими особами, суб'єктами кримінально правової політики. У цьому випадку відповідне рішення може розглядатися як правомірне, доцільне, обґрунтоване в соціальному та правовому відношенні [1, с. 143].

Незважаючи на важливість розуміння природи правових принципів, питання про їх функції, так само як і питання про ознаки правових принципів, досі не отримало належного висвітлення на сторінках юридичної літератури. І, тим не менш, систематизувавши окремі висловлювання вчених, що зачіпали даний аспект, можна дійти висновку про те, що правові принципи:

- грають роль ідеологічного орієнтиру суспільству; виступають як політичні програмні вимоги («кримінальне законодавство є одним із засобів здійснення кримінальної політики, спрямованої на те, щоб встановлювати основні принципи кримінального права та кримінального правосуддя», які формуються як «програмні вимоги» [2, с.168].

- надають регулюючий вплив на поведінку громадян, попри на те, що не наказують якихось конкретних дій; впливають на правильну реалізацію правових розпоряджень у діяльності правозастосовних органів;

- допомагають глибше усвідомити зміст конкретних норм.

Призначення цих принципів впливає з того, що вони:

1) містяться в основі всієї системи заходів, які забезпечують розробку і реалізацію кримінально-правової політики;

2) спрямовують процес формування кримінально-правових засобів ведення боротьби зі злочинністю і практику їх застосування [3, с.234].

Принципи кримінально-правової політики, реалізовані в кримінальному законі, і є принципи кримінального права. Подібність же між ними полягає в тому, що вони відображають одні і ті ж ідеї, програмні вимоги, мають одну і ту ж цільову спрямованість. Можна помітити, що значна кількість принципів кримінально-правової політики, названих П.Л. Фросом, збігається за назвою, часто і за змістом, з принципами кримінального права. Це не випадковість, тому що принципи кримінального права – це реалізовані в кримінально-правових нормах принципи кримінально-правової політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фріс П. Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021. 389 с.
2. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика України : дис. докт. юрид. наук : 12.00.08. – Івано-Франківськ : Прикарпатський юридичний інститут внутрішніх справ, 2015. 381 с.
3. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні і правові проблеми. – К. : Атіка, 2019. 332 с.

УДК 343

Волошин Богдан Романович

курсант Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(м.Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровський державний медичний університет внутрішніх справ
(м.Дніпро, Україна)

ПОНЯТТЯ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ЙОГО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ

***Анотація:** Виділення окремих видів складів кримінального правопорушення (їх класифікація) має важливе значення для пізнання окремих складів кримінального правопорушення і встановлення їх істотних ознак та в кінцевому результаті для точної кваліфікації кримінального правопорушення.*

***Ключові слова:** кримінальне правопорушення, склад, суб'єкт, об'єкт, ознаки, кримінальне правопорушення.*

Поняття кримінальне правопорушення (далі КП) є однією з ключових категорій кримінального права. Кримінальний кодекс України(далі КК) не містить визначення поняття «Кримінальне правопорушення», хоча використовує цей термін у низці статей як Загальної, так і Особливої частин. Так, відповідно до ч. 1 ст. 2 КК підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК. Згідно з ч. 1 ст. 13 КК закінченим кримінальним правопорушенням визнається діяння, яке містить усі ознаки кримінального правопорушення, передбаченого відповідною статтею Особливої

частини КК. Частина 2 ст. 17 КК передбачає, що особа, яка добровільно відмовилася від доведення КП до кінця, підлягає кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинене нею діяння містить склад іншого кримінального правопорушення.

Ознаки, що характеризують об'єкт та об'єктивну сторону кримінального правопорушення, називаються об'єктивними ознаками складу кримінального правопорушення; ознаки, властиві суб'єктивній стороні та суб'єкту КП, називаються суб'єктивними ознаками складу [1, с. 171].

Залежно від значення юридичних ознак у складі кримінального правопорушення вони поділяються на обов'язкові та факультативні.

Обов'язковими визнаються ознаки, що входять до складу всіх КП. До них відносяться: суспільні відносини; суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність); вина у формі наміру чи необережності; свідомість особи і досягнення ним віку, з якого за законом настає кримінальна відповідальність за це КП.

Факультативними є ознаки, притаманні всім складам кримінального правопорушення, лише деяким їх. З їхньою допомогою законодавець під час конструювання кримінально-правових норм відбиває додаткові риси, у яких виражається специфіка конкретного КП. До них входять: предмет КП, який постраждав від КП; кримінально-протиправні наслідки; причинний зв'язок між діянням та наслідками; обставини часу та місця; метод, обстановка, зброї та засоби скоєння КП; мотив та мета КП; спеціальні ознаки суб'єкта КП(спеціальний суб'єкт) [2, с.229].

Кримінальне правопорушення є результатом застосування законодавцем методу моделювання, в основу якого покладено такі логічні прийоми як абстрагування та узагальнення. Будь-яке кримінальне правопорушення, як суспільно-небезпечний вчинок людини, будучи явищем об'єктивним насправді, має величезний набір загальних і особливих ознак.

Достатність підстави означає, що у діянні є кримінальне правопорушення, то для настання кримінальної відповідальності не потрібно встановлювати будь-які обставини, що лежать за рамками складу (зокрема, що характеризують особу винного та ін.).

Однак треба мати на увазі, що наявність кримінального правопорушення означає, що кримінальна відповідальність може наступити. А ось при вирішенні питання, чи повинна вона наступити, чи доцільна вона в даному конкретному випадку стосовно конкретного правопорушника, можна і потрібно враховувати численні обставини, що лежать за межами складу КП. Склад КП є юридичною підставою кваліфікації КП, під якою розуміється встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками скоєного діяння та ознаками складу КП, передбаченого кримінально-правовою нормою [3, с. 276].

Таким чином, склад кримінального правопорушення класифікують за формою вини, за ступенем суспільної небезпечності, за характером структури складів, за особливостями конструкції. За особливостями конструкції виділяють: 1. Матеріальний склад; 2. Формальний склад; 3. Усічений склад; 4. Формально-матеріальний склад.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ус О.В. Кваліфікація злочинів: сутність та поняття / О.В. Ус // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – № 1106. Серія «Право». – Вип. 17. – Х. : ХНУ, 2019. – С. 171–175.
2. Кримінальне право України. Державний іспит: навчальний посібник / В.Я. Конопельський, О.І. Плужник - Вид.: ОДУВС, 2019. – 229 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина: [підручник] / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров [та ін.] – Вид. 4-е. / [за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка]. – К.: Атіка, 2018. – 376 с.

УДК 343.2

Єрмолаєв Ігор Володимирович

курсант 2 курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Філіпп Анастасія Володимирівна

к.ю.н. доцент кафедри кримінального
права та криминології ННІП та ПФПНП,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА США

Анотація: в цих тези наведений аналіз поняття спеціального суб'єкта в кримінальному праві за законодавством України та США. Проведено аналіз наведених прикладів схожості спеціального суб'єкта України та США.

Ключові слова: спеціальний суб'єкт, Кримінальний суб'єкт України, Кодекс США, державний службовець, кримінальне законодавство.

В багатьох країнах сучасного світу є актуальною тема визначення поняття спеціального суб'єкта кримінального правопорушення. В деяких країнах це поняття закріплено в кримінальному законодавстві, в інших – на рівні загальноприйнятого визначання науковою та юридичною спільнотами.

Отже, проведемо порівняльний аналіз цього поняття спеціального суб'єкта кримінального правопорушення в кримінальному законодавстві України та США. Для початку потрібно зауважити, що в США кожний штат має

свій Кримінальний кодекс, а також розширені права по прийняттю норм кримінального законодавства. Окрім цього Конгрес США зібрав та кодифікував Федеральне кримінальне законодавство в розділі 18 Кодексу США. Також Федеральний уряд кодифікував конкретні процедури, які мають бути в ході кримінального судового провадження увібравши їх у Федеральних кримінально-процесуальних правилах. З цього виходить, що загальні норми та процедури, що складають кримінальне законодавство США є обов'язковими для всіх штатів, але кожний штат має право розширювати список цих норм за бажанням уряду цих штатів.

В українському кримінальному законодавстві, а саме в Кримінальному кодексі України (далі - ККУ) поняття спеціального суб'єкта кримінального правопорушення надається в ч.2 ст. 18 ККУ, яка визначає його як фізичну осудну особу, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, суб'єктом якого може бути лише певна особа[1].

Окрім вищезазначеного, спеціальним суб'єктом кримінального правопорушення повинна визнаватися особа, якій властиві поряд із загальними ознаками суб'єкта і додаткові ознаки, які передбачаються положеннями Особливої частини Кримінального кодексу України і які визначаються обов'язковими для того, щоб бути притягнутися до кримінальної відповідальності за конкретний склад кримінального правопорушення. На думку дослідника А.А. Вознюка, кримінально-правові ознаки даного виду суб'єкта кримінального правопорушення можна визначити як закріплені в законі про кримінальну відповідальність, а також інших формах (джерелах) кримінального прав їхні риси, властивості та особливості, які застосовують під час кваліфікації кримінальних правопорушень [2].

Так, можемо зазначити, що до спеціальних суб'єктів кримінального правопорушення, наприклад, можна віднести службових осіб. Відповідно до кримінального законодавства службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників

влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані із виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом чи законом [1]. Це може бути слідчий, дізнавач, керівник органу досудового розслідування або ж державний службовець тощо.

Натомість, в Кримінальне законодавство США не передбачає закріпленого в ньому визначення спеціального суб'єкта кримінального правопорушення. Однак, в розділі 18 Кодексу США виділяє публічних посадових осіб; осіб, обраних для виконання обов'язків публічної особи; державних службовців; керівних осіб комерційних підприємств [3], які за ознаками підходять під поняття спеціального суб'єкта. Так, для прикладу, в Збірці законів Нью-Йорку, а саме в Главі 40 (Кримінальний закон), частині 3, розділі L, стаття 200, параграф 200.10 зазначено, що державний службовець винен в отриманні хабара (неправомірної вигоди) третього степеню, коли він або вона, вимагає, отримує або погоджується отримати яку-небудь вигоду від іншої особи за згодою або розумінням того, що його або її голос, думка, судження або здійснення розсуду в якості державного службовця буде тим самим торкнутим [4].

Таким чином, аналізуючи кримінальне законодавство України та США, можна сказати, що поняття спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, такого як державні службовці (службові особи), які вчиняють кримінальні правопорушення за своїми ознаками схожі одне на одного. Це дає змогу сказати, що кримінальне законодавство обох країн в цьому напрямку схожі за своєю суттю, а тому думки про єдність думки про спеціального суб'єкта

находить своє підтвердження.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001 року №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність за створення злочинних об'єднань та участь у них: монографія. Київ: Маслаков, 2018. 928 с.
3. The United States Code. Office of the Law Revision Counsel. URL: <https://uscode.house.gov/browse/prelim@title18&edition=prelim>
4. Consolidated Laws of New York. CHAPTER 40 Penal. URL: <https://www.nysenate.gov/legislation/laws/PEN>

Yermolaev Ihor Volodymyrovych

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Philipp Anastasia Volodymyrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

SPECIAL SUBJECT OF CRIMINAL LAW ACCORDING TO LAWS OF UKRAINE & USA

***Abstract:** these theses provide an analysis of the concept of a special subject in criminal law under the legislation of Ukraine and the United States. An analysis of the given examples of the similarity of the special subject of Ukraine and the USA was carried out.*

***Keywords:** special subject, Criminal subject of Ukraine, US Code, civil servant, criminal legislation.*

УДК 343.9

Жданова Катерина Володимирівна

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

СПРИЯННЯ УЧАСНИКАМ ЗЛОЧИННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УКРИТТЯ ЇХ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

***Анотація:** в роботі розглянута проблема організованої злочинності, а саме сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності, кримінальне правопорушення передбачене статтею 256 кримінального кодексу України. Структура організованої злочинності, склад кримінального правопорушення статті 256 кримінального кодексу України. Проаналізовані методи боротьби з організованою злочинністю.*

***Ключові слова:** організована злочинність, кримінальне правопорушення, сприяння.*

Подолання організованої злочинності є надзвичайно серйозною проблемою не тільки для України, а й для всього світу. Міжнародна спільнота визнає, що організована злочинність посідає третє місце після соціально-економічних і політичних проблем суспільства. Такий вид злочинності буде і підтримує зв'язки з найвищими рівнями влади та проникає у велику політику. Вона нав'язує суспільству свої уявлення про систему цінностей і норм поведінки,

формуючи образ героїчного лідера злочинного середовища. Тероризм, замовні вбивства, розпалювання міжнародних і релігійних конфліктів тощо, є одними з інструментів, якими користуються злочинні угруповання по всьому світу.

На мою думку, німецький кримінолог Г.Й. Шнайдер узагальнив найпоширеніші та основні ознаки організованої злочинності, а саме:

- організована злочинність задовольняє попит на нелегальні товари та послуги;

- її діяльність є раціональною та спланованою, а злочинна поведінка орієнтована на низький ризик та високий прибуток;

- основою організації є чіткий розподіл ролей ;

- представники організованої злочинності є професіоналами;

- учасники організованої злочинної групи сформували у своєму середовищі кримінальну систему цінностей;

- будь-яке злочинне угруповання має керівну ланку, яка складається з вузького кола осіб, які у своїй більшості перебувають у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, саме ці люди шукають можливості, зважують ризики, витрати та прибутковість злочинних проєктів, контролюють їх реалізацію;

- злочинні організації мають свої керівні принципи (безумовна лояльність усіх членів, заборона будь-якої злочинної поведінки без наказу керівництва);

- організовані злочинні групи намагаються уникати кримінальної відповідальності перед державою. Це досягається ізольованістю керівної ланки угруповання від виконавців, а також за рахунок систематичного підкупу представників влади та правоохоронних органів [1, с. 99].

Визначають поняття організованої злочинності передусім через ознаку ієрархічності злочинного середовища, а саме, в такому об'єднанні завжди є лідери, які організують та керують діяльністю інших членів, окрім цього поширюють злочинний вплив у середовищі, залучають в діяльність представників влади та правоохоронних органів, в тому числі для гарантії

ухилення від кримінальної відповідальності. Вчинення кримінальних правопорушення (далі КП) з корисливим мотивом чи контролю влади у певній сфері або території є основою організованої злочинності.

Різновидом інституту причетності до КП є заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності (ст. 256 кримінального кодексу України) [2, с. 305].

Слово «сприяння» в українській мові означає дію за значенням «сприяти», тобто позитивний вплив на що-небудь; створення відповідних умов для здійснення, виконання чого-небудь; надання допомоги в чому-небудь; створення, викликання бажання виконувати яку-небудь дію; потурати кому-небудь [3, с. 1181].

Стаття 256 кримінального кодексу України (далі КК) є важливим елементом в системі правового регулювання протидії злочинності та забезпечення безпеки громадського порядку. Вона має на меті недопущення участі громадян у злочинній діяльності, запобігання їх сприянню злочинним організаціям, а також забезпечення реагування на вчинення злочинів шляхом відкриття кримінальної справи і притягнення осіб до відповідальності відповідно до закону.

Об'єктивна сторона КП, передбаченого ст. 256 КК, включає: 1) заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій; 2) заздалегідь не обіцяне укриття їх злочинної діяльності; 3) здійснення інших дій зі створення умов, які сприяють їх злочинній діяльності

Під сприянням учасникам злочинних організацій слід розуміти допомогу організації як у цілому, так й окремим її підрозділам та учасникам, призначену для забезпечення існування і розвитку організації, а також спрямовану на реалізацію злочинних намірів, які вона ставить перед собою. Така допомога полягає в заздалегідь не обіцяному придбанні, отриманні, зберіганні чи збуті майна, одержаного в результаті вчинення КП учасниками злочинних організацій, і включає дії особи, яка, заздалегідь не обіцяючи, здійснює потурання учасникам

злочинних організацій у вчиненні КП. Укриття злочинної діяльності учасників злочинних організацій включає діяння, які полягають у переховуванні організаторів, керівників та рядових учасників злочинної організації; осіб, які, не будучи членами злочинної організації, беруть участь у КП, які вчиняються такою організацією, а також наданні знарядь чи засобів вчинення КП та інших предметів, які допомагають забезпечити діяльність всієї організації.

Ст. 256 КК характеризується формальним складом, який є закінченим із моменту вчинення діянь, встановлених цієї нормою, незалежно від настання наслідків

Суб'єктивна сторона цього КП охоплює дві складові: умисел і спеціальний склад вини.

Умисел означає свідоме бажання та намір сприяти учасникам злочинних організацій, які вчиняють КП, та укривати їх злочинну діяльність. Це може включати надання допомоги учасникам злочинних організацій, наприклад, надання притулку, фінансову допомогу, перевезення правопорушників або їх знаряддя вчинення КП.

Спеціальний склад вини полягає в тому, що суб'єкт вчинення КП повинен бути свідомим того, що його дії сприятимуть учасникам злочинних організацій та їх злочинній діяльності. Він повинен знати, що його дії можуть призвести до того, що злочинці будуть вільно займатися своєю діяльністю та ухилятися від кримінальної відповідальності.

Щодо суб'єкта важливо зазначити, що винний у цьому злочині може бути лише той суб'єкт, який свідомо і умисно надає допомогу учасникам злочинних організацій та укриває їх злочинну діяльність. Якщо ж допомога була надана несвідомо або безумовно, то така дія не може бути визнана як злочинна

Вище було розглянуто проблематику організованої злочинності в Україні. Було зазначено, що організована злочинність є серйозною загрозою для безпеки та правопорядку в суспільстві, а також може мати наслідки для економіки та соціальної сфери країни.

Отже, для розв'язання проблеми організованої злочинності в Україні необхідно забезпечити ефективну співпрацю та координацію дій між різними правоохоронними органами, а також вдосконалити їх матеріально-технічне забезпечення та професійну підготовку. Також необхідно розглядати соціально-економічні проблеми країни, які сприяють розвитку організованої злочинності. Тільки комплексний підхід до проблеми може призвести до її вирішення та забезпечення безпеки та стабільності в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. До питання про поняття “організована злочинність” / К. Б. Марисюк, В. В. Черепушак // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Юридичні науки. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. № Випуск 23. С. 98–102.
2. Смушак О.М. Кримінально-правова політика у сфері сприяння кримінальному правопорушенню. Юридичний бюлетень. Випуск 17. 2020. 305с
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.

Zhdanova Katerina Volodimirivna

cadet of the 2th year of the educational and scientific institute of
law and specialist training for units of the National Police
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Khashev Vadym Georgievich

Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Candidate of Law, Associate Professor
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**ASSISTANCE TO MEMBERS OF CRIMINAL ORGANIZATIONS
AND SHELTERING THEIR CRIMINAL ACTIVITIES**

***Abstract:** the work deals with the problem of organized crime, namely, assisting members of criminal organizations and sheltering their criminal activities, a criminal offense provided for by Article 256 of the Criminal Code of Ukraine. The structure of organized crime, the composition of the criminal offense of Article 256 of the Criminal Code of Ukraine. Analyzed methods of combating organized crime*

***Keywords:** organized crime, criminal offense, facilitation*

УДК 343.31

Казьмірук Дмитро

курсант навчальної групи СР-141,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим

доцент кафедри

кримінального права та кримінології кандидат юридичних наук, доцент

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУТУ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

***Анотація:** дана робота присвячена характеристиці інституту звільнення від кримінальної відповідальності, який є важливим елементом сучасної кримінальної юстиції. Автор розглядає основні аспекти цього інституту, включаючи його правове регулювання, мету та процедури застосування. Детально аналізуються критерії, що дозволяють особі бути звільненою від кримінальної відповідальності, такі як вік або психічний стан злочинця, співпраця з правоохоронними органами тощо.*

***Ключові слова:** інститут звільнення, кримінальна відповідальність, правове регулювання, процедури, критерії.*

Інститут звільнення від кримінальної відповідальності (далі – КВ) - це юридичний механізм, який передбачає, що під певними обставинами особа, яка скоїла кримінальне правопорушення (далі – КП), може бути звільнена від КВ.

Проблеми КВ та звільнення від КВ є найбільш складними та дискусійними. Закон про кримінальну відповідальність не дає відповіді на

питання, що таке КВ, форми КВ, а тому не містить і поняття звільнення від КВ. Для правильної оцінки змісту та сутності ознак звільнення від КВ маємо виходити з того, що даний інститут є міждисциплінарним, врегульований нормами кримінального та кримінально-процесуального законодавства. Підстави та умови його застосування визначаються кримінальним правом, а порядок застосування – кримінально-процесуальним правом [1, с.275].

Згідно зі статтею 44 Кримінального кодексу України (далі – КК) особа, яка вчинила КП, може бути звільнена від КВ в разі, якщо це передбачено законом. Процедура звільнення від КВ встановлюється законом, а також Кримінальним процесуальним кодексом України [2].

Згідно зі статтею 286 Кримінально-процесуального кодексу України, звільнення від КВ за вчинення КП може бути здійснене виключно судом. Прокурор може скласти клопотання про звільнення від КВ, якщо встановлені підстави для цього під час досудового розслідування та отримана згода підозрюваного. Прокурор повинен ознайомити з клопотанням потерпілого та дізнатися його думку щодо звільнення підозрюваного від КВ. Клопотання про звільнення від КВ без проведення досудового розслідування підсилається до суду [3].

У разі, якщо під час розгляду справи з обвинувальним актом виникає потреба в звільненні обвинуваченого від КВ, сторона кримінального провадження має право подати клопотання до суду. Суд невідкладно розглядає таке клопотання.

Якщо під час судового провадження щодо провадження, яке надійшло до суду з обвинувальним актом, сторона кримінального провадження звернеться до суду з клопотанням про звільнення від КВ обвинуваченого, суд має невідкладно розглянути таке клопотання.

Правові підстави звільнення від КВ за чинним КК України передбачені в статтях 45-49 КК та статті 97 КК України [2]. До них варто віднести: дійове каяття, примирення, передача особи на поруки, зміна обстановки, закінчення

строків давності та застосування до неповнолітнього примусових заходів виховного характеру.

Ще варто відзначити спеціальні випадки звільнення від КВ при вчиненні окремих злочинів (передбачені, зокрема, ч. 2 ст. 111, ч. 2 ст. 114, ч. 4 ст. 212, ч. 3 ст. 369 КК України) [2].

Проте іноді звільнення від КВ може бути обґрунтованим з точки зору справедливості і ефективності правосуддя. Наприклад, у випадках, коли особа вчинила КП внаслідок примусових обставин або непередбачуваних подій, вона може нести відповідальність, але застосування м'якших санкцій може бути більш обґрунтованим.

Крім того, звільнення від КВ може бути ефективним інструментом в боротьбі з організованою злочинністю та іншими серйозними КП, коли співпраця зі слідством може допомогти виявити та покарати відповідних злочинців.

Отже, інститут звільнення від КВ є важливою складовою справедливого та ефективного правосуддя, але його застосування має бути обґрунтованим та обмеженим лише обставинами, що передбачені чинним кримінальним законодавством України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник. підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.
2. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: кодекс від 03.04.2001, редакція від 28.04.2023, URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 04.05.2023 р.)

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089> (дата звернення 04.05.2023 р.)

Kazmiruk Dmytro

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Khashev Vadim

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

CHARACTERISTICS OF THE INSTITUTE OF EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY

***Abstract:** this work is devoted to the characteristics of the institution of exemption from criminal liability, which is an important element of modern criminal justice. The author considers the main aspects of this institution, including its legal regulation, purpose and application procedures. The criteria that allow a person to be released from criminal responsibility, such as the age or mental state of the criminal, cooperation with law enforcement agencies, etc., are analyzed in detail.*

***Keywords:** institution of release, criminal responsibility, legal regulation, procedures, criteria.*

УДК 34

Коваль Вадим Віталійович

курсант 2 курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Ділігул Аліна Сергіївна

Кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ЗАГАЛЬНЕ І СПЕЦІАЛЬНЕ КОРИСТУВАННЯ ПРИРОДНИМИ РОСЛИННИМИ РЕСУРСАМИ

***Анотація:** в даній роботі досліджені форми загального і спеціального користування природними рослинними ресурсами та їх особливості в українському законодавстві.*

***Ключові слова:** право природокористування, природні ресурси, правовідносини, рослинні ресурси.*

Охороні навколишнього середовища та екології в сучасних умовах відводиться важлива роль. На підставі ст. 50 Конституції України право на сприятливе довкілля є у кожного громадянина України [1]. Правове регулювання охорони навколишнього середовища після головного закону країни здійснює Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» та ін.

Право природокористування – поняття, що у сучасній українській юриспруденції має дуже специфічний статус. Відповідний термін присутній у міжнародних угодах за участю України, у регіональному законодавстві, у

підзаконних актах державного рівня, в актах судової практики, у спеціальній літературі.

Право природокористування є складовою частиною більш широкого права на отримання екологічно безпечного довкілля, яке гарантує право на здорове довкілля та вимагає від держави захисту природи та біорізноманіття.

Проте, право природокористування може бути обмежене законодавством, яке регулює умови використання природних ресурсів, з метою запобігання їх надмірному використанню та знищенню природних екосистем [2].

Право природокористування є не тільки привілеєм людини, а й її великою відповідальністю перед природою та майбутніми поколіннями. Людство змушене користуватися природними ресурсами, щоб забезпечити свої потреби в їжі, житлі, енергії та інших сферах життя. Але таке використання не може бути безлімітним і бездумним.

Найбільш важливі відмінності, здається, існують між такими видами природокористування, як загальне і спеціальне. Природокористування прийнято поділяти на загальне та спеціальне залежно від цілей діяльності та способу оформлення права на її здійснення. Як писав В.В. Петров, «загальне природокористування не вимагає будь-якого спеціального дозволу, здійснюється громадянином в силу належних йому природних (гуманітарних) прав, що виникають й існують як результат його народження та існування. Спеціальне – реалізується громадянами та господарюючими суб'єктами на основі дозволу компетентних органів держави. Воно має цільовий характер» [3].

Використання двох вищезгаданих критеріїв для розмежування права загального та спеціального природокористування є, по суті, загальноприйнятим.

Правовідносини, які виникають у рамках, як загального, і спеціального природокористування, стосується, передусім, підстав їх виникнення. Так, загальне природокористування в жодному разі не потребує дозволу з боку уповноважених органів, однак далеко не завжди воно засноване безпосередньо на законі. Про другий вид правовідносин загального природокористування слід

вести мову, коли умовою реалізації права природокористування є характер майнового права, можна говорити про наявність двох різновидів. У першому випадку природний об'єкт належить користувачеві одному з титулів, які мають на увазі володіння. Очевидно, що в таких випадках зміст права загального природокористування визначається безпосередньо законом, також є за своєю суттю абсолютним і підлягає захисту від дій будь-яких осіб

Особливості загального використання природних рослинних ресурсів передбачено Законом України «Про рослинний світ». У порядку загального використання громадяни можуть збирати лікарську та технічну сировину, квіти, ягоди, плоди, гриби, інші харчові продукти для задоволення власних потреб, а також використовувати ці ресурси у рекреаційних, оздоровчих, культурно-освітніх та виховних цілях [3].

Право спеціального природокористування означає можливість використовувати у встановленому законом порядку та на основі спеціального юридичного документа (державного акта, дозволу та ін.) певні частини природних ресурсів відповідно до їх цільового призначення у процесі задоволення господарських та інших інтересів суспільства. Воно, зазвичай, є платним.

Таким чином, загальне та спеціальне користування природними рослинними ресурсами має велике значення для сталого розвитку та забезпечення екологічної безпеки. Важливо враховувати потреби сьогодення, не забуваючи про майбутні покоління та не завдаючи шкоди навколишньому середовищу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>

2. Гиренко, Інна Володимирівна. Правова охорона рослинного світу України. Diss. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016.
3. Дайнеха М.О. Право користування природними ресурсами як правовий інститут у системі природоресурсного права. Науково-практичний журнал «Право. Людина. Довкілля» 11.1. 2020. с. 36-49.

Koval Vadim Vitaliyovych

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Diligul Alina Serhiivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**GENERAL AND SPECIAL USE
NATURAL PLANT RESOURCES**

***Abstract:** this work examines the forms of general and special use of natural plant resources and their features in Ukrainian legislation.*

***Keywords:** the right to use nature, natural resources, legal relations, plant resources.*

УДК 34

Козловська Анастасія Костянтинівна

курсант 2-го курсу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Корогод Світлана Володимирівна

старший викладач кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ПОТЕРПІЛИЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ

***Вступ.** На даний момент в Україні спостерігається збільшення кількість осіб потерпілих від кримінального правопорушення, а розмірів завданої їм шкоди, тому проблема визначення правового статусу потерпілого та захисту його порушених злочином майнових та немайнових прав набуває особливої актуальності в теперішній час.*

***Мета.** Статус потерпілого від кримінального правопорушення є досить неоднозначним.*

***Результати та обговорення.** В кримінальному законодавстві не міститься поняття «потерпілий від кримінального правопорушення», а у кримінально-процесуальному законодавстві є.*

За ч.1 ст.55 КПК потерпілим вважається фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. [1]

Але як зазначає Т.Присяжнюк, це фізична особа, якій в результаті кримінального правопорушення заподіяно шкоду (або наявна загроза заподіяння), на підставі чого вона набуває права вирішувати питання про кримінально-

правові наслідки вчинення кримінального правопорушення в межах, визначених КК України. [2, с. 20]

Визначення А.А. Музики та Є.В. Лащука було таким: потерпілий від кримінального правопорушення - це факультативна ознака об'єкта кримінального правопорушення, що характеризує людину, стосовно якої вчинено кримінальне правопорушення або якій відповідно до кримінально-правової норми цим правопорушенням завдано істотну шкоду (чи виникає загроза її заподіяння).

Потерпілий відносно об'єкту кримінального правопорушення є факультативною ознакою складу кримінального правопорушення, що полягає у впливі на потерпілого – його вбивстві, заподіянні тілесних ушкоджень, незаконному поміщенні до психіатричної лікарні тощо. Особа набуває статусу потерпілого у кримінально-правовому сенсі, коли щодо нього було вчинене кримінальне правопорушення. [3, с.159]

Але все ж таки залишається питання, яке з визначень потерпілого використовувати для класифікації кримінальних правопорушень – законодавче чи те, яке зазначають науковці в галузі кримінального права.

Ознаками, які характеризують потерпілого у кримінальному правопорушенні: 1) фізична природа потерпілого; 2) сутнісна (соціально-правова) ознака потерпілого; 3) характер шкоди, що заподіюється потерпілому, її реальність чи потенційність; 4) юридичний факт, з яким пов'язана поява потерпілого; 5) ставлення потерпілого до спричиненої йому шкоди.

Обставинами, які виключають кримінально-протиправну діяльність проти потерпілого, є: необхідна оборона ст. 36 КК України, уявна оборона ст. 37 КК України, затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення ст. 38 КК України), крайня необхідність ст. 39 КК України, фізичний або психічний примус ст. 40 КК України, виконання наказу або розпорядження ст. 41 КК України, діяння, пов'язане з ризиком ст. 42 КК України, виконання спеціального

завдання з попередження чи розкриття кримінально-протиправної діяльності організованої групи або організації ст. 43 КК України. [1]

Висновки. Таким чином проаналізувавши вищезазначені факти, ми можемо вказати наступне, по-перше, без потерпілого не може бути кримінального правопорушення, тому це один з найголовніших учасників кримінального провадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний Кодекс України, Документ 2341-III, чинний, поточна редакція — Редакція від 27.01.2023, підстава - 2839-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. (дата звернення - 20.02.2023)
2. Інститут потерпілого у кримінальному праві України : автореф .дис ...канд.юрид.наук :12.00.08/Присяжнюк Тамара Іванівна .- Київ ,2006.-214с.
3. Кримінальне право Навчальний посібник За загальною редакцією М.І. Хавронюка Київ Ваіте 2014-944 с.

УДК 34

Кравець Ілля Ігорович

курсант 2 курсу навчально-наукового

інституту права та підготовки

фахівців для підрозділів

Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Смірнова Ірина Олегівна

Викладач кафедри теорії та історії держави та права

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

**КОНСТИТУЦІЙНІ МЕЖІ ДІЯЛЬНОСТІ
СУДОВИХ І ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ**

Анотація: в роботі роз'яснені конституційні межі діяльності судових і правоохоронних органів із забезпечення правопорядку.

Ключові слова: конституційні межі, судові органи, правоохоронні органи, правопорядок.

Конституційні межі діяльності судових і правоохоронних органів є надзвичайно важливою темою для правової системи будь-якої країни. Вони визначають обсяг повноважень цих органів та захищають основні права та свободи громадян.

Однак, нерідко суспільством сприймається, що при забезпеченні правопорядку, правоохоронним органам дозволено виконувати будь-які заходи, навіть якщо вони порушують права громадян. Тому необхідно розглянути, як міжнародні та національні стандарти визначають конституційні межі діяльності судових і правоохоронних органів із забезпечення правопорядку.

В юридичній літературі до структури правового статусу відносять різні елементи. Серед основних можна виділити громадянство, правосуб'єктність, конституційні принципи, права і свободи, обов'язки, гарантії їх дотримання. Щодо принципів конституційного статусу особи, то вони визначають основу структури статусу особи та визначають обсяг й обмеження прав людини та основоположних. До основних конституційних принципів статусу особи відносять: рівноправність - рівність у правах і свободах в цілому; невід'ємність і невідчужуваність прав; гуманістичну спрямованість прав і свобод; безпосередню дію прав і свобод; заборону незаконного обмеження конституційних прав і свобод; відповідність міжнародно-правовим актам. [1, с.247]

Конституційні принципи та стандарти належать до найважливіших засад правової системи країни. Їх відповідний наслідок полягає в тому, що жоден орган, навіть правоохоронний, не може діяти за межами закону, незважаючи на обставини які склалися. Зокрема, чітко визначено, що ніхто не може бути підданий жорстокому, нелюдському або принижуючому ставленню або покаранню. Це означає, що не дозволяється будь-яке застосування насильства, погроз або тортур незалежно від ситуації. [2]

Конституційні межі діяльності правоохоронних органів, включаючи поліцію, відрізняються в залежності від національних законів та витоків правової системи. Однак, серед фундаментальних принципів, які регулюють діяльність цих органів, можна виділити наступні:

Законність дій правоохоронних органів регулюються відповідно до національних законів, міжнародних стандартів та міжнародних договорів, підписаних країною. Кожен акт правоохоронних органів повинен бути

відповідним до закону, спрямованим на досягнення мети захисту прав та свобод громадян.

Чинне законодавство встановлює перед правоохоронними органами конкретні обов'язки для захисту прав та свобод громадян. Так, наприклад, вони повинні забезпечувати безпеку громадян від злочинного посягання, захищати життя, здоров'я, гідність і майно громадян тощо.

Іншими словами, правоохоронні органи повинні не тільки притримуватися законів та інших регулятивних документів, але й забезпечувати життєво важливі інтереси громадян. Правоохоронні органи не можуть діяти за межами своїх повноважень та порушувати права і свободи громадян. Невід'ємними гарантіями для захисту прав та свобод громадян є громадський контроль і відкрита діяльність правоохоронних органів.

Судова система складається з сукупності судових установ, а саме судів, побудованих відповідно до компетенції і завдань, що стоять перед ними. Відмінною рисою є системою унітарної держави, яка на відміну від федеративних держав (де існує система як федеральних судів, так і судів окремих суб'єктів федерації) має єдину судову систему, що не передбачає поділу предмета юрисдикції між судами за ознаками належності до різних внутрішньодержавних утворень. [3, с.25]

Конституційні межі діяльності судових органів також визначають правила та положення, відповідно до яких судді вирішують питання. Судові органи повинні дотримуватися законів, принципів справедливості та свободи вираження своїх поглядів, гарантувати рівність перед законом. Критерії та принципи, які мають виконувати судові органи для забезпечення правопорядку залежать від національного законодавства, але вони повинні відповідати міжнародним стандартам та міжнародним договорам, до яких держава-учасник долучається.

В унітарній державі, основою функціонування є дотримання конституційних принципів. Конституційні межі є надзвичайно важливим

інструментом для захисту прав та свобод громадян. Правоохоронні органи та судові органи повинні діяти відповідно до законів, гарантуючи свободи та інтереси громадян, забезпечуючи захист правопорядку в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Савчин М. В. Конституційне право України : підручник / відп. ред. проф., д.ю.н. М.О. Баймуратов. – К. : Правова єдність, м. Київ 2009 р. 1008 с.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: // URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (Дата звернення 26.04.2023)
3. М.М. Бурбикіна, М.С. Уткіна “Судові та правоохоронні органи”: навч.посібник м.Суми, 2016 р. 123 с.

Kravets Ilya Igorovych

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Smirnova Iryna Olehivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

CONSTITUTIONAL LIMITS OF ACTIVITY JUDICIAL AND LAW ENFORCEMENT BODIES TO ENSURE LAW

Abstract: the work explains the constitutional limits of the activities of judicial and law enforcement agencies to ensure law and order.

Keywords: constitutional boundaries, judicial bodies, law enforcement agencies, law and order.

УДК 34

Крисько Вікторія Андріївна

здобувач вищої освіти 2 курсу

Навчально-наукового інституту

права та підготовки фахівців для

підрозділів Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Мітусова Катерина Сергіївна

викладач кафедри цивільного права та процесу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН

***Анотація:** розглянуті екологічні права та обов'язки громадян, стале використання природних ресурсів.*

***Ключові слова:** екологічне право, екологічні обов'язки, життя, суспільство.*

Життя без природи неможливе. Приміщення, технології, промисловість, лікарська терапія, абсолютно все наше життя пов'язане з навколишнім середовищем. Кожен громадянин повинен вміти раціонально користуватись природними ресурсами, щоб зберегти їх, а не руйнувати. Щоб це стало можливим, необхідно забезпечити екологічні права та обов'язки громадян.

Тільки суспільство, що поважає і береже навколишнє середовище, може існувати достатньо довго. Тому громадяни несуть відповідальність за стан навколишнього середовища та повинні ставитися до його розвитку з

відповідальністю. Кожна людина має екологічні права, тобто вона має можливість користуватися належним станом навколишнього середовища. Ці права забезпечуються безпосередньо законодавством. Конституція України, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», Земельний кодекс України та інші.

Першим з екологічних прав громадян є право на повітря, воду та землю, які не забруднені небезпечними речовинами та які мають відповідність санітарно-гігієнічним нормам. Це право забезпечується різними законами, такими як Закон України «Про охорону атмосферного повітря», «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення».

Другим правом є право на отримання інформації про стан довкілля та небезпеки, які можуть відбутися. Відповідальність за забезпечення цього права покладено на державні органи та підприємства, які створюють екологічну небезпеку.

Третім правом є право на звернення до державних органів заявами та скаргами щодо порушень екології.

Четверте право - право на участь у прийнятті рішень, що стосуються довкілля. Це право забезпечується законом України «Про оцінку впливу на довкілля». Це означає, що люди мають право висловлювати власну думку на громадських слуханнях про будь-які зміни, які можуть вплинути на їх довкілля.

[1]

Беручи до уваги відомості, зазначені вище, безпечне та здорове навколишнє середовище є фундаментальним правом кожної людини. Мова йде не тільки про права, але і про обов'язки людей стосовно довкілля. Громадяни несуть відповідальність за збереження біологічної різноманітності, відновлення запасів природних ресурсів, які є необхідні для життя.

Передусім, громадяни мають обов'язок взаємодіяти з природою відповідально та умовно раціонально. Наприклад, потрібно забруднювати менш повітря при малій частоті промислових викидів, відходів, токсичних речовин в

землю та воду замість підходу «швидко та зручно». Другим обов'язком є те, що громадяни повинні виконувати всі правила та обмеження, які забезпечені законами щодо охорони довкілля. Це може включати раціоналізацію виробництва, зменшення використання енергоресурсів та заборона використання пластмасових пакетів у супермаркетах. Крім того, громадяни не мають права замовчувати порушення, які стосуються довкілля, та мають відповідно реагувати на такі явища, попереджаючи державний орган відповідальних за контроль. [2]

Нещодавно були проведені дослідження, які показали, що забруднення може призвести до збільшення ризику різних захворювань, включаючи рак, хронічні захворювання легенів та серця і судин, високий кров'яний тиск і цукровий діабет. Ці ризики можуть бути зменшені, якщо подбати про те, щоб забруднення було зменшене і припинено повністю. Одним із способів зменшення забруднення є використання відновлюваних джерел енергії, таких як вітряна і сонячна енергія. Ці джерела енергії не потребують використання вугілля та інших шкідливих ресурсів, що викликає забруднення повітря і води. Використання відновлюваної енергії може також зменшити залежність від імпортованих нафтових продуктів, що діятимуть на користь місцевої економіки.

Для забезпечення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, необхідно забезпечити сталий розвиток, який буде забезпечувати наші потреби без виснаження природних ресурсів. Стале використання природних ресурсів може забезпечити належну роботу та доходи для людей, які проживають у тих місцях, де зараз використовуються певні ресурси. Якщо ми збалансуємо наші потреби з належним використанням природних ресурсів, то ми зможемо забезпечити безпеку і довговічність нашого довкілля. Людство стикається з багатьма проблемами стосовно довкілля, але цілком можливо зменшити негативний вплив природи на людину. Тому, необхідно взяти на себе обов'язок бережно ставитись до ресурсів природи та ставитись до екології з

відповідальністю. Це можливо, коли громадяни беруть свої екологічні права та обов'язки до уваги.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теорико-правові аспекти : підручник / Краснова М.В., Краснова Ю.А. Київ : 2021. 149 с.
2. Шинкарьов О.О. Екологічні обов'язки громадян: загальна характеристика : стаття. Харків : 2016. 4 с.

Krysko Victoria Andriivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Kateryna Serhiivna Mitusova

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

ENVIRONMENTAL RIGHTS AND DUTIES OF CITIZENS

***Abstract:** environmental rights and responsibilities of citizens, sustainable use of natural resources are considered.*

***Keywords:** environmental law, environmental responsibilities, life, society.*

УДК 343.9

Кудла Іван Юрійович

курсант 2 курсу, Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(Україна, Дніпро)

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(Україна, Дніпро)

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ГОТУВАННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

***Анотація:** зараз, під час воєнного стану, дана тема є дуже актуальною, адже якщо володіти інформацією про готування та замах на вчинення КП, можна попереджати та припиняти правопорушення до настання суспільно небезпечних наслідків, ефективніше боротися як проти поодиноких правопорушників, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу, так і проти організованих груп та злочинних організацій, яких через вищезазначені обставини стає лише більше. Саме тому, ґрунтовне дослідження таких тем свідчить про удосконалення національного кримінального законодавства.*

***Ключові слова:** готування, кримінальне правопорушення, кримінальна відповідальність.*

Питання кримінальної відповідальності за незакінчене кримінальне правопорушення (далі - КП) є досить актуальними в сучасному кримінальному праві. З одного боку, КП, які не до кінця були дійсно вчинені, можуть стати причиною появи серйозних наслідків для жертв та суспільства в цілому. З іншого

боку, незакінчені КП можуть бути складними для виявлення та дослідження, що може ускладнити розслідування та покарання винних осіб [1, с. 70-71]. Тому, особливо важливо визначити поняття готування до нього як конкретної стадії.

Варто зазначити, що в теорії кримінального права під стадіями КП розуміють певні етапи його здійснення, які суттєво відрізняються між собою ступенем реалізації умислу, тобто характером дії та моментом їх припинення [2, с. 3]. В свою чергу, згідно з п. 2 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 р. № 2 «Про судову практику у справах про злочини проти життя та здоров'я особи» під час призначення покарання відповідно до статей 65-69 Кримінального Кодексу України (далі КК) суди мають зважати на ступінь тяжкості вчиненого КП, сукупність усіх обставин, що його характеризують (форма вини, мотив, спосіб, характер вчиненого діяння, ступінь здійснення злочинного наміру, тяжкість наслідків тощо), особу винного й обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання [3].

В свою чергу, потрібно відзначити, що готування до вчинення КП – це етап перед самим його вчиненням, коли особа готується до здійснення такого правопорушення шляхом збирання інформації, знаходження інструментів або знаходження спільників.

Згідно з КК готування до КП може бути кваліфіковано «дослівно», якщо воно передбачене законом. Наприклад, готування до вбивства, грабежу, крадіжки з використанням насильства або погрози його використання може бути кваліфіковано як окреме КП [5, с. 111]. При цьому, згідно зі статтею 15 КК, особа не може бути притягнута до кримінальної відповідальності за готування до вчинення КП, якщо вона зупинила підготовку до нього або завершила його вчинення перед початком дії або передбаченого наслідку [7].

Залежно від конкретних обставин, готування до вчинення КП може бути доказом при розслідуванні обставин і враховуватися при кваліфікації та визначенні міри покарання для кримінальних правопорушників.

Що стосується поняття готування до КП та еволюції його законодавчого визначення має велике значення для правильного розуміння та застосування норм чинного КК, що стосуються притягнення осіб до кримінальної відповідальності.

Загалом термін «готування» до КП виник у науці вітчизняного кримінального права в першій половині XIX ст. Його зміст автори визначили як установку злочинця на вчинення КП. Пізніше готування набуло дещо іншого значення – за часів вищезгаданого періоду в літературі воно визначалося як створення умов для вчинення КП [8, с. 11]. Але трохи пізніше підготовка набула дещо іншого змісту. Особливо за часів XX ст. в літературі це визначалося як створення умов для вчинення КП [9, с. 19].

Отже, як бачимо, наведені вище визначення готування до КП, хоч і майже збігаються за змістом, суттєво відрізняються однією ознакою – створення умов для вчинення КП означає не тільки створення умов (на яких вчені наголошували у визначенні «доведення до можливості вчинення»), а й створення їх для вчинення КП іншою особою або цими особами у співучасті. Такі зміни у визначенні готування знайшли відображення і в розширенні переліку можливих підготовчих дій, що поступово відбувається в ході розвитку кримінального права тих років.

Поряд зі схилянням або наданням засобів чи інструментів для вчинення КП, цей перелік тепер включає схиляння співучасників або змову з метою вчинення вищезазначеної дії (а також усунення перешкод). Це означає важливі зміни в сучасному розумінні злочинності, оскільки означає можливість готування не тільки до самостійно вчиненого КП, а й, безпосередньо, вчинення у співучасті [11, с. 11].

На думку деяких науковців, готуванням слід вважати умисне створення умов для вчинення дії особою, яку було зупинено до вчинення КП [12, с. 168].

Проте, на сьогодні найбільш вдалим є законодавче тлумачення – готування до КП.

Поняття готування до КП законодавець закріпив у ст. 14 КК. Відповідно до зазначеної норми КК готуванням є підшукування або пристосування засобів чи знарядь, пошук пособників чи змова для вчинення КП, усунення перешкод, а також інше свідоме створення умов для вчинення кримінального правопорушення[7]. До речі, до набрання чинності Законом України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України щодо спрощення попереднього розслідування окремих категорій злочинів» від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII термін «готування за вчинення КП», під якою розумілося знаходження або підготовка засобів чи знарядь, знаходження співучасників або планування його вчинення, усунення перешкод [13].

Це означає, що підготовка і готування до КП є синонімами.

Таким чином, можемо зробити висновок, що готування до КП – це початкова стадія незакінченого КП, яка полягає в пошуку або пристосуванні засобів чи знарядь, співучасників або змові, усунення перешкод, а також іншому умисному створенні умов для його вчинення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: О. М. Джужі, А. В. Савченка, В.В. Чернея; Нац. акад. внутр. справ. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.
2. Тихий В. П. Стадії вчиненого злочину. Консп. лекцій. Харків: Національна юрид. акад.. України, 1996. 30 с.
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 р. № 2 «Про судову практику у справах про злочини проти життя та здоров'я особи». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>. (дата звернення: 15.09.2022).
4. Малофій, К. А. "Класифікація кримінальних правопорушень за ст. 12 кримінального кодексу України." Друкується згідно з рішенням оргкомітету за

дорученням Харківського національного університету внутрішніх справ від 09.03. 2021 № 42 2021 р.

5. Вереша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2012. 320 с.

6. Кримінальне право України. Загальна частина. відп. ред. Я.Ю. Кондратьєв. Київ: Правові джерела, 2002. 432 с.

7. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. ст. 131.

8. Маслак Н. В. Кримінальна відповідальність за готування до злочину: монографія. Харків: Право, 2010. 232 с.

9. Стратонов В. М. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини: Навчальний посібник. Мін-во освіти і науки України, Херсонський державний ун-т. Київ: Істина, 2007. 385 с.

10. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е видання, доп. і перероб. Київ. Атіка, 2009. 408 с.

11. Українське кримінальне право. Загальна частина: Підручник. За ред. В. О. Навроцького. Київ. 2013. 712 с.

12. Горностай А. В. Кримінальна відповідальність за замах на злочин: канд. юрид. наук: спец. 12.00.08; Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Харків, 2011. 20 с.

13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 17, ст.71.

Kudla Ivan Yuriyovych

cadet of the 2th year of the educational and scientific institute of
law and specialist training for units of the National Police
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Ukraine, Dnipro)

Khashev Vadym Georgyovich

Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Candidate of Law, Associate Professor
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Ukraine, Dnipro)

**PROBLEMS OF DEFINING THE CONCEPT
OF PREPARATION FOR A CRIMINAL OFFENSE**

Abstract: now, during the martial law, this topic is very relevant, because if you have information about the preparation and attempt to commit a crime, you can warn and stop crimes before the occurrence of socially dangerous consequences, fight more effectively against individual criminals who are in the status of elevated criminal influence, as well as against organized groups and criminal organizations, which are only increasing due to the above-mentioned circumstances. That is why a thorough study of such topics indicates the improvement of national criminal legislation.

Keywords: preparation, criminal offense, criminal liability

УДК 340

Кузьмін Ярослав Артемович

здобувач вищої освіти 2 курсу

Навчально-наукового інституту

права та підготовки фахівців для

підрозділів Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Мітусова Катерина Сергіївна

викладач кафедри цивільного права та процесу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЇХ КОМПЕТЕНЦІЯХ

Анотація: роз'яснено роль правового регулювання системи органів екологічного управління на їх компетенціях.

Ключові слова: екологія, екологічне право, компетенція.

В сучасних умовах збільшення кількості техногенного впливу на природне середовище, ефективне і правильне використання ресурсів набуває особливого значення. У зв'язку з цим однією з найважливіших галузей державного управління є екологічне управління, метою якого є забезпечення стійкого розвитку суспільства в умовах збалансованого використання природних ресурсів, а також збереження та відтворення екологічної безпеки.

Правове регулювання системи органів екологічного управління є досить актуальним і полягає у вивченні правових юридичних аспектів діяльності цих органів, їх ролі у забезпеченні сталого розвитку суспільства та збереженні довкілля. [1]

Система органів екологічного управління складається з низки органів, які відповідно до своєї компетенції забезпечують регулювання екологічної політики держави. Найважливішими з них є:

- Кабінет Міністрів України – центральний орган виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.

- Міністерство екології та природних ресурсів України – центральний орган виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.

- Державна екологічна інспекція України – центральний орган виконавчої влади, який здійснює контроль і нагляд за дотриманням законодавства у галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.

Крім цих органів, до складу системи органів екологічного управління входять ще такі органи:

- Міністерство аграрної політики та продовольства України – орган державного управління з питань розвитку аграрного сектору, регулювання використання землі і відповідальний за забезпечення збалансованого розвитку агроєкосистем.

- Державна служба з нагляду за охороною добробуту тварин – орган, який здійснює контроль і нагляд за дотриманням законодавства у галузі захисту тварин.

- Державний служба геології та надр – орган, який здійснює контроль і нагляд за використанням надр, а також забезпечує оцінку та прогнозування наслідків геологічних процесів і явищ. [2]

Компетенції органів екологічного управління визначені законодавством України та стосуються таких головних напрямків діяльності:

- розроблення та реалізація державної політики в галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів;
- забезпечення контролю і нагляду за дотриманням законодавства щодо охорони природи та раціонального використання природних ресурсів;
- розвиток та координація міжнародного співробітництва в галузі охорони природи та відновлювання природних ресурсів;
- розроблення та впровадження у дію інструментів економічної регуляції в галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів;
- проведення науково-технічних розробок з проблем охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.

Однією з основних проблем є недостатня забезпеченість системи органів екологічного управління необхідними ресурсами та фінансуванням. Це може призвести до невиконання функцій, що призводить до зниження ефективності діяльності цих органів.

Іншою важливою проблемою є недостатня координація між різними органами системи екологічного управління, що призводить до дублювання робіт та конфліктів у діяльності органів. Також можна виділити проблему недостатньої ефективності механізмів правового регулювання в галузі охорони довкілля, що проявляється у недостатній кількості правових актів, несистемності їх регулювання, а також у певній недбалості з боку суб'єктів господарювання.
[3]

Отже, правове регулювання системи органів екологічного управління є важливою складовою сталого розвитку суспільства та збереження довкілля. Однак, на сьогоднішній день ця система стикається з багатьма проблемами, серед яких – недостатня координація між різними органами, недостатня забезпеченість ресурсів. Загалом, вирішення проблем, що існують в системі органів екологічного управління, потребує комплексного підходу та зусиль усіх

зацікавлених сторін – держави, громадських організацій, бізнесу та населення. Важливо забезпечити достатні ресурси для функціонування системи, розвивати кадри та збільшувати їх кваліфікацію, покращувати законодавство та його виконання, а також підвищувати рівень координації між органами. Тільки тоді можна досягти сталого розвитку та забезпечити ефективний захист довкілля.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гетьман А.П. Екологічне право: підручник. Харків : “Право”, 2013. 217 с.
2. Система екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти: навч. Посіб. / Берзін С.В, Берзін В.М., Вакараш В.М., Ворфоломеев А.В. Київ : 2017. 68 с.
3. Прокопенко Л.Л., Тішова Н.Л. Система органів державного управління охороною навколишнього середовища в Україні та можливість її адаптації до європейських вимог : стаття. Дніпро : 2014. 8 с.

Kuzmin Yaroslav Artemovich

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Mitusova Kateryna Serhiivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

LEGAL REGULATION OF SYSTEM OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT BODIES ON THEIR COMPETENCES

Abstract: the role of legal regulation of the system of environmental management bodies on their competences is explained.

Keywords: ecology, environmental law, competence.

УДК 343

Курильчик Ігор Володимирович

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

***Анотація:** в роботі розглянуто поняття та зміст кримінального права, також його методи, принципи та предмет науки кримінального права. Кримінальне право покликане регулювати суспільні відносини, що виникають у зв'язку з вчиненням кримінальних правопорушень. Його основна мета полягає у забезпеченні порядку, та у профілактиці вчинення кримінальних правопорушень.*

***Ключові слова:** кримінальне право, зміст кримінального права, принципи кримінального права, методи кримінального права, предмет науки кримінального права.*

Право зароджувалося ще з давнини, верстви населення мали якомсь врегульовувати конфлікти та встановлювати порядок. З часом люди почали замислюватися що до зміни кривавих розправ та самосуду. Правознавство тісно пов'язано з можливостями людини, воно є універсальним і невід'ємним від індивіда.

Кримінальне право є фундаментальною матеріальною галуззю права. Це поняття може використовуватися у різних значеннях: як правова галузь, галузь законодавства, науковий напрямок, навчальна дисципліна.

Найчастіше синонімами виступають поняття: кримінальне право та кримінальне законодавство, які саме в такому значенні будуть розглядатися в цій публікації. В ч.1 ст.1 Кримінального кодексу України закріплено, що кримінальне право має завдання правового забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від кримінальних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання кримінальним правопорушенням. Для здійснення цього завдання, як вказується у ч.2 цієї статті, кримінальне право визначає, які суспільно небезпечні діяння є кримінальними правопорушеннями, та які покарання застосовуються до осіб, що їхвчинили [1, с.9].

Одним з найважливіших аспектів поняття та змісту кримінального права є те, що воно має безпосередній вплив на життя людей. Кримінальні правопорушення можуть завдати шкоди як окремим особам, так і суспільству в цілому. Тому кримінальне право має бути ефективним і справедливим для забезпечення правопорядку та захисту прав та свобод громадян.

Питання про принципи кримінального права є актуальним з низки причин. Насамперед, серед основних положень, що визначають сутність кримінального права, особливе місце посідає проблема принципів кримінального права. Взагалі, під принципами розуміють основу, початок чогось. Зважаючи на те, що право покликане регулювати поведінку людей, правові принципи визначають основу такого регулювання. У цьому сенсі саме слово «правові» стосовно принципів має низку значень.

Принципи кримінального права поділяються на:

- а) звичайне право, властиве всім галузям права;
- б) специфічні (галузеві), що відносяться тільки до кримінального права.

До принципів загального права належать: верховенство права, законність, гуманізм, рівність громадян перед законом, справедливість.

До особливих правил належать: персональний характер відповідальності, відповідальність тільки в разі провини (це закріплено в статті 62 Конституції України), принцип невідворотності кримінальної відповідальності, принцип порятунку від кримінальних та інших санкцій [2, с. 6, с. 13].

Наука кримінального права є самостійною юридичною наукою у системі юридичних наук (правознавства) і складається із системи поглядів, ідей і думок про кримінальне право, і навіть про засоби боротьби з кримінально протиправною діяльністю.

Предмет науки кримінального права складається з двох основних інститутів: кримінального правопорушення та покарання. Кримінальне право вивчає розвиток та зміна цих інститутів з метою боротьби зі злочинністю.

Одним із основних завдань науки кримінального права є застосування кримінального права на практиці та підвищення їх ефективності на основі широких загальних засад застосування кримінального права виходячи з конкретних суспільно-політичних ситуацій.

До основних методів науки кримінального права належать:

- філософський, або діалектичний;
- метод пізнання;
- юридичний, або догматичний, метод;
- соціологічний метод;
- метод системного аналізу;
- метод порівняльного правознавства, або компаративістський;
- історичний (генетичний) метод дослідження [3, с. 133-142].

Отже, кримінальне право є галуззю права, яка регулює суспільні відносини, що виникають у зв'язку з вчиненням кримінальних правопорушень. Його основна мета полягає у забезпеченні правопорядку, захисті прав та свобод

людей від кримінально протиправної діяльності, покаранні винних та запобіганні вчиненню кримінальних правопорушень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Меркулова Валентина Олександрівна, Віктор Ярославович Конопельський "Кримінальне право України." 2017. с. 9
2. Фріс Павло Львович "Кримінальне право України. Загальна частина." 2018. с. 6-13.
3. Панов М. І., та Г. М. Анісімов. "Наука кримінального права і проблема її міждисциплінарних зв'язків." 2015. с. 133-142.

УДК 332.5

Мороз Владислава Олександрівна

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Ділігул Аліна Сергіївна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ПРАВОВА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ ТА ҐРУНТІВ

Анотація: ця тема досліджує правові аспекти охорони земель та ґрунтів і має велике значення для забезпечення екологічної стійкості. У даній роботі досліджується роль правового регулювання у забезпеченні охорони земель та ґрунтів. Розглядаються міжнародні, національні та регіональні нормативно-правові акти, які регулюють використання та охорону земельного фонду і ґрунтів.

Ключові слова: охорона земель, закон, постанова, екологія, землі.

Стан земельних ресурсів України близький до критичного. За період земельної реформи значна кількість проблем у сфері земельних відносин не була вирішена, а й загострилася. Серед земель України найбільшу територію займають сільськогосподарські угіддя (71 %), з них 78 % — рілля. Процеси деградації земель поширені по всій країні, найпоширенішими з яких є ерозія (припадає близько 57,5% території країни), забруднення (приблизно 20% території країни) і затоплення (приблизно 12% території країни). земельна

площа). Знижується вміст поживних речовин у ґрунті, втрачається 0,65 т гумусу на 1 га за рік.

Закони та нормативно-правові акти в галузі охорони земель — це акти, що здійснюються відповідно до Конституції України, Закону України «Про охорону земель», Закону «Про державний контроль за використанням та охороною земель» та інших нормативних актів.

У загальних рисах слово «охорона» в тлумачному словнику визначається як «захист кого-, чого-небудь від небезпеки, від нападу, спроби загрози; забезпечення, гарантування недоторканності кого-, чого-небудь; захист від знищення, знищення, знищення».

У Земельному кодексі України є окрема глава, присвячена охороні землі, яка розкриває поняття, завдання та порядок охорони землі. Так, відповідно до ст. 162 ЗК України «Охорона земель - це система правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому використанню сільськогосподарських угідь, охорону від шкідливого впливу людини, відтворення і підвищення родючості ґрунтів», підвищення продуктивності земель лісового фонду та забезпечення виняткових режимів використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення». Подібне визначення (з незначними редакційними відмінностями) містить ст. 1 Закону про охорону земель України. Аналіз визначення поняття «охорона земель» дозволяє стверджувати, що конкретний кодекс не містить детальних положень щодо всіх видів охорони земель. Як зазначає М. О. Фролов, це тлумачення зосереджено переважно на охороні земель сільськогосподарського призначення, а правові засади охорони інших категорій (земель несільськогосподарського призначення) визначено досить грубо та поверхово [1].

Водночас, слід мати на увазі, що різна роль землі в окремих галузях національної економіки визначає специфіку їх правових режимів, які, у свою чергу, визначають конкретні обставини, за яких ці землі охороняються чи

використовуються. Крім того, слід враховувати, що види використання земель бувають різними, один визначає вплив на них різних факторів, а інший є причиною певних вимог до них. Отже, з наведеного вище вбачається, що законодавство України обмежується загальними положеннями щодо окремих категорій питань охорони земель.

У постанові Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 року No 7 «Про практику застосування судами земельного законодавства у цивільних справах» зазначено, що всі землі в Україні мають особливий охоронний статус. У цьому випадку постає питання про специфіку захисту, з чого вона складається. Так зване «особливе» означає щось інше, не схоже на інших, не схоже на інших; незвичайне, ненормальне. Тобто цей захист має характеризуватися своїми проявами більшою мірою, ніж звичайна. Термін «національна особлива охорона» в постанові стосується забезпечення раціонального використання земельних ресурсів, підтримання та відтворення родючості ґрунтів, захисту їх від пошкодження та забруднення, усвідомлення того, що громадяни, юридичні особи, їх майновий і земельний стан користуються правом на використовувати відповідно до закону. Вважаємо, що зазначене визначення розкриває зміст "охорони держави", а поняття "особливої охорони держави" виимає подальшого розроблення та закріплення на законодавчому рівні [2].

Крім того, законодавством встановлено вичерпний перелік особливо цінних земель (ст. 150 ЗК України). А саме: а) у складі сільськогосподарських угідь: чорнозем нееродований, незасолений, на лісовій породі; чорнозем лучний незасолений суглинок; темно-сірий лушпайковий ґрунт і чорнозем, дернові бурі глибокі та середньоглибокі ґрунти, трав'янисті сірі суглинки, коричневі ґрунти Південного берега Криму, глибокі дернові ґрунти Карпат; б) торфовища глибиною більше одного метра, осушені незалежно від глибини; в) землі постійного користування НВАО «Масандра» та його дочірніх підприємств; землі, що використовуються як полігони для науково-дослідних та освітніх установ; г) заповідники та інші заповідні території, історико-культурні угіддя [3].

На землях розміщуються лише об'єкти загальнодержавного значення, дороги, лінії електропередачі та зв'язку, трубопроводи, осушувальні та зрошувальні канали, геодезичні пункти, житлова забудова, об'єкти соціально-культурного призначення, об'єкти, пов'язані з видобуванням корисних копалин, нафтові та газові свердловини. Особливої цінності щодо виробничих об'єктів, пов'язаних із їх експлуатацією, а також у разі передачі земельних ділянок для суспільних потреб передача пп. "а" і "б" ч. 1 ст. 150 цього Кодексу, землі природно-заповідного фонду та іншого природного, історико-культурного призначення. Передача земель особливо цінної державної або громадської власності стосується інших категорій земель за погодженням з Верховною Радою України. За погодженням з Верховною Радою України затверджено про місце розташування об'єкта, який мав бути розміщений на земельній ділянці особливо цінної державної або громадської власності та якому змінено цільове призначення. Зміна використання державних або громадських природних заповідників та інших земельних ділянок природоохоронного, історико-культурного, лісогосподарського призначення здійснюється за погодженням з Кабінетом Міністрів України. Порядок погодження питань щодо викупу земельних ділянок для або з мотивів суспільних потреб встановлено ст. 151 ЗК України [3].

Отже, з метою стабілізації екологічного стану міста (регіону), з поширенням малопродуктивних та деградованих земель, сформовано концепцію охорони цих земель шляхом оптимізації лісистості та частки різних видів сільськогосподарських угідь. Захист стосується і технічно забруднених ділянок, де неможливий доступ до екологічно чистих продуктів і де людям становить небезпека для свого здоров'я. Збереження землі досягається шляхом припинення господарського використання та посадки або відновлення лісів на певний період часу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. DSpace at West Ukrainian National University: Головна сторінка. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/453/1/Земельне%20право.PDF> (дата звернення: 15.05.2023).
2. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ : Постанова Верховного Суду України від 16.04.2004 р. № 7 : станом на 19 березня 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va007700-04#Text> (дата звернення: 15.05.2023).
3. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III : станом на 31 березня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 15.05.2023).

Moroz Vladyslava Oleksandrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Diligul Alina Serhiivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

LEGAL PROTECTION OF LANDS AND SOILS

***Abstract:** this topic explores the legal aspects of land and soil protection and is of great importance for ensuring environmental sustainability. This work examines the role of legal regulation in ensuring land and soil protection. International, national and regional legal acts regulating the use and protection of the land fund and soils are considered.*

***Keywords:** land protection, law, resolution, ecology, land.*

УДК 343.9

Мороз Владислава Олександрівна

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ЩОДО ПОНЯТТЯ І СУТНОСТІ ПСИХІЧНОГО ПРИМУСУ

***Анотація:** аналіз поняття і сутності психічного примусу є важливим для розуміння його впливу на психіку та поведінку людини. У цій статті розглядаються основні аспекти психічного примусу. Початково дається визначення поняття, подальша увага приділяється особливостям та механізмам формування психічного примусу, зокрема ролі генетичних, нейрофізіологічних та психологічних факторів.*

***Ключові слова:** психічний примус, фізичний примус, кримінальна протиправність.*

Примус є одним із найнеоднозначніших понять чинного кримінального законодавства, використовується найчастіше безсистемно, у зв'язку з чим виникає необхідність теоретичного визначення примусу як єдиної кримінально-правової категорії, а також правильного застосування норм кримінального законодавства, що містять цю ознаку.

Етимологічно слово «примус» є похідним від дієслів «примушувати», «примусити», тобто "примусити", "силувати", "змусити". Під примусом

розуміється вимагання від іншої особи вчинити правопорушення шляхом заподіяння тілесних ушкоджень або застосування до неї іншого насильства, пошкодження належного їй чи її близьким майна, поширення певної інформації про таку особу тощо [1, с. 157].

Примус передбачає існування двох суб'єктів, один з яких виконує активну роль (примушує), а інший – пасивну (зазнає примусу), що відображає як об'єктивні, так і суб'єктивні зв'язки, що існують між ними:

- з об'єктивної точки зору примус є зовнішнім впливом на примушеного,
- з суб'єктивної - він завжди спрямований на досягнення наперед певної мети.

Не можна погодитися з авторами, які розглядають примус як категорію, оскільки з позицій методології воно не має фундаментальних характеристик, і для нього існують інші, загальніші родові поняття.

Поряд із фізичним примусом Кримінальний кодекс України (далі - КК) виділяє і психічний примус як обставину, що виключає кримінальну протиправність діяння.

Під психічним примусом як обставиною, що виключає кримінальну протиправність діяння, розуміється вплив на психіку особи з метою змусити її всупереч її волі вчинити або утриматись від вчинення певних протиправних дій [1, с. 158].

Психічний примус можна порівняти з інформаційним впливом на стан людини. Найчастішим способом є погроза застосування фізичного насильства до членів сім'ї.

Поширеними видами впливу є погрози та гіпноз. За змістом ст. 40 КК психічний примус неспроможний нести непереборного характеру.

Взагалі, психологічний вплив можна класифікувати за характером (простий і складний) і спрямованість впливу (індивідуальний і колективний). Форма здійснення психологічного впливу може бути відкритою (звернення безпосередньо до рівня свідомості), закритою (неочевидною, пов'язаною з

використанням прийомів, що впливають на сферу підсвідомості) та комбінованою, що поєднує в собі обидві попередні. У найбільш загальному вигляді методами психологічного впливу слід вважати: переконання, навіювання, наслідування. Кожен із них передбачає застосування сукупності засобів і прийомів [2, с. 9].

Також не може бути заперечена можливість використання при психологічному впливі нейтральної інформації, що не передає цільового змісту, але впливає на регулювання емоційних станів, відносин, послаблення протидії, поширення її на прийняття рішень, формування уявлень об'єкта впливу через наявність у нього власної інформації.

Психічний вплив – активна цілеспрямована діяльність, метою якої є отримання необхідної інформації або зміна психіки чи поведінки об'єкта (окремої людини чи групи людей). Цілеспрямованість передбачає, що суб'єкт впливу (той, хто впливає) має і усвідомлює певну мету, а його діями керує уявлення про те, яким повинен стати об'єкт впливу, як повинна змінитись його поведінка. Інакше результат застосування того чи іншого методу стає мало прогнозованим. [3, с. 3].

Отже, психічним примусом є стан, коли особа відчуває необхідність виконати певну дію або вести себе певним чином, хоча вона не бажає цього робити і розуміє, що ця дія є протиправною чи небезпечною. Небезпека психічного примусу полягає, зокрема, в тому, що він може викликати психічний розлад, пов'язаний з порушенням різних функцій мозку, таких як регулювання емоцій, контроль інстинктів, розумова активність та інші.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Храмцов О. М. Фізичний або психічний примус як обставина, що виключає злочинність діяння (національний та міжнародний аспекти). *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Право*, 2013. С. 156-165.

2. Ніколаєнко С., Ніколаєнко С. Категорія психологічного впливу в психології, 2011. 8 с. URL: <http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39499/09-Nikolaienko2.pdf?sequence=1> (дата звернення: 08.05.2023).
3. Психологічний вплив та маніпулятивна поведінка : навч. посіб. Київ: Національна академія внутрішніх справ, Навчально-науковий інститут № 4. 2016. 45 с. https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/zaochka/NMK_2.doc (дата звернення: 08.05.2023).

Moroz Vladyslava Oleksandrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Khashev Vadym Georgievich

Associate Professor
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

REGARDING THE CONCEPT AND ESSENCE OF MENTAL COERCION

***Abstract:** analysis of the concept and essence of mental coercion is important for understanding its impact on the psyche and human behavior. This article examines the main aspects of mental coercion. Initially, the definition of the concept is given, further attention is paid to the features and mechanisms of the formation of mental compulsion, in particular the role of genetic, neurophysiological and psychological factors.*

***Keywords:** mental coercion, physical coercion, criminal wrongdoing.*

УДК 343

Наумов Назарій Едуардович

курсант Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровський державний медичний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ЕКСЦЕС ВИКОНАВЦЯ:

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

***Анотація:** значення для кваліфікації діянь співучасників і притягнення їх до кримінальної відповідальності при ексцесі виконавця має вчинення саме злочину, який не охоплюється умислом цих співучасників, а не тільки діяння, вчинене виконавцем. Основною ознакою ексцесу визнається відсутність умислу інших співучасників у вчиненому виконавцем із власної ініціативи злочині. Уточнюються правила кримінально-правової оцінки діянь виконавця злочину та інших співучасників при ексцесі.*

***Ключові слова:** співучасть, ексцес, виконавець, кримінальна відповідальність.*

Співучасть – це умисна дія двох та більше суб'єктів кримінального правопорушення, які об'єднанні спільною кримінально-протиправною метою. Проте головну роль відіграє виконавець, оскільки саме він реалізує задумане діяння. Виконавець – це особа, яка діє відповідно до розробленого плану, але іноді вносить власні корективи, які вважає за потрібним задля вчинення

кримінального правопорушення і пов'язані із його звичками, темпераментом, характером, зовнішніми факторами, які можуть вплинути на хід кримінального правопорушення. Через це виникає певна зміна складеного заздалегідь плану, ось така зміна по факту і є ексцесом виконавця.

Ексцес виконавця у кримінально-правовій науці визнається складним питанням, як зі сторони теоретичного аспекту, так і практичного. Зокрема, актуальність пов'язана із неоднозначним вирішенням проблем пов'язаних із юридичної оцінкою діянь виконавця та інших співучасників при ексцесі, можливість ексцесу іншими співучасниками.

Поняття «ексцес» не зазначено у законодавчих актах держави, дане поняття походить від латинського слова «excessus», яке перекладається як відхилення. Проте поняття «ексцес виконавця» часто застосовують у судовій практиці при винесенні рішень у рамках певних кримінальних проваджень [2, с.287].

Кримінальним кодексом України (далі – КК України) передбачене діяння, яке можна тлумачити як ексцес виконавця – відповідно до ч.5 ст.29 КК України: «Співучасники не підлягають кримінальній відповідальності за діяння, вчинене виконавцем, якщо воно не охоплювалося їхнім умислом» [1]. У сучасній кримінально-правовій доктрині ексцес виконавця при кваліфікації кримінального правопорушення визнається складним питанням. На сьогодні чинним законодавством не передбачено відповідальність співучасників при ексцесі виконавця, тому керуються загальними принципами КК України.

Задля кваліфікації кримінального правопорушення потрібно охарактеризувати його об'єктивну та суб'єктивну сторони. Так, об'єктивна сторона ексцесу визначається тим, що між діями співучасників та суспільно-небезпечним наслідком, який настав через дії виконавця причинний зв'язок відсутній. Суб'єктивна сторона – відсутність вини співучасників у вчиненому виконавцем кримінальному правопорушенні [3, с.228].

Проте деякі науковці такі як М. І. Хавронюк зазначив, що при ексцесі виконавця зі сторони інших співучасників присутня об'єктивна підстава кримінальної відповідальності. Так, наприклад дії підбурювачам пов'язані із схиленням виконавця до проникнення до житла з метою вчинення крадіжки, дає можливість виконавцю нанести тілесні ушкодження особам, які на той час знаходилися в будинку, з метою вчинення кримінального правопорушення, яке було заздалегідь узгоджене іншими співучасниками. У цьому випадку виникає той самий зовнішній фактор через який змінюється узгоджений план. Відповідні тези висувають й інші правознавці: Ф. Г. Бурчак, який наводять приклад пов'язаний із зґвалтуванням жінки, яка знаходилася в будинку, ключі від якого отримав у пособника. Спільна мета усіх співучасників була – здійснити крадіжку. Проте вищевказана теорія не знаходить свого підтвердження з огляду на поняття співучасті, де вказано, що усі учасники об'єднанні спільною метою та умислом [3, с.232].

Простежити відсутність об'єктивного зв'язку між діями виконавця та діями усіх учасників не завжди вдається, тому головним критерієм для кваліфікації ч. 5 ст. 29 КК України – є умисел [1]. Для притягнення співучасників до кримінальної відповідальності визначним є конкретизація умислу. Наприклад, організатор чітко вказав, що потрібно вчинити тільки крадіжку і все – нікого не чіпати, то при вчиненні іншого діяння виконавцем – організатор не несе відповідальності за дії виконавця; а за умови, якщо організатор вказав – вчинити кримінальне правопорушення за будь-яких умов, то організатор знав і передбачав, що за для поставленої мети виконавець може вчинити інше кримінальне правопорушення.

Іноді у науці кримінального права виокремлюють певні види ексцесу. Так його поділяють на кількісний та якісний. Кількісний ексцес – це певне відхилення у діях виконавця (співвиконавців) від встановленого плану, що полягає у зміні лише частини узгоджених дій. Тобто, виконавець вчиняє узгоджене кримінальне правопорушення, проте із власними корективами.

Якісний ексцес – це повна зміна узгодженого плану, тобто виконавець вчиняє зовсім інше кримінальне правопорушення [3, с.232].

Також іноді виникають думки щодо можливості класифікації ексцесу відповідно до співучасників, які його вчинили, (підбурювач, пособник, організатор), але вони не знаходять свого підтвердження. Оскільки на підготовчій стадії, яка пов'язана із активними діями усіх учасників, змінити план або вчинити самостійно не виникає потреби [3, с.233].

Виходячи із вищевказаного можна дійти висновку, що поняття «ексцес виконавця» не закріплено у нормативно-правових актах держави, проте таке поняття притаманне судовим рішенням. Ексцес виконавця – це відхилення від узгодженого плану співучасниками, виконавцем під час вчинення кримінального правопорушення.

Простежити відсутність об'єктивного зв'язку між наслідком кримінального правопорушення, яке сталося через ексцес виконавця та діями усіх учасників не завжди є можливим, тому для кваліфікації використовують категорію «умисел», яка найкраще розкриває природу поняття «ексцес».

Визначення відповідальності співучасників кримінального правопорушення, де мало місце ексцес виконавця, залежить безпосередньо від конкретизації умислу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кримінальний кодекс України//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131
2. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / За ред. С. Я. Єрмоленко; Худож.- оформлювач Б. П. Бублик. — Харків: Фоліо, 2006. — 865 с. — (Б-ка держ. мови).

3. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.]; за ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2010. – 456 с.

Naumov Nazarii

cadet of the Educational and Scientific Institute
of Law and Specialist Training for National Police Units
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Khashev Vadim

candidate of legal sciences, Assoc
Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

EXECUTIVE EXCESS: CRIMINAL-LEGAL CHARACTERISTICS

***Abstract:** the significance for qualifying the actions of accomplices and bringing them to criminal liability in case of excess is the commission of the crime itself, which is not covered by the intention of these accomplices, and not only the act committed by the executor. The main sign of excess is the showing of the intent of other accomplices in the crime committed on one's own initiative. The rules for the criminal assessment of the actions of the perpetrator and other accomplices in the case of excess are clarified.*

***Keywords:** complicity, excess, executor, criminal liability.*

УДК 343.9

Неспляк Роман Олегович

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ВИДИ ПОКАРАНЬ В СИСТЕМІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

***Анотація:** в роботі розглянуто проблематику видів покарань в системі кримінального права України. А саме: недостатня ефективність системи покарань, нерівність перед законом, надмірне застосування покарань та недостатня компенсація шкоди постраждалим. Для вирішення цих проблем необхідно вдосконалювати законодавство та практику застосування покарань, звертати більше уваги на процес реабілітації правопорушників та забезпечувати повне дотримання прав та свобод людини.*

***Ключові слова:** види покарань, кримінальне право, кримінальне правопорушення, правопорушники, покарання.*

В системі кримінального права України передбачені різноманітні види покарань, які можуть застосовуватися до осіб, визнаних винними у скоєнні кримінального правопорушення. Залежно від тяжкості кримінального правопорушення та інших обставин справи, до зловмисників можуть бути застосовані такі види покарань, як позбавлення волі, штраф, обмеження волі,

спеціальний конфіскації майна, позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю, позбавлення водійських прав, примусові роботи, громадські роботи тощо.

Кожен вид покарання має свої особливості та визначені законом обмеження. Позбавлення волі є найжорсткішим видом покарання та може застосовуватися тільки за вчинення найтяжчих кримінальних правопорушень, а обмеження волі - лише у випадках, коли кримінальне правопорушення не є особливо тяжким, але винуватець повинен бути покараний [1, с.89].

У будь-якому випадку, метою покарання є не тільки покладення відповідальності на винуватця, а й запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень та відновлення порушеного правопорядку в суспільстві.

У системі кримінального права України використовуються різні наукові підходи, які допомагають розробити та застосувати ефективну систему покарань. До таких підходів можна віднести:

1. Кримінологічний підхід - він дозволяє вивчати причини та умови вчинення кримінальних правопорушень, що допомагає підібрати ефективні види покарань для попередження подібних випадків у майбутньому.

2. Кримінально-правовий підхід - він базується на знанні та застосуванні норм кримінального законодавства та визначенні юридичних наслідків вчинених кримінальних правопорушень.

3. Соціально-психологічний підхід - він допомагає визначити вплив покарань на поведінку правопорушників та їхню соціальну адаптацію після відбуття покарання.

4. Кримінально-економічний підхід - він вивчає економічні наслідки кримінальних правопорушень та забезпечує економічну компенсацію шкоди, завданої постраждалим.

5. Правозастосувальний підхід - він зосереджується на процедурах та процесах, пов'язаних з застосуванням кримінального законодавства та покарань у практичній діяльності правоохоронних органів.

Ці наукові підходи є важливими складовими системи кримінального права України, оскільки вони допомагають забезпечити ефективну боротьбу зі злочинністю та зменшити її рівень в суспільстві [2, с.113].

У системі кримінального права України існує ряд проблем, які необхідно вирішувати для покращення ефективності та справедливості застосування покарань. До таких проблем можна віднести:

1. Недостатня ефективність системи покарань - деякі види покарань можуть не забезпечувати досягнення мети покарання, тобто попередження вчинення нових кримінальних правопорушень та відновлення порушеного правопорядку.

2. Надмірне застосування покарань - в деяких випадках може бути застосовано надмірні покарання, що порушує права та свободи людини.

3. Нерівність перед законом - іноді можуть бути застосовані різні види покарань для однакових кримінальних правопорушень залежно від соціального статусу та впливу правопорушника.

4. Недостатня компенсація шкоди постраждалим - в деяких випадках покарання не забезпечують повної компенсації шкоди, завданої постраждалим, що може порушувати їхні права та інтереси.

5. Недостатня ефективність реабілітації правопорушників - важливим аспектом системи покарань є її відновлювальна функція, але недостатність уваги до процесу реабілітації правопорушників може призвести до повторного вчинення кримінального правопорушення.

Ці проблеми є важливими викликами для системи кримінального права України, які потрібно вирішувати шляхом розвитку та вдосконалення законодавства та практики застосування покарань.

Система покарань у кримінальному законодавстві постійно змінюється разом із змінами в політичній, соціально-економічній ситуації в країні, розвитком права і культури, а також залежно від стану, структури і динаміки злочинності [3, с.305].

Проте, в системі кримінального права України існує ряд проблем, які потрібно вирішувати, такі як недостатня ефективність системи покарань, нерівність перед законом, надмірне застосування покарань та недостатня компенсація шкоди постраждалим. Для вирішення цих проблем необхідно вдосконалювати законодавство та практику застосування покарань, звертати більше уваги на процес реабілітації правопорушників та забезпечувати повне дотримання прав та свобод людини.

Таким чином, система покарань в кримінальному праві України потребує постійного вдосконалення та розвитку з метою забезпечення ефективної боротьби зі злочинністю, захисту прав та свобод людини та підвищення рівня правопорядку в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальне право України: Підручник / За ред. І. Є. Качала, В. С. Кузнецова, В. М. Мельника. 2-ге вид., перероб. і доповн. Київ: Атіка, 2020. 1120 с.
2. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник. За ред. проф. В. М. Мельника. Київ: Видавничий дім «Ін Юре», 2018. 536 с.
3. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.

УДК 332.5

Нікітіна Валерія Максимівна

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Ділігул Аліна Сергіївна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

МІСЦЕ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА СЕРЕД ІНШИХ ГАЛУЗЕЙ ПРАВА

***Анотація:** в темі зазначено, що при визначенні місця екологічного права в системі права необхідно виходити з того, що екологічне право, якщо його розглядати як галузь права, може бути лише інтегративною галуззю. Норми конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального права, у вторинній структурі об'єднуючись у сфері екологічної діяльності, становлять екологічне право, залишаючись при цьому нормами конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального права.*

***Ключові слова:** екологічне право, галузь права, ієрархія.*

Класифікація галузей права, їх диференціація повинні мати не так теоретичний характер, скільки практичний, відбиватися на правилах законотворчості, підборі загальної термінології та застосуванні галузевої [1]. Проблеми формування вітчизняної системи права, регулювання найважливіших суспільних відносин нормами приватного та публічного права в умовах повернення ринкових, становлення справді конкурентних відносин набувають інтересу через актуалізацію співвідношення людина – суспільство – держава – природа, а також загострення мінерально-сировинних та продовольчих проблем.

Це актуально для нашої країни, де значну кількість лісових і земельних ділянок, ставків, кар'єрів включено в цивільний обіг, тому важливе розуміння екологічного, природоресурсного, природоохоронного права та законодавства, а також їх місця у системі українського права.

У системі права є два види ієрархії компонентів:

1) ієрархія рівнів системи (система права загалом – галузь права – інститут права – норма права);

2) ієрархія структур системи (наявність у системі права не однієї, а двох і більше структур) [2].

Остання ієрархія (структур системи) у системі права дозволяє виділити головну структуру (основні галузі) права та структуру права вторинну (комплексні галузі). Системоутворюючий чинник класифікації галузей права – розподіл права на цивільні і приватні – це не галузі права, а правові сфери, у яких розташовуються основні галузі права. У сфері цивільного права системоутворюючою галуззю права є адміністративне право, для сфери приватної – це громадянське право.

Системоутворюючий фактор виділення комплексних галузей у вторинній структурі права – розподіл права на норми, що регулюють відносини у тій чи іншій сфері діяльності: соціально-культурної (соціально-культурне право), екологічної (екологічне право) тощо. Соціально-культурне право, екологічне право, на думку М.К. Селуйменова, «це не галузі права, це, передусім, сфери діяльності, у яких формуються комплексні галузі права». Екологічне право є комплексною галуззю українського права [3].

С.Б. Байсалов та Н.Б. Мухітдінов найважливішим джерелом екологічного права називають ЦК України, проте не пояснюють яким чином цивільно-правові норми, залишаючись такими, стають ще й екологічними.

При визначенні місця екологічного права в системі права необхідно виходити з того, що екологічне право, якщо його розглядати як галузь права, може бути лише інтегративною галуззю права, тоді знімаються безглуздя щодо

співвідношення екологічного права з основними галузями права. Норми конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального права, у вторинній структурі об'єднуючись у сфері екологічної діяльності, становлять екологічне право, залишаючись при цьому нормами конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального права [2].

Важливою проблемою, яку важко вирішити, є співвідношення понять «екологічне», «природоресурсове», «природоохоронне», «земельне», «гірське», «лісове», «водне» право. Ці утворення, визнаємо ми їх галузями чи ні, є комплексними утвореннями (галузями, підгалузями, інститутами), збудованими у вторинній структурі права.

Екологічне право включає природоресурсове і природоохоронне право. До природоресурсового права входять земельне, водне, лісове, гірське право; сюди можна віднести фауністичне і флористическое право, хоча всі автори згодні з тим, що вони «дотягують» до галузі права. Природоресурсове та природоохоронне право перехрещуються між собою: норми про охорону земель, вод, лісів, надр входять одночасно і в природоресурсове, і в природоохоронне право. Виходить своєрідна «піраміда» галузей права: вгорі екологічне право, його частинами є природоресурсове і природоохоронне право, тобто виникає суперечлива картина: земельне право як галузь права входить у природоресурсове право як галузь права, а воно своє чергу в екологічне право як галузь права.

Екологічне право відноситься і до вирішення таких життєво важливих для людини питань, як забезпечення продуктами життєдіяльності (вода, їжа). Отже, з екологією і екологічним правом тісно пов'язане саме буття людства. Все це визначає чільне місце екологічного права поміж інших галузей права.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гаврилiшин, Анатолій Петрович, and Валентина Петрівна Козирєва. "Праворозуміння предмета екологічного права." Scientific works of National Aviation University. Series: Law Journal" Air and Space Law" 1.58. 2021. с. 9-15.
2. Ісакова, В. М. "Принципи міжнародного екологічного права: поняття та ознаки." Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція 42. 2019. с. 120-123.
3. Антонюк, У. В. "Гарантії екологічних прав в Україні: у контексті наукової та нормативно-правової диференціації." Legal science and education in Ukraine and EU countries: a paradigm shift: Collective monograph. Riga, Latvia:«Baltija Publishing. 2021

Nikitina Valeriia Maximivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Diligul Alina Serhiivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

PLACE OF ENVIRONMENTAL LAW AMONG OTHER FIELDS OF LAW

***Abstract:** the topic states that when determining the place of environmental law in the legal system, it is necessary to assume that environmental law, if considered as a branch of law, can only be an integrative branch. Norms of constitutional, administrative, civil, criminal law, combining in the secondary structure in the field of environmental activity, constitute environmental law, while remaining norms of constitutional, administrative, civil, criminal law*

***Keywords:** environmental law, branch of law, hierarchy*

УДК 343.9

Нікітіна Валерія Максимівна

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ВИДИ ПОКАРАНЬ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ

***Анотація:** в роботі розглянуто історію покарань щодо неповнолітніх. Також розглянуто чинне законодавство України. Ми дійшли до висновку, що профілактика правопорушень, у тому числі скоєних неповнолітніми, повинна мати системний характер, бути структурно організованою та забезпечуватись координованою взаємодією всіх учасників попередження правопорушень.*

***Ключові слова:** неповнолітні, покарання, профілактика, кримінальне правопорушення.*

У сучасних умовах кризових явищ в економіці, політичної кризи, світової пандемії Covid-19, воєнного стану, безробіття та інших негативних умов погіршується рівень життя населення, а з ним зростає рівень злочинності, причому істотний відсоток у статистиці становлять кримінальні правопорушення, вчинені неповнолітніми.

Покарання неповнолітніх можна простежити практично у всіх історіях світового права, при цьому протягом багатьох століть різноманітні форми негуманного ставлення до дітей суспільство сприймало як щось природне і зрозуміле. Це явище відбилося у законодавстві: кримінальна політика не робила відмінностей між дітьми та дорослими. Однаково як притягували до кримінальної відповідальності, так й піддавали покаранням. Неповнолітніх засуджували до вищої міри, садили до в'язниць до закоренілих злочинців, били...

У багатьох країнах світу період другої половини XIX століття під впливом прогресивно – гуманістичних ідей у сферах філософії, педагогіки та юриспруденції поетапно стали модернізуватися методи поводження з неповнолітніми деліквентами. Виховна роль державних правових систем поступово замінює репресивну, удосконалюються судові процедури у справах неповнолітніх правопорушників, відкриваються перші спеціальні установи для утримання дітей та підлітків, які вчинили делікти. Українська правова думка кінця XIX століття вже містила юридичні норми, які мінімізували тяжкість кримінального покарання неповнолітнім і підвищували їхню юридичну захищеність у процесі відправлення правосуддя [1, с. 176].

У Нью-Йорку 1824 р. було відкрито перший реформаторій для неповнолітніх правопорушників заради їхнього захисту від спільного утримання у в'язницях із повнолітніми правопорушниками.

У 1831 р. у США в штаті Іллінойс було прийнято закон, який передбачав гуманізацію кримінальних покарань за деякі типи деліктів для неповнолітніх.

Що стосується чинного законодавства України, законодавцем дається неоднозначне трактування поняття «неповнолітній», пов'язуючи при цьому з віком настання кримінальної відповідальності, що пояснюється змістом положень статті 22 Кримінального Кодексу України (далі КК), де суб'єктом кримінального правопорушення може бути особа, яка досягла 14 або 16 років [2, с. 222]. При цьому, законодавцем встановлено, що неповнолітньою є особа до 18 років.

Відповідно до ст. 37 Конвенції про права дитини, ні смертну кару, ні довічне тюремне ув'язнення, що не передбачає можливість звільнення, не призначаються за кримінальні правопорушення, скоєні особами молодше 18 років [3].

Профілактика правопорушень, скоєних неповнолітніми, здійснюється за допомогою скоординованої діяльності великої кількості суб'єктів, яка є єдиною системою, об'єднаною загальними цілями та завданнями.

Не дарма Є. В. Євсікова у своїй роботі наголосила, що профілактика правопорушень є певною системою правових, економічних, соціальних, педагогічних, організаційних, інформаційних та інших заходів загальної, спеціальної, індивідуальної та віктимологічної профілактики правопорушень. Профілактика правопорушень, у тому числі скоєних неповнолітніми, повинна мати системний характер, бути структурно організованою та забезпечуватись координованою взаємодією всіх учасників попередження правопорушень, а не лише підрозділами Національної поліції [4].

Підрозділи Національної поліції виконують основний обсяг роботи в галузі запобігання правопорушенням неповнолітніх, безпосередньо займаються виправленням та перевихованням неповнолітніх, які вчинили кримінальні правопорушення.

На мій погляд, найбільш доцільним, ефективним, економічним вирішенням цих проблем може послужити створення психологопедагогічних центрів для неповнолітніх правопорушників, підвідомчих Міністерству внутрішніх справ України [5, С. 1558].

Таким чином, за допомогою психолого-педагогічної діагностики особистості неповнолітнього встановлюється схильність до скоєння правопорушень, а також всі обставини відносно цього явища, своєю чергою, співробітники поліції керуються конкретними прийомами, засобами, методами впливу на особистість неповнолітнього, здатного до скоєння правопорушень, з метою її корекції у напрямку правомірної поведінки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Казначеева Д.В. Проблеми призначення покарання щодо неповнолітніх: Вісник Кримінологічної Асоціації України: зб. наук. пр. / Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кримінолог. асоц. України; голов. ред. О.М. Бандурка. - Харків: ХНУВС, 2020. № 1 (22). – С. 176-182
2. Дмитришина Т.І. Проблеми вдосконалення інституту покарання неповнолітніх на сучасному етапі. Вінниця: ВНАУ 2020. С. 221-225 URL: <http://repository.vsau.vin.ua/repository/getfile.php/25478.pdf>
3. (дата звернення 03.05.2023)
4. Конвенція про права дитини. Документ 995_021, чинний, поточна редакція —Редакція від 20.11.2014, підстава - 995_160, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#n166 (дата звернення 03.05.2023)
5. Євсікова Є. В. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх. Харків: Харківська ЗОШ І-III ступенів №128, URL: http://school128.edu.kh.ua/vihovna_robota/profilaktika_pravoporushenj/ (дата звернення 03.05.2023)
6. Козловська А.К., Єрмакова А.С., Корогод С.В. Особливості застосування кримінальних покарань до неповнолітніх осіб // The 8 th International scientific and practical conference “Modern research in world science”(October 29-31, 2022) SPC “Sci-conf. com. ua”, Lviv, Ukraine. 2022. 1828 p.

Nikitina Valeriia Maximivna

cadet of the 2th year of the educational and scientific institute of
law and specialist training for units of the National Police
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Khashev Vadym Georgievich

Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Candidate of Law, Associate Professor
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

TYPES OF PUNISHMENTS APPLICABLE TO MINORS

***Abstract:** the work examines the history of punishment of juveniles. The current legislation of Ukraine is also analyzed. We have come to the conclusion that the prevention of offenses, including those committed by minors, should be systematic, structurally organized and ensured by coordinated interaction of all participants in the prevention of offenses.*

***Keywords:** juveniles, punishment, prevention, criminal offense.*

УДК 343

Орищенко Назар Олександрович

курсант навчальної групи СР-141,

2 курсу, Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології

кандидат юридичних наук, доцент

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ФАКУЛЬТАТИВНІ ОЗНАКИ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

***Анотація:** в роботі описані факультативні ознаки об'єктивної сторони кримінального правопорушення це ознаки, які можуть бути присутніми у кримінальному правопорушенні, але не є обов'язковими для його визнання, та також факультативні його ознаки.*

***Ключові слова:** кримінальне правопорушення, ознаки, наслідки, склад правопорушення, кваліфікація.*

Дослідження впливу ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення на суспільну небезпеку діяння дозволить з'ясувати їх роль на стадії правоутворення під час криміналізації діяння, а також вплив цих ознак на кваліфікацію діяння, призначення покарання, звільнення від кримінальної відповідальності та виконання покарань на стадії правозастосування. Тому

дослідження факультативних ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення є актуальною темою загальної частини кримінального права, оскільки дослідники наразі не визначилися з остаточним змістом факультативного складу кримінального правопорушення. До факультативних ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення належать суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками, місце, час, обставини, спосіб, знаряддя і способи вчинення кримінального правопорушення. Якщо ці ознаки входять до диспозиції кримінально-правової норми, то вони є обов'язковими для даного складу кримінального правопорушення і є визначальними для підстав кримінальної відповідальності та кваліфікації кримінального правопорушення. [1, с. 129–130].

Слід зазначити, що суспільно небезпечний наслідок кримінального правопорушення передбачено кримінально-правовою нормою за завдану складу кримінальним правопорушенням матеріальну чи немайнову шкоду суспільним відносинам.

Ця ознака має практичне значення в матеріальних складах складу кримінальних правопорушень, до складу яких входять ознаки складу кримінальних правопорушень, об'єктивна сторона яких як обов'язкову ознаку включає наслідки. Такі кримінальні правопорушення вважаються закінченими з моменту настання наслідків (вбивство, викрадення майна) [1, с. 130].

Слід зазначити, що формальний склад кримінального правопорушення не передбачає обов'язкової ознаки наслідків, складу кримінального правопорушення вважається закінченим з моменту вчинення діяння, а розслідування не впливає на кваліфікацію.

Слід зазначити, що обов'язковою ознакою об'єктивної сторони у складу кримінальних правопорушеннях з матеріальним складом є причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками. За відсутності такого зв'язку кримінальна відповідальність за настання суспільно небезпечних наслідків виключається [2, с. 130].

Спосіб вчинення кримінального правопорушення — «конкретний спосіб, послідовність і послідовність дій, спосіб вчинення особою складу кримінального правопорушення. У випадку, якщо спосіб вчинення складу кримінального правопорушення має підозрювані ознаки, потрібні спеціальні слідчі докази, якщо спосіб вчинення складу кримінального правопорушення носить конструктивний характер, необхідні спеціальні слідчі докази та кримінальне правопорушення».

Тому необхідно перевіряти складу кримінального правопорушення, який є наслідком складу кримінального правопорушення, "оскільки має значення кваліфікація діяння" [3, с. 167].

З іншого боку, знаряддя та засоби вчинення складу кримінальних правопорушень є об'єктами матеріального світу, і їх об'єктивні властивості можуть бути використані для вчинення складу кримінального правопорушення незалежно від того, чи володіють вони навичками володіння. Ці предмети можуть бути використані виключно для подальших протиправних цілей або вони можуть бути використані для досягнення інших, некримінальних цілей. Наприклад, наркотик, який використовується для лікування пацієнта, може бути використаний правопорушниками для тимчасового "вимкнення" свідомості жертви та самовільного заволодіння її майном. Знаряддя та засоби є обов'язковими ознаками складу складу кримінального правопорушення, якщо вони прямо зазначені в положеннях окремого розділу Кримінального кодексу або чітко визначені таким чином. Наприклад, зброя є обов'язковим складом розбою (ст. 257 КК України), а спеціальний засіб для негласного знищення інформації є ознакою порушення таємниці зв'язку.

Водночас зазначається, що "КК України" не має нормативного визначення поняття причинного зв'язку, тому вирішення цього питання залишається на розсуд суду при розгляді конкретних кримінальних справ.

Однак, важливо зазначити, що причинно-наслідковий зв'язок може бути складним і неоднозначним, особливо в складних кримінальних справах, де існує

багато факторів, що впливають на наслідки складу кримінального правопорушення. Тому, при вирішенні питань про наявність причинно-наслідкового зв'язку в конкретній кримінальній справі, судові експерти зазвичай проводять детальний аналіз фактів, обставин та інших доказів, що дозволяє їм встановити цей зв'язок з високою точністю.

У випадках, коли причинно-наслідковий зв'язок не може бути однозначно встановлений, суд може відмовитися від кваліфікації діяння як складу кримінального правопорушення або визнати його менш важливим складу кримінального правопорушення. Наприклад, якщо в кримінальній справі не може бути встановлено причинно-наслідкового зв'язку між діянням правопорушника та наслідком, то таке діяння може бути кваліфіковане як неосторожність недбалість або інший менш важливий проступок.

У підсумку, можна сказати, що встановлення причинно-наслідкового зв'язку між складу кримінальним правопорушенням та його наслідками є важливим елементом кримінального процесу, який дозволяє визначити кваліфікацію діяння правопорушника та накладати відповідні кримінальні покарання.

Останній зазвичай розглядає причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечним наслідком з позицій філософії. Розум у філософії — це певна детермінація, таке явище, яке природно (генетично), з внутрішньою необхідністю породжує (викликає до життя) інше явище — наслідок. Причина - об'єктивний зв'язок між фактом матеріального світу і наслідком цього факту. Існуючи об'єктивно, поза нашою свідомістю, причинно-наслідковий зв'язок може бути пізнаний людиною. Причинно-наслідковий зв'язок, що належить об'єктивному світу, не може бути ототожнений із судженням про нього навіть дуже проникливого спостерігача» [5, с.275].

Отже, висновок - факультативні ознаки об'єктивної сторони кримінального правопорушення це ознаки, які можуть бути присутніми у кримінальному правопорушенні, але не є обов'язковими для його визнання. Такі

ознаки можуть включати в себе, наприклад, певні мотиви вчинення кримінального правопорушення, обставини, що супроводжували його вчинення, або спосіб, яким було скоєно кримінальне правопорушення. Факультативні ознаки можуть мати вплив на вирішення питань про кваліфікацію кримінального правопорушення, визначення міри покарання та інші аспекти судового процесу, але їх відсутність не заважає встановленню факту вчинення кримінального правопорушення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / за ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 2-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2002. 412 с.
2. Чернишова Н.В. Кримінальне право України : тези лекцій і практичні завдання для курсантів Київського училища міліції МВС України. Київ: Наукова думка, 1995. 450 с.
3. Кримінальне право. Загальна частина: Підручник. За ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ. Істина, 2011. 1112 с.
4. Дудоров О. О. Хавронюк М. І. Кримінальне право: Навчальний посібник. За заг. ред.. М. І. Хавронюка. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
5. Савченко А. В. Сучасне кримінальне право України: курс лекцій. Савченко А. В., Кузнецов В. В., Штанько О. Ф. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 640 с.

УДК 343.2

Сопилюк Анна Павлівна

курсант 2-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Мітусова Катерина Сергіївна

викладач кафедри цивільного права та процесу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ПРИРОДНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ

Анотація: в роботі проаналізовано природно-правові підходи забезпечення екологічних прав.

Ключові слова: природно-правові підходи.

Сучасне українське суспільство стикається зі стрімким зростанням негативних екологічних наслідків, які стали наслідком економічного розвитку та військового конфлікту в зоні проведення антитерористичної операції. Ці нові виклики в екологічній сфері вимагають перегляду усталених протягом минулих десятиліть правових засад забезпечення екологічної безпеки.

Відсутність наукового обґрунтування теоретичних та практичних питань адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки в Україні та дієвих адміністративно-правових гарантій раціонального використання природних ресурсів створюють складність у подоланні екологічних проблем. Вітчизняне адміністративне законодавство у сфері екологічної безпеки також потребує реформування [1, с. 6].

Для подолання нових екологічних проблем в Україні потрібна консолідація зусиль представників вітчизняної адміністративно-правової науки. Теоретичні напрацювання у цій сфері повинні стати основою для визначення стратегії реформування сучасних правових засад забезпечення екологічної безпеки в Україні. Це може стати важливим кроком у подоланні екологічних проблем та забезпеченні сталого розвитку країни [3, с. 89].

Для забезпечення екологічної безпеки в Україні потрібно вдосконалити адміністративно-правові механізми контролю та відповідальності за порушення екологічного законодавства. Також важливим є встановлення ефективних економічних механізмів, спрямованих на стимулювання підприємств до зменшення викидів шкідливих речовин і збереження природних ресурсів [1, с. 5].

Політичні заходи повинні спрямовуватися на розроблення та впровадження стратегій зменшення екологічних ризиків та підвищення екологічної свідомості населення. Важливо також забезпечити інформаційну підтримку та доступ до даних про стан навколишнього середовища та рівень забруднення.

Загалом, перегляд усталених правових засад забезпечення екологічної безпеки є невідкладною потребою сучасного українського суспільства. Реалізація цієї потреби дозволить забезпечити стає економічне зростання, підвищення якості життя населення та збереження природного середовища для майбутніх поколінь.

Адміністративно-правове забезпечення екологічної безпеки має на меті підтримання стану захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства, держави та навколишнього середовища від шкідливих впливів, що можуть виникнути як в результаті діяльності людини, так і внаслідок природних катастроф та інших факторів [3, с. 7].

У цьому контексті адміністративно-правове забезпечення екологічної безпеки включає в себе комплекс різних заходів, які забезпечують правильне

функціонування екологічної системи та попереджують можливі негативні наслідки для довкілля і здоров'я людей. Ці заходи включають в себе законодавчі та нормативні акти, які регулюють діяльність у сфері охорони довкілля, контролюють виконання вимог щодо охорони навколишнього середовища, створення і підтримання системи моніторингу стану довкілля, розроблення та впровадження нових технологій та матеріалів, які не шкодять довкіллю і здоров'ю людей [4, с. 4].

Окрім того, важливу роль у забезпеченні екологічної безпеки відіграє діяльність органів влади та інших суб'єктів, які мають на меті попередження екологічних порушень і негативного впливу на довкілля.

Роль адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки в Україні стає все більш важливою з кожним роком. У сучасних умовах досконалі норми адміністративного права є необхідною гарантією підтримання стану захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства, держави та довкілля. Це важливо для забезпечення права кожної людини на здорове та безпечне навколишнє середовище та існування необхідних умов для захисту.

Адміністративно-правове забезпечення екологічної безпеки в Україні включає в собі комплекс адміністративно-правових гарантій і діяльнісних засобів. Однак, для забезпечення ефективної екологічної безпеки в Україні, потрібен комплексний перегляд вітчизняного адміністративного законодавства, створення стабільної основи для підтримання стану захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства, держави та довкілля через систему організаційно-правових та процедурних гарантій екологічної безпеки в Україні, а також систему практичного втілення функціональних обов'язків суб'єктів забезпечення екологічної безпеки [1, с. 61].

Таким чином, забезпечення адміністративно-правової підтримки екологічної безпеки в Україні потребує комплексного підходу та співпраці між усіма зацікавленими сторонами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ємець, Л. О. "Адміністративно-правові засади управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави." 2019 р.
2. Бабіч А. "Практика Європейського суду з прав людини у сфері забезпечення екологічних прав громадян." 2019 р. 161-165.
3. Євстігнєєв А.С. "Проблеми правового забезпечення екологічної безпеки у сфері спеціального природокористування в Україні." К: Інст. держави і права ім. В. Корецького Нац. академії наук України 2019 р.

Sopylyuk Anna Pavlivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Mitusova Kateryna Serhiivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

NATURAL-LEGAL APPROACHES REGARDING PROVISION OF ENVIRONMENTAL RIGHTS

Abstract: the paper analyzes the natural and legal approaches to ensuring environmental rights.

Keywords: natural and legal approaches.

УДК 343.2

Сопилюк Анна Павлівна

курсант 2-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Шинкаренко Інна Олександрівна

доцент кафедри гуманітарних дисциплін та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЯК СУСПІЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

Анотація: в роботі проаналізовано питання злочинності неповнолітніх.

Ключові слова: злочинність неповнолітніх.

Злочинність неповнолітніх була і залишається гострою правовою та соціальною проблемою, яка постійно привертає увагу науковців. Вона є невід'ємною частиною злочинності взагалі і демонструє її тенденцію майбутній розвиток. Злочинність неповнолітніх є особливим показником соціального стану країни. Аналіз злочинності неповнолітніх, з одного боку, є інструментом виявлення соціальних факторів злочинності, а з іншого – основою для прогнозування загальної злочинності.

Злочинність неповнолітніх є самостійною кримінологічною проблемою, тому що вона якісно і кількісно відрізняється від злочинності дорослих, яка визначається віком злочинця і характеризується не тільки багатьма

психосоціальними характеристиками цієї категорії, а й їхнім правовим статусом у суспільстві [1].

За своїм змістом злочинність неповнолітніх - це злочинна діяльність дітей віком від 11 до 18 років. Особистість Злочинності неповнолітніх визначається такими чинниками, як несприятливі умови формування і розвитку особистості, вікові мотиви, спосіб життя, вплив злочинців. Є чотири основні причини, через які неповнолітні починають вчиняти злочини: по-перше – коли дорослі втягують у злочинну діяльність; по-друге - діти виражають себе в грі чи протесті внаслідок забороненої (протиправної) поведінки, яка спотворює їхні самостійні права; по-третє - злочинність є захисною реакцією на почуття соціальної безпорадності, покинутості, невпевненості та страху перед майбутнім; по-четверте – виступає засобом пристосування до важких умов життя, боротьби за виживання будь-якими способами.

Варто зазначити, що існує чітка різниця між злочинністю неповнолітніх і злочинністю дорослих. Так, виокремлення злочинності здійснюється на підставі такої специфічної кримінальної інтегруючої ознаки, як вік злочинця, точніше суб'єкт злочину. Зокрема, це чітко передбачено чинним Кримінальним кодексом України, особа може бути притягнута до кримінальної відповідальності, яка досягла 16 років, а в деяких випадках за особливо тяжкі злочини – особи, які досягли 14 років. Але вчені довели, що вік неповнолітніх злочинців є дещо ширшим, ніж ті, що передбачені Кримінальним кодексом України[2].

При наданні кримінологічної характеристики неповнолітніх правопорушників необхідно враховувати соціально-демографічні характеристики неповнолітніх, а саме: стать, вік, освіту, професію, стан здоров'я, виховання, оточення, звички, загальний розвиток. Тому вивчення особи злочинця зводиться в основному до виявлення та оцінки тих атрибутів і характеристик, які вказують на причину злочинної поведінки і можуть бути використані за призначенням.

Для неповнолітніх правопорушників характерна наявність психічних розладів в межах осудності (хронічний алкоголізм, психоз, розумова відсталість (олігофренія), наркоманія, органічне ураження головного мозку, сексуальні розлади тощо). За даними О. О. Ходимчука, які не втратили актуальність й сьогодні, на осіб з вадами психічного розвитку припадає понад 36,9% насильницьких злочинів проти людей, в яких основними є навмисні вбивства (48,8%) та сексуальні злочини (17,8%), хуліганство, поєднане з насильством (16,7%), умисні тяжкі тілесні ушкодження (16,0%).

Неповнолітні правопорушники, як правило, легко сприймають так звану кримінальну романтику, бачать у ній лише прояви мужності, сміливості, «чоловічої снаги». Сучасні підлітки неправильно розуміють і спотворюють цінності ринкової економіки. У психіці несформованої дитини матеріальне щастя стало єдиним критерієм успіху в житті. Крім того, формується чіткий напрямок досягнення матеріального благополуччя найлегшим і швидким шляхом привласнення чужого майна, відібрати, вкрасти, одурити тощо.

Характерною рисою підліткової злочинності в Україні є її організований та груповий характер. Основними причинами об'єднання неповнолітніх в антисоціальні групи є не прагнення не тільки до прихильності та схвалення однолітків, а й до самотності, сімейного нерозуміння, бажання захистити себе від насильства з боку старших і сильніших однолітків, матеріальна незалежність від батьків, контроль витрат, бажання проводити дозвілля «по-дорослому», з «кишеньковими грошима», це пов'язано з особистими потребами, такими як носіння відомих брендів і відвідування місць відпочинку для молоді[3].

Отже, на основі вищесказаного можемо підсумувати, те що злочинність неповнолітніх була і залишається гострою правовою, соціальною та самостійною кримінологічною проблемою. Для неповнолітніх правопорушників характерна наявність психічних розладів в межах осудності

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бандурка, І. О. Кримінологічний вимір злочинності неповнолітніх. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2016. № 1 (12). С. 154-163.
2. Головкін Б. М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема. Проблеми законності. 2016. Вип. 133. С. 204-217.
3. Тапапунець В.В. Фактори злочинності неповнолітніх: матеріали Всеукр. студ. наук. конф., м. Харків, 4 листоп. 2016 р.: у 2 т. / за заг. ред. А. П. Гетьмана, Б. М. Головкіна. Т. 2. Х. : Право, 2016. 194 с.

Sopylyuk Anna Pavlivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Shynkarenko Inna Oleksandrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

CURRENT ISSUES OF JUVENILE CRIME AS SOCIAL PROBLEMS

Abstract: the paper analyzes the issue of juvenile delinquency.

Keywords: juvenile delinquency.

УДК 343.31

Самчук Владислав

курсант навчальної групи СР-141,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим

доцент кафедри

кримінального права та кримінології кандидат юридичних наук, доцент

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ ВИДИ АРЕШТУ ЯК ВИД ПОКАРАННЯ

***Анотація:** ця теза досліджує поняття арешту, яке є важливим елементом правової системи нашої країни. Вона розглядає процедуру та наслідки арешту, зосереджується на його впливі на права та свободи особи. Дослідження пропонує аналіз основних аспектів арешту, включаючи підстави для затримання, процес видачі наказу на арешт, права затриманої особи та можливість оскарження рішення суду. Крім того, теза досліджує сучасні тенденції щодо використання арешту в контексті боротьби зі злочинністю та тероризмом. Результати дослідження вказують на потребу забезпечення балансу між правом на безпеку суспільства та захистом особистих свобод та прав громадян у процесі здійснення арешту.*

***Ключові слова:** арешт, правопорушення, ізоляція, правопорушник, умови, суворість, звільнення*

Арешт полягає у триманні засудженого в умовах суворої ізоляції від суспільства та встановлюється терміном від одного до шести місяців. У разі заміни обов'язкових робіт або виправних робіт арештом він може бути

призначений на срок не менше одного місяця. Введення арешту як самостійного виду кримінального покарання було цілком виправдано наміром скоротити призначення короткострокового позбавлення волі, застосування якого призводило до переповнення виправних колоній загального режиму, які зазнають значних труднощів розміщення засуджених

Наявність арешту обгрунтовувалася необхідністю мати альтернативу застосування позбавлення волі. Найчастіше доцільніше та ефективніше призначення арешту, ніж застосування позбавлення волі на короткий термін.

Арешт є засобом морального струсу правопорушника, особливо якщо він засуджується вперше. Умови відбування цього покарання досить жорсткі та суворі. Арешт надає сильний психологічний вплив на засудженого, характеризується покладанням на нього фізичних тягарів, пов'язаних із суворою ізоляцією від суспільства, з підпорядкуванням умовам режиму. «Арешт є свого роду застереження правопорушнику у тому, що за цим видом кримінального покарання може бути і тривале позбавлення свободи».

Безперечно, арешт характеризується жорсткими правовими обмеженнями. Вони обумовлені цілями, поставленими законодавцем перед цим покаранням, що втрачає без них свій сенс. Досить короткий термін компенсує його суворість та усуває негативні побічні явища, характерні для тривалих термінів ізоляції засуджених від суспільства. Встановлений для арешту режим відбування покарання може бути повною мірою використаний для забезпечення умов життя, сумісних із людською гідністю та нормами гуртожитку, щоб звести до мінімуму негативні наслідки ув'язнення. [1 с.83-89].

Засудженим до арешту заборонено побачення, за винятком побачень з адвокатами; не дозволяється отримання посилок, передач і бандеролей, однак дозволено посилки та передачі, що містять предмети першої необхідності або одяг за сезоном. Засуджені не мають права продовжити загальну освіту, професійне навчання також здійснюється, що пояснюється короткими термінами арешту. Пересування засуджених може здійснюватись лише під конвоєм.

Суворі умови змісту покарання часто піддаються критиці з боку багатьох авторів, які є противниками даного покарання, і є одним із обґрунтувань необхідності виключення арешту із системи кримінальних покарань. Суворість виконання арешту послужили однією з причин вилучення арешту з покарань, призначених для неповнолітніх правопорушників.

Виховна робота може лише доповнити дію режимної функції залякування, яке надає засудженого утримання в камері з двома або трьома співкамерниками протягом короткого часу. Таким чином, засуджений до арешту може уникнути основних негативних наслідків позбавлення волі – звикання до певного способу життя протягом кількох років, а також зміни психології та світогляді під впливом кримінальної субкультури, з якою він стикається у великому колективі засуджених [2 с.528]

Отже, арешт є окремим і самостійним видом покарання. Окрім загальних ознак покарання, арешту характерні і специфічні ознаки, які у власній єдності характеризують цей вид покарання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Богатирьов І. Покарання у виді обмеження волі: кримінально-виконавча характеристика. Вісник прокуратури. 2018. № 9. С. 83–89
- 2..Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / В.І. Борисов, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-е вид., переробл. і доп. Харків : Право, 2015. 528 с

Samchuk Vladislav

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Khashev Vadim

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

SOME TYPES OF ARREST AS A FORM OF PUNISHMENT

***Abstract:** This thesis examines the concept of arrest, which is an important element of the legal system of our country. It examines the procedure and consequences of arrest, focuses on its impact on the rights and freedoms of a person. The study offers an analysis of the main aspects of arrest, including the grounds for detention, the process of issuing an arrest warrant, the rights of the detained person and the possibility of challenging the court's decision. In addition, the thesis examines current trends in the use of arrest in the context of fighting crime and terrorism. The results of the study indicate the need to ensure a balance between the right to public safety and the protection of personal freedoms and rights of citizens in the process of arrest.*

***Keywords:** arrest, offence, isolation, offender, conditions, severity, release.*

УДК 343.9

Ткаченко Дар`я Ігорівна

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ЗНАЧЕННЯ ВИНИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Анотація: ця тема досліджує значення вини, що є ключовим поняттям у кримінальному праві, вона вказує на особисту відповідальність особи за вчинення кримінального правопорушення. Дослідження значення вини у кримінальному праві має важливе значення для розуміння принципів відповідальності та справедливості в суспільстві, а також вина є необхідною ланкою в усвідомленні її місця в системі соціального контролю.

Ключові слова: закон, вина, кримінальне право, умисел.

Теорія вини займає центральне місце у сучасній українській кримінально-правовій доктрині. Складність даного явища та можливість висловити думку, відмінну від думки більшості, створили родючий ґрунт для відродження вже забутих та відправлених «пилитися на полицю» наукових концепцій та виникнення нових наукових течій. На сьогодні в українській кримінально-правовій науці, крім пануючої психологічної концепції вини, знову «проростає»

оцінна (нормативна) вина, і вона пустила досить потужне «коріння» психолого-оцінної концепції вини.

У кримінально-правовій літературі висловлено також думку про те, що вина, крім інтелектуального і вольового моментів, включає ще й емоційний. Вчені зазначають, що вина, що представляє собою психічне ставлення особи до вчинюваної нею суспільно небезпечної дії (бездіяльності) та її наслідків, включає інтелектуальні, вольові та емоційні (чуттєві) ознаки. Інтелектуальні та вольові ознаки враховуються законодавцем щодо умислу і необережності як форм вини, емоційні ознаки — у процесі правозастосовчої практики як обставини, індивідуалізують покарання [1, с. 280-281].

Вереша Р. В. зазначає, що у понятті вини присутні елементи як оцінної, так і психологічної теорії, проте визначає вину як умисел чи необережність (можна сказати, не відходить від психологічної концепції), але при цьому не згадує про найголовніше - психічне ставлення до скоєного. У прямому умислі автор бачить суто психологічні елементи, а в необережності - суто оціночні [2, с.83].

Герус Т. С. вважає, що вина – це не лише припущення судді, суду чи оцінка, яка виникає у свідомості судді. Отже, можна сказати, що вина - це припущення судді, суду чи оцінка, що виникає у свідомості судді, і ще, про що автор не говорить. Вчений звертає увагу на деякі аргументи на користь психолого-оцінного підходу до трактування вини. Висновки про винність суд робить на основі оцінки всіх об'єктивних та суб'єктивних обставин, що характеризують кримінальне правопорушення та злочинця. Щоб відповісти на питання, чи усвідомлювала особа суспільно небезпечний характер дії, чи передбачало суспільно небезпечні наслідки або могла і мала їх передбачати, необхідно з'ясувати рівень інтелекту особистості, його знань, навичок, його досвід і т. д. і зіставити все це з подіями події, тобто зробити відповідну оцінку. Важливо й те, що присяжні засідателі виносять свій вердикт, не вирішуючи

питання кваліфікації кримінального правопорушення, а отже, висновок про невинність можливий навіть за наявності умислу чи необережності [3, с. 47].

Вина - це психічне ставлення особи до вчинюваного нею суспільно небезпечного діяння, передбаченого кримінальним законом, та її наслідків.

Форма вини розмежовує кримінальні правопорушення, подібні по об'єкту та об'єктивної сторони, впливає на індивідуалізацію покарання, у поєднанні зі ступенем суспільної небезпеки діяння служить критерієм законодавчої класифікації кримінальних правопорушень (до тяжких і особливо тяжких, наприклад, належать лише навмисні злочини). Форма вини впливає призначення виду виправної установи для відбуття покарання як позбавлення волі, і навіть умовно – дострокове звільнення. Умисна форма вини впливає на визнання рецидиву кримінальних правопорушень.

Форми вини — це зазначені в кримінальному законі сполучення певних ознак свідомості і волі особи, що вчиняє суспільне небезпечне діяння.

Формами вини за Кримінальним кодексом України (далі-ККУ) є:

- 1) умисел (ст. 24 КК України)
- 2) необережність (ст. 25 КК України) [4].
- 3) змішана

Кримінальне право приділяє проблемі вини особливу увагу, оскільки найменше відхилення від принципу винної відповідальності призводить до порушення законності, притягнення до кримінальної відповідальності невинного.

Упродовж багатьох років юристи ведуть дискусії про те, що таке вина: категорія моральна чи соціальна, особистісна чи юридична. Розглядаючи її з різних сторін, вчені говорять про неї як про підставу кримінальної відповідальності, як про одну із складових суб'єктивної сторони злочину поряд з мотивом та метою. Таке поняття теорії кримінального права як форми вини займає у ній одне з найважливіших місць.

Таким чином, категорія вини пов'язує воедино уявлення про підстави, межі та цілі кримінальної відповідальності, є необхідною ланкою в усвідомленні її місця в системі соціального контролю, служить найважливішою загальнофілософською передумовою обґрунтування необхідності та меж регулятивного впливу кримінального права на суспільне життя.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Борисов В.І., Комаров О.Д. Вина у кримінальному праві. *Вісник асоціації кримінального права України*, 2016, № 2(7) С. 280-281.
2. Вереша Р.В. Сучасні теорії (концепції) вини в науці кримінального права. *Вісник Академії адвокатури України*, 2015, Т. 12. № 1 (32), С. 79–94.
3. Герус Т.С. Вина як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. *Актуальні проблеми кримінального права*, Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2020, С. 196-198 URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/20555>
4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 01.04.2023)

Tkachenko Daria Ihorivna

cadet of the 2th year of the educational and scientific institute of
law and specialist training for units of the National Police
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Khashev Vadym Georgievich

Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Candidate of Law, Associate Professor
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

THE MEANING OF GUILT IN DOMESTIC CRIMINAL LAW

***Abstract:** this topic explores the meaning of culpability, which is a key concept in criminal law, it indicates a person's personal responsibility for committing a criminal offense. The study of the meaning of guilt in criminal law is important for understanding the principles of responsibility and justice in society, and guilt is a necessary link in understanding its place in the system of social control.*

***Keywords:** law, guilt, criminal law, intent.*

УДК 343.9

Хоменко Владислав Сергійович

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК

***Анотація:** у монографії наведено теоретичне узагальнення проблем виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах порівняно з Україною. Сформульовано обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення кримінально-виконавчого законодавства України з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк.*

***Ключові слова:** кримінальне правопорушення, правопорушення, держава, покарання, позбавлення волі, певний строк.*

Реалізація завдання побудови правової держави в будь-якій країні передбачає збереження ефективних форм і методів діяльності держави, усвідомлення проблем і застосування найкращих методів їх вирішення. Це стосується сфери кримінальної політики, зокрема призначення та виконання покарань у виді позбавлення волі на певний строк. Питання ефективності та

доцільності таких примусових заходів неодноразово порушувалось у суспільстві, вказуючи на те, що воно є гострим і нечітким і потребує термінового вирішення [1, 97].

Слід визнати, що навіть у тих випадках, коли позбавлення волі на певний термін не спрямоване на погіршення становища правопорушника та його абсолютну ізоляцію, психологічна та духовна особистість правопорушника змінюється. За деякими даними, 35% осіб, які відбувають покарання, потребують спеціального психологічного та духовного втручання для відновлення порушених механізмів адаптації, а 5-7 років ізольованого життя можуть призвести до незворотних негативних змін особистості [2, 135]. причини, можна виділити наступні:

1) Ізоляція та сувора регламентація поведінки правопорушників позбавляє їх ініціативи та самостійності у прийнятті рішень і призводить до тривоги, страху, дратівливості, депресії та інших психологічних станів, які можуть проявлятися у вигляді агресивності, непокори, пасивності тощо. Це впливає на формування тюремні протиправні мотиви та їх реалізація

2) Зловмисники відчужуються від законослухняного суспільства, формується кримінальна субкультура, де толерантність або сприйняття правопорушення та агресивна поведінка є нормою щодо правоохоронців

3) Лише 18,5% правопорушників погодилися з видом і тривалістю призначеного покарання (хоча 79,6% визнали свою провину, а 72,1% вважали, що їхні дії повинні бути покараними), і переважна більшість правопорушників вважали, що бажання ув'язнити було необґрунтованим і ярмарок [3, 134].

Очевидними недоліками умов відбування покарання і утримання засуджених є:

1) Колонія недофінансована, житловий фонд, виробничі приміщення, більшість медичного обладнання, сантехніки їдальні, санвузли та пральні, автотранспорт, технічне обладнання ДКВСУ є застарілими та зношеними.

2) Виробництво в колоніях зменшилося, а кількість безробітних правопорушників зросла, тому вони не могли гідно заробити в колоніях, відшкодувати збитки, сплатити аліменти тощо.

3) Насильство закладено в самій обстановці місць позбавлення волі — одностатевих колективів, неформальних правил кримінального середовища, можливості фізичного впливу колоніальних службовців тощо.

4) Харчування та медичне обслуговування ув'язнених є неоптимальними, зросла кількість і спалахи туберкульозу, СНІДу та інших інфекційних захворювань, а також зросла смертність.

За результатами дослідження проявів та наслідків позбавлення волі на певний строк встановлено, що це покарання, як і інші покарання, також має певні проблеми та недоліки. З його широким застосуванням пов'язані прямі та опосередковані величезні матеріальні, людські та духовні витрати, нерозумне використання трудових ресурсів. Проблеми, пов'язані з позбавленням волі, вийшли за межі колоній і мали негативний вплив на соціальні, економічні та культурні умови країни [4, 67].

Підсумовуючи, можна визначити, що застосування позбавлення волі на певний строк призведе до незворотних психологічних змін у правопорушників, а умови відбування та соціальної адаптованості звільнених правопорушників потребують покращення котрі досягаються без значних ресурсів. Однак, з огляду на його застосування, позбавлення волі все ще повинно існувати як вид покарання, і це має бути особлива відповідь країни на серйозні небезпеки суспільним інтересам, національним інтересам та особистим інтересам. У зв'язку з цим більшої предметної уваги потребує визначення всіх можливостей і наслідків певного строку позбавлення волі для позитивного впливу на правопорушника і суспільство, дослідження ефективності та доцільності цього покарання, уточнення його змісту, а отже, дослідження позбавлення волі на певний строк є доповненням до комплексного дослідження покарання, як

найбільш суворого заходу державного примусу на підставі якого можуть бути висунуті конкретні пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Рудник В. Соціально-економічні проблеми застосування позбавлення волі в Україні *Право України*. 2001. № 8. С. 96–98.
2. Гаращук М. Психологічні аспекти адекватності покарання у виді позбавлення волі соціально-правовій природі злочину *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 5. С. 134–136.
3. Гречанюк С. Організаційні аспекти взаємодії кримінально-виконавчих установ з громадськими правозахисними організаціями *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 4. С. 133–135.
4. Хлистова Н. Особливості формування суспільно корисної мотивації засуджених до позбавлення волі *Право України*. 2008. № 4. С. 66–68.

Khomenko Vladyslav Sergheevich

cadet of the 2th year of the educational and scientific institute of
law and specialist training for units of the National Police
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Khashev Vadym Georgievich

Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Candidate of Law, Associate Professor
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

DEPRIVATION OF WILL FOR A CERTAIN PERIOD

***Abstract:** the monograph provides a theoretical generalization of the problems of execution of punishment in the form of registration of the will on a certain line in foreign countries, corresponding to Ukraine. Reasoned proposals regarding the improvement of criminal law enforcement of Ukraine with an assessment of positive foreign experience of execution of punishment in the form of execution of the will on a certain line have been formulated.*

***Keywords:** criminal offense, offense, state, punishment, violation of will, certain term.*

УДК 343.9

Хоменко Владислав Сергійович

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Хашев Вадим Георгійович

доцент кафедри кримінального права та кримінології
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ЩОДО ПОНЯТТЯ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

***Анотація:** склад кримінального правопорушення є основною складовою частиною кримінального правопорушення. В цій статті проходить опис і пояснення поняття складу кримінального правопорушення, що включає елементи, необхідні для визначення, чи вчинено конкретну дію або бездіяльність, яка є злочином. Розглядаються такі складові елементи як: об'єктивний склад (матеріальні дії або стан, що підлягають кримінальній відповідальності), суб'єктивний склад (умисел або необережність у вчиненні злочину) та інші складові, які можуть варіюватися залежно від конкретного злочину.*

***Ключові слова:** кримінальне правопорушення, правопорушення, склад кримінального правопорушення.*

У чинному Кримінальному Кодексі України (далі - КК), проблематика досить детально розроблена в понятті кримінального і складу кримінального правопорушення тісно пов'язані між собою, але не тотожні, тому що по-різному відображають суттєві ознаки одних і тих самих явищ суспільного життя. У понятті правопорушення розкривається його соціально-політичний зміст як

суспільне небезпечного діяння, що, посягає на суспільні відносини, котрі охороняються кримінальним законом. Воно охоплює лише найбільш характерні і суттєві ознаки, притаманні кожному правопорушенню, вказує на найбільш важливі соціальні і правові властивості правопорушення, через які останній відрізняється від інших правопорушень.

Склад кримінального правопорушення — це визначена кримінальним законом та іншими правовими актами сукупність правових ознак (об'єктивних і суб'єктивних), які визначають суспільно небезпечне діяння як кримінальне правопорушення. З цього визначення випливає, що визнання кримінального правопорушення є виключним повноваженням законодавчого органу, тобто Верховної Ради України. Тут реалізується концепція: немає кримінального правопорушення, якщо не зазначено в КК [1, с. 70-72].

Отже, для того, щоб будь-яке суспільно небезпечне діяння, яке має місце в реальному житті, набуло статусу кримінального правопорушення, необхідно, щоб діяння цього виду були визначені законодавцем як кримінально протиправні. За ці правопорушення проти суспільства можна притягнути до кримінальної відповідальності. Відступ від цієї вимоги на практиці може призвести до серйозних порушень закону та обмеження цивільних прав[2, с. 328].

Лише законодавець може визначити, яке із вчинених суспільно небезпечних діянь шляхом визначення об'єктивних і суб'єктивних ознак є кримінально протиправним діянням. Крім того, законодавець не може (та й не має потреби) виділити та раціоналізувати всю сукупність ознак конкретного правопорушення. Існує багато форм кримінальних правопорушень (вбивство, розбій, хуліганство). Більшість із них не пов'язані з вирішенням питання про протиправність та караність діяння. Таким чином, із сукупності ознак, що характеризують конкретне кримінальне правопорушення, законодавець виокремлює найважливіші, основні та специфічні ознаки, загальні для всіх кримінальних правопорушень певного виду[3, с. 456]. Отже, склад

кримінального правопорушення – це визначена законом сукупність об’єктивних і предметних ознак, характерних для цього конкретного правопорушення, визначених у положеннях Особливої частини КК. Це визначення можна звести до більш короткого поняття, при цьому слід зазначити, що структура кримінального правопорушення – це сукупність об’єктивних і суб’єктивних ознак, які повторюють суспільне діяння. Ознаки складу кримінального правопорушення визначаються лише КК; Жоден інший закон не може кваліфікуватися як кримінальне правопорушення [4, с. 320]. Склад кримінального правопорушення - це лише певна сукупність ознак, визначених КК, тобто склад правопорушення можливий лише за наявності цілої сукупності ознак складу правопорушення. Повна відсутність або відсутність будь-якої з ознак кримінального правопорушення, визначеного або встановленого законом, підтверджує відсутність цього кримінального правопорушення. [5, с.392]. Це означає, що певна суспільно небезпечна діяльність може бути визнана кримінальним правопорушенням, якщо в цій діяльності є всі ознаки кримінального правопорушення. Іншими словами, якщо особа вчиняє правопорушення проти суспільства, що не містить усіх ознак, визначених КК, це означає відсутність у її діянні злочинного наміру. А відсутність складу кримінального правопорушення в діяльності людини означає, що вона не вчиняла цього чи іншого правопорушень.

Всі ознаки правопорушення поділяються на чотири групи, що представляють правопорушення з чотирьох сторін: а) ознаки, що вказують на мету кримінального правопорушення, його соціальну спрямованість на заподіяння тяжкої шкоди суспільству; б) ознаки, що свідчать про зовнішній прояв кримінального правопорушення — дію чи бездіяльність, та обстановку їх вчинення (місце, час, техніка тощо); в) ознаки, що характеризують правопорушника — його вік, добробут, національність, посада тощо; г) ознаки, що характеризують кримінальне правопорушення зсередини - психічне ставлення злочинця до своїх дій та їх наслідків, бажання це зробити [6, с. 640]

Таким чином, термін "склад кримінального правопорушення" означає набір об'єктивних та суб'єктивних характеристик, що визначені законом і характерні для певного злочину, який описаний у положеннях Особливої частини КК.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Савченко А. В. Склад злочину: порівняльно-правовий аспект. Право і суспільство. 2009. № 4. С. 70–74.
2. Кримінальне право України: Заг. частина: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. Ю. В. Александров, В. А. Клименко. К.: МАУП, 2004. 328 с.
3. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник. Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2010. 456 с.
4. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2012. 320 с.
5. Кузнецов В. В., Савченко А. В. Кримінальне право України: питання та задачі для підготовки до вступних, семестрових та державних екзаменів : Навч. посіб. За заг. ред. О. М. Джужи. Вид. 2-ге доп. та перероб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 392 с.
6. Савченко А. В. Сучасне кримінальне право України: курс лекцій. Савченко А. В., Кузнецов В. В., Штанько О. Ф. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 640 с.

Khomenko Vladyslav Sergheevich

cadet of the 2th year of the educational and scientific institute of
law and specialist training for units of the National Police
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Khashev Vadym Georgievich

Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology
Candidate of Law, Associate Professor
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**CONCERNING THE CONCEPT
OF THE COMPOSITION OF A CRIMINAL OFFENSE**

***Abstract:** the composition of a criminal offense is the main constituent part of a criminal offense. This article describes and explains the concept of the composition of a criminal offense, which includes the elements necessary to determine whether a specific act or omission, which is a crime, has been committed. Such constituent elements are considered: objective composition (material actions or state subject to criminal liability), subjective composition (intention or carelessness in committing a crime) and other components that may vary depending on the specific crime.*

***Keywords:** criminal offence, offence, composition of criminal offence.*

УДК 343.9

Фісун Наталія Олександрівна

курсантка 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Павлова Наталя Валеріївна

доцент кафедри криміналістики та домедичної підготовки,

кандидат юридичних наук, доцент

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОВОГО

***Анотація:** на основі кримінально-правових приписів та наукової літератури досліджено важливість проведення слідчої (розшукової) дії, як допит та її роль у кримінальному провадженні.*

***Ключові слова:** допит, підозрюваний, слідча (розшукова) дія, кримінальне провадження.*

Допит відіграє вирішальну роль у кримінальному провадженні: на допит витрачається понад 80% загального бюджету часу слідчого. Під допитом розуміють передачу допитуваним слідчому відомостей про розслідувану подію або про обставини та осіб, які мають відношення до неї. Але як спосіб отримання інформації від особи, якій відомі дані, що становлять інтерес для слідства, допит має лише інформаційний характер. На практиці це одна з найскладніших слідчих (розшукових) дій.

Складність допиту визначається не тільки тим, що слідчому непросто заперечити особі, яка не бажає давати показання, а й тим, що показання добросовісної особи, яку допитують, можуть містити помилки, описки, або вигадки, які необхідно виявити та врахувати на шляху до встановлення істини. Допит вимагає від слідчого високої кваліфікації.

Допит - це слідча (розшукова) дія, змістом якої є отримання певної інформації від особи, яка володіє відомостями, що мають значення для кримінального провадження, яке розслідується.

Метою допиту є отримання повних і об'єктивно репрезентативних показань, які є суттю доказів, а викладені в них факти є доказами. Допит – це передача відомостей про розслідувану подію чи обставини та осіб, які мають відношення до них. Ця інформація надходить до допитуваного в момент прийняття ним тих чи інших явищ чи предметів, він їх запам'ятовує, а потім відтворює під час допиту і передає потерпілому. Для успішного проведення допиту слідчий повинен чітко уявляти собі, яку інформацію йому потрібно отримати, якими методами і заходами він збирається її отримати. Обставини, які намагається з'ясувати слідчий, називають предметом допиту [1].

Предметом допиту підозрюваного є коло обставин, які слідчий має намір з'ясувати шляхом постановки певного переліку запитань під час допиту. До них можуть належати обставини, котрі на самперед пов'язані з самою подією злочину. А саме як приклад: яким саме способом його було вчинено, місцем та часом вчинення та ін. За допомогою цієї інформації слідчий може встановити чи спростувати винність особи у вчиненні певних протиправних діянь. Відповідно до ч. 4 ст. 224 КПК України підозрюваний може відмовитись відповідати на запитання, у такому разі особа, яка проводить допит, зобов'язана його зупинити одразу після отримання такої заяви [1, с.173].

Порядок допиту підозрюваного визначається чинним Кримінальним процесуальним кодексом України. При цьому, тактичні прийоми допиту підозрюваного мають свої особливості [2].

Слідчий повинен ретельно вивчити матеріали справи, щоб правильно вибрати час для допиту підозрюваного. Якщо всі обставини справи, за якими необхідно допитати підозрюваного, не досліджені чи перевірені в повному обсязі або викликають сумнів у слідчого, допит буде передчасним і не принесе бажаного результату.

Коли у провадженні є декілька підозрюваних, слідчому важливо правильно визначити, кого з підозрюваних допитати першим [3, с. 220].

При підготовці до допиту необхідно уважно вивчити особливості підозрюваного, матеріали кримінального провадження, архівні матеріали кримінальних проваджень, якщо підозрюваний був раніше судимий, умови його життя, його схильності та інтереси. Допит підозрюваного проводиться із застосуванням тактичних прийомів. Тактика допиту залежить від часу допиту та обсягу інформації, якою володіє слідчий [6, с. 285]. Під час допиту підозрюваного можна застосовувати такі тактичні прийоми:

- задавати контрольні запитання щодо точно встановлених обставин у справі;
- запропонувати описати обставини кримінального правопорушення якомога детальніше. Підозрюваний, який дає неправдиві показання, як правило, описує обставини події узагальнено, схематично. Нездатність підозрюваного уточнити свої показання свідчить про їх неправдивість. Якщо підозрюваний стверджує, що він має «алібі», він також повинен бути ретельно і детально допитаний у цьому питанні для подальшої об'єктивної перевірки «алібі»;
- запропонувати підозрюваному повторити показання про подію в цілому або про її окремі обставини;
- оголосити показання інших підозрюваних (якщо злочин був вчинений групою осіб), потерпілих, свідків. Доцільно повідомляти лише ту частину показань, яка не викликає сумніву в їх достовірності;

- пред'явити підозрюваному докази та інші матеріали, що стосуються справи, які свідчать про його перебування та вчинення певних дій на місці злочину або для спростування його «алібі»[4, с. 245].

Якщо підозрюваного затримано або йому обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, його допит проводиться негайно, а в разі неможливості негайного допиту - не пізніше 24 годин з моменту затримання.

Готуючись до допиту підозрюваного, необхідно: визначити предмет допиту; формулювати запитання та визначати порядок їхньої послідовності; визначити, які докази та матеріали можуть бути використані під час допиту для встановлення особи підозрюваного; визначити послідовність допитів у присутності кількох підозрюваних [5, с. 89].

Таким чином, враховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що тактичні прийоми проведення допиту потерпілого є вкрай важливим етапом у ході розслідування кримінального правопорушення. Так, від вказаної процесуальної дії напряду залежить виконання завдання кримінального провадження, адже останнє базується на захисті особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс: Закон України від 13.04.2012 року № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 173
2. Кримінальний кодекс: Закон України від 05.04.2001 року № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26.
3. Антонюк І. Особливості допиту в кримінальних провадженнях щодо шахрайства у сфері надання послуг із посередництва ц працевлаштуванні. Підприємництво, господарство і право. Вип. 9. 2020. С. 219-223.
4. Плетенець В. М. Особливості встановлення психологічного контакту під час допиту. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 2. С. 244-247.
5. Процюк О. М. тактичні прийоми під час проведення допиту. Митна справа. 2015. № 1 (2.1). С. 88-94
6. Чернецька В. Види судових допитів у кримінальному процесі України. Підприємництво, господарство і право. Вип. 3. 2021. С. 284-288.

Fisun Natalia Oleksandrivna

Dnipropetrovsk State University of internal affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Pavlova Natalya Valeriivna

Dnipropetrovsk State University of internal affairs
(Dnipro, Ukraine)

TACTICAL METHODS OF INTERROGATING A SUSPECT

Abstract: on the basis of criminal law prescriptions and scientific literature, the importance of investigative (search) action, such as interrogation and its role in criminal proceedings, was investigated.

Keywords: interrogation, suspect, investigative action, criminal proceedings.

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА (FIRE TRAINING)

УДК 340

Колетан Дмитро Сергійович

здобувач вищої освіти 2 курсу

Навчально-наукового інституту

права та підготовки фахівців для

підрозділів Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Бодирєв Дмитро Анатолійович

старший викладач кафедри

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ЗАРОДЖЕННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

***Анотація:** розкриття теми про зародження вогневої підготовки.*

***Ключові слова:** вогнева підготовка, зародження, історія, методи.*

Зародження вогневої підготовки було результатом еволюційного процесу розвитку людства, який починався з використання простих засобів насічки каменю та закінчувався створенням складних систем озброєнь з вогнепальною зброєю, яке відбувалося протягом не одного століття і обумовлене багатьма факторами.

Вогнева підготовка - це один з найважливіших елементів військової діяльності, який полягає в забезпеченні вогневої підтримки військових операцій,

захисту від ударів противника та знищення його живої сили та техніки. Застосування вогневої підтримки дозволяє значно збільшити ефективність виконання бойових завдань та знизити втрати власних військ. Зародження вогневої підготовки відноситься до давніх часів. Вже в давнину люди намагались захищати свої поселення від нападів ворогів за допомогою запалювання вогню в глиняних горщиках, які розміщували по периметру території. Очевидно, що таке захист був недосконалим, тому з часом почали створювати більш ефективні засоби.

Складових вогневої підготовки, яку вивчають курсанти в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання також містять історію вогнепальної зброї та зародження цієї діяльності взагалі. До них входять:

Історія та розвиток стрілецької зброї

Критерії загальновійськового бою, роль в ньому сучасних видів зброї

Відомості з внутрішньої та зовнішньої балістики

Заходи безпеки у процесі поводження з вогнепальною зброєю

Характеристики та загальні будова пістолета Макарова та автомата Калашникова

Прийоми та правила стрільби [1, с.11]

Загалом, історія війн та збройних конфліктів свідчить про те, що вогнева підготовка завжди була одним з важливих факторів, що впливали на успіх військової операції. Наприклад, у Середньовіччі військові використовували в озброєнні щити з вогнетривкого матеріалу, а згодом з'явилися ручні гранати, зброя з багатоствольними переломними гвинтівками та штурмовими гвинтівками. Проте до початку 20-го століття вогнева підготовка була дещо хаотичною та неорганізованою.

Розвиток вогневої підготовки як самостійної науки було відносно повільним процесом. До 20-х років ХХ століття вогнева підготовка в основному базувалася на досвіді воєнних лідерів та військових стратегів, а також на

використанні доступної техніки та зброї. Однак з появою нових технологій та наукових досліджень воєнна стратегія почала еволюціонувати.

У другій половині 20-го століття вогнева підготовка значно змінилася та стала більш професійною та науково обґрунтованою. Це було пов'язано з інтенсивним розвитком техніки та зброї, в якій з'являлися нові типи вогневої підтримки, наприклад, ракетні та артилерійські комплекси. Водночас, військові та науковці почали розробляти нові методи використання вогню для досягнення певних бойових завдань.

Серед найважливіших історичних війн, які вплинули на еволюцію вогневої підготовки, можна виділити Перший та Другий світові війни, бойові дії в Кореї та В'єтнамі, які дали поштовх до досліджень та розвитку вогневої підготовки. Після Другої світової війни, коли вогнева підготовка значно змінилася, було зібрано безліч наукових досліджень з цієї теми. Багато країн відкрили центри вогневої підготовки, в яких проводилися наукові дослідження та розробки нових технологій. Сьогодні, вогнева підготовка стала ключовим напрямком розвитку військової науки та техніки, дозволяючи забезпечувати ефективну охорону країни та боротися з наступом ворога.

Методи вогневої підготовки дуже різноманітні та багаті на варіативність. Серед них можна виділити такі елементи як проектування бойової координації, планування та розрахунок бойових дій, забезпечення вогневого прикриття, встановлення систем управління вогнем, організація вогневої підтримки при веденні бойових дій тощо.

На сьогодні, через підвищену небезпеку діяльності працівників поліції іноземних держав, які активно в своїй роботі використовують вогнепальну зброю проводиться спеціальна підготовка для забезпечення особистої безпеки та суспільства («менеджмент безпеки»). Початкові теми розглядаються в навчальних закладах МВС України на курсах початкової підготовки, де під час занять вивчають не тільки теоретичні питання, а й формують уміння виконання навчальних вправ курсу «Стрільба з вогнепальної зброї». [2, с.181]

У загальному підсумку слід зазначити, що розвиток вогневої підготовки є необхідною умовою для забезпечення національної безпеки на будь-якому етапі історії. За допомогою вогневої підготовки військові можуть ефективніше виконувати бойові завдання та знижувати втрати особового складу. Проте, вогнева підготовка постійно розвивається та вдосконалюється, тому варто продовжувати наукові дослідження та внесення нових технологій для забезпечення ефективності діяльності вогневої підготовки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Удянський М. М. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. / М. М. Удянський, І. О. Толкунов, О. О. Бондаренко, В. В. Матухно, В. М. Олекса. – Харків.: НУЦЗУ, 2020. – 147 с.
2. Трегубенко Т.В. «Вогнева підготовка – складова професійної компетенції майбутніх офіцерів поліції»: стаття. Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського Миколаїв: 2020. 191 с.

Kopetan Dmytro Sergeevich

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Bodyrev Dmytro Anatoliyovych

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

THE ORIGINS OF FIRE TRAINING

Abstract: disclosure of the topic of the origin of fire training.

Keywords: fire training, origin, history, methods.

УДК 340

Копетан Дмитро Сергійович

здобувач вищої освіти 2 курсу

Навчально-наукового інституту

права та підготовки фахівців для

підрозділів Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Бодирєв Дмитро Анатолійович

старший викладач кафедри

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

***Анотація:** розкриття питання легалізації вогнепальної зброї.*

***Ключові слова:** вогнепальна зброя, легалізація, особистий захист.*

У нашому світі з початку існування людства була потреба в самозахисті, і ця потреба продовжує існувати і до цього дня. Внаслідок цього, люди розробляли різні види зброї, яка відрізняється в залежності від того, для чого вона використовується, наскільки ефективна вона з точки зору завдання, яке вона повинна вирішувати. Однією з основних видів зброї є вогнепальна зброя. Але що стосується легалізації вогнепальної зброї – цю проблему досліджували багато років і не знайшли однозначної відповіді, чи можна легалізувати вогнепальну зброю.

Один з аргументів "за" легалізацію вогнепальної зброї полягає в тому, що вона може допомогти у подоланні злочинності. Ідея полягає в тому, що коли в людей є змога придбати вогнепальну зброю легально, то вони стають менш схильними до вчинення злочинів. Наприклад, якщо в будинку є вогнепальна зброя, індивіди більше роздумують, чи варто скоїти злочин, адже вони знають, що можуть бути певні наслідки за їхні дії.

Різні види злочинів, такі як грабіж, вбивство або розбій можуть статися в будь-який момент. Люди, які можуть захистити себе вогнепальною зброєю, уникають наслідків дій тих агресорів, які могли б бути залучені до вчинення злочину. Якщо у людини є можливість захистити своє життя і майно, то вона може бути менш боязкими перед агресивними злочинцями.

Людина має право на захист свого життя і майна. Вогнепальна зброя є одним з найбільш ефективних засобів захисту від уразливості перед злочинцями. Люди мають право мати вогнепальну зброю для забезпечення своєї безпеки та життя.

Як приклад, розглянемо Мексику – країна, яка має проблеми з використанням вогнепальної зброї, хоча більшою мірою це пов'язано з активною наркотичною діяльністю в суспільстві. Законодавство щодо зброї в країні достатньо жорстоке. Громадяни можуть купувати та зберігати зброю, але в дома з метою самозахисту, носіння зброї в громадських місцях заборонено. Володіння зброєю можливе для:

Особистого захисту

Мисливства

Тренувальних стрільб

Спорту

Колекціонування [1, с.92]

Ризик випадкової загибелі або поранення в основному залежить від того, хто володіє вогнепальною зброєю. У більшості випадків, особи, які купують вогнепальну зброю для захисту, не мають достатньої кваліфікації у володінні

нею, і це призводить до різного розміру травм чи викликає навіть смерть. Якщо вогнепальна зброя буде популярним засобом захисту людей в будинку, то частіше можуть траплятися випадки випадкових поранень і смерті.

З легалізацією вогнепальної зброї можуть з'явитися більше можливостей злочинців. Наприклад, якщо будь-яка особа може здобути вогнепальну зброю, то люди, які хочуть вчинити злочин, куплять її законно, тому що це їхнє право. Таким чином, злочинцям буде легше діяти серед масовках людей, які також мають вогнепальну зброю.

Майже 60% випадків неправильного використання вогнепальної зброї – це випадки, коли зброя стає володінням дітей або підлітків. Легалізація вогнепальної зброї створює ризик, що діти зможуть легко мати доступ до її і виникне небезпека для дітей. У Кодексі України про адміністративні правопорушення вказано, порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної зброї, тягне за собою накладення штрафу. [2]

Безумовно, вогнепальна зброя є потужним інструментом, який може захистити життя та майно, і при цьому будувати більш яскраве і сприятливе майбутнє. Однак, у відновленні захисту індивіда держава повинна слідкувати за оперативністю і контролем вогнепальної зброї.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Герєга Г.Ф., Зарубінський О.О., Петренко Б.М., Старовойтенко Р.В. (2015). Цивільна зброя в Україні: міфи та реальність. Українська дійсність і міжнародний досвід легалізації та контролю. Київ: АДЕФ-Україна. 152 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (Дата звернення – 22.04.2023)

Kopetan Dmytro Sergeevich

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Bodyrev Dmytro Anatoliyovych

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

LEGALIZATION OF FIREARMS

***Abstract:** disclosure of the issue of legalization of firearms.*

***Keywords:** firearms, legalization, personal protection.*

УДК 340

Кучеренко Діана Вячеславівна

курсант II курсу навчально-наукового

інституту права та підготовки

фахівців для підрозділів

Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Бодирєв Дмитро Анатолійович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

СУЧАСНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

***Анотація:** важливість удосконалення вогневої підготовки у працівників Національної поліції.*

***Ключові слова:** Національна поліція, зброя, поліцейський, вдосконалення навичок.*

Вступ. Введення воєнного стану визначається спеціальним правовим режимом і основою функціонування держави у специфічних умовах. Дані аспекти окреслюють надання відповідним органам державної влади, таким як військовій адміністрації, органи місцевого самоврядування та поліцейських більш широкого кола повноважень, потрібних для відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове обмеження

конституційних прав і свобод людини і громадянина, що зумовлене такою загрозою [3,с.119].

На теперішній час питання щодо удосконалення вогневої підготовки працівників поліції є актуальним, адже роль правоохоронців в умовах воєнного стану зросла, наразі захищати Батьківщину та суспільство стало складніше, враховуючи ситуацію у нашій країні, військовий стан. Через низьку освіченість та недостатні знання теорії з військової підготовки, поліцейські часто зустрічаються зі складнощами, адже знання теорії є одним з найголовніших аспектів у діяльності поліцейських.

Метою даної роботи є про аналізування сучасних підходів до підвищення ефективності та удосконалення вогневої підготовки працівників поліції в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Для протидії злочинності необхідно володіти певними знаннями з вогневої підготовки, що допоможуть правильно, згідно закону заарештувати або затримати правопорушників, при цьому не заподіяти шкоди ні собі, ні своїм напарникам, ні оточуючим стороннім особам. Існує багато випадків, коли правоохоронець завдав шкоди оточуючим або собі через низьку причин. До таких причин можна віднести:

1. Незнання нормативно-правової бази, яка використовується в діяльності Національної поліції України;
2. Непрофесіоналізм поліцейського;
3. Недбале ставлення до своєї професії.[1]

Дійсно, незнання або недостатнє володіння нормативно-правовою базою частіше за все є головною причиною нещасних випадків, що тягне за собою багато негативних наслідків. Щоб застосовувати або використовувати вогнепальну зброю, необхідно володіти інформацією, яка прописана у законах та наказах України.

Одним із головних та основних законів для поліцейських є Закон України “Про Національну поліцію”, а саме стаття 46, у якій детально та зрозуміло

розписані усі нюанси щодо застосування вогнепальної зброї поліцейськими. Слід також не забувати про вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження зі зброєю, а також вивчення правил і техніки поводження зі зброєю. Для цього існує нормативні акти такі, як «Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю» та «Курс стрільб», ці два документи затверджені наказами МВС та використовуються в діяльності поліції [1].

Недбале ставлення до своєї професії передбачає, перш за все, відсутність цілі захистити людей та суспільство, невиконанні або неналежному виконанні своїх обов'язків, передбачених законами.

Основним напрямом розвитку вогневої підготовки є пошук засобів і методів, а також ефективних шляхів удосконалення вмінь і навичок, спрямованих на приведення якості професійної підготовки до сучасних вимог [2, с.560].

У сучасних умовах під час виконання службових обов'язків поліцейські можуть стикатися зі складними та непередбачуваними ситуаціями, де вміння ефективно вести вогонь є необхідним. Одним з ключових аспектів удосконалення вогневої підготовки є забезпечення доступу до новітньої техніки та обладнання, які дають змогу набувати практичні навички в реалістичних умовах.

Також, на нашу думку, важливою складовою є підвищення рівня професійної майстерності поліцейських, що досягається за допомогою постійних тренувань та регулярного проходження курсів підвищення кваліфікації.

Також, слід зазначити, що ефективна вогнева підготовка передбачає перш за все розробку та використання сучасних методів навчання, до яких можна віднести використання віртуальної реальності, інтерактивних тренажерів та ігрових технологій. Завдяки зазначеним методам, заняття правоохоронців проводиться цікаво, більш прогресивно та швидше засвоюються нові знання та навички. Також важливо розробляти програми підготовки, які враховують

специфіку роботи правоохоронців під час воєнного стану в різних умовах, чи то буде міське середовище чи ведення бойових дій за межами міста.

Висновок. Вогнева підготовка є однією з найважливіших складових професійної підготовки поліції.

З метою забезпечення ефективності вогневої підготовки правоохоронців, важливо розробляти та використовувати сучасні методи навчання та тренування, при цьому використовуючи новітню техніку та обладнання, а також забезпечувати поліцейських достатньою кількістю часу на заняття з вогневої підготовки. Загальним результатом вдосконалення вогневої підготовки буде підвищення рівня професійної майстерності та ефективності діяльності поліції в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Д. Г. Казначеев, О. В. Мінченко\ Удосконалення вогневої підготовки поліцейських\ «Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів»\ Збірник тез 2 міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 28 жовтня 2021 року) с. 20-22 URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/21286/1/2021%20%20%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%A3%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%86%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%95%D0%9C%D0%98%20%D0%9F%D0%A1%D0%98%D0%A5%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%97%D0%90%D0%91%D0%95%D0%97%D0%9F%D0%95%D0%A7%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%A1%D0%9B%D0%A3%D0%96%D0%91%D0%9E%D0%92%D0%9E%D0%87%20%D0%94%D0%86%D0%AF%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%86_p020-022.pdf
2. В. В. Грицієнко, Є.С. Зеленський\ Удосконалення вогневої підготовки українських поліцейських на прикладі тактико-спеціальної підготовки американських поліцейських\ Матеріали регіонального круглого столу (ДДУВС,

04.06.2021) с. 117-119 URL:
<https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/8110/1/36.pdf>

3. К. О. Гунько, Д. Г. Тінін. Особливості врегулювання компетенції поліцейського в умовах тимчасової окупації на національному рівні. Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття. 16. 12. 2022р. Вінниця, Україна URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/364/371>

Kucherenko Diana Vyacheslavivna

Dnipropetrovsk State University Of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Bodirev Dmytro Anatoliyovich

Dnipropetrovsk State University Of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**SUCH NUTRITION IMPROVEMENT OF FIRE AND TRAINING
OF WORKERS IN THE POLICE IN THE MILITARY STATE'S MIND**

Abstract: the importance of improved fire training among the workers of the National Police.

Keywords: National police, weapon, policeman, thorough novice.

УДК 355.5

Тутова Вікторія Володимирівна

курсант навчально наукового інституту права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Сіверська Зорина Ханларівна

курсант навчально наукового інституту права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Бодирєв Дмитро Анатолійович

Старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки.
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

**СУЧАСНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ВОГНЕВОЇ
ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

***Анотація:** ця стаття досліджує сучасні питання удосконалення вогневої та психологічної підготовки поліцейських в умовах воєнного стану. Зокрема, стаття зосереджується на розгляді методів та технік, які можуть допомогти поліцейським ефективно діяти в складних та небезпечних умовах. Крім того, стаття аналізує роль поліції у забезпеченні безпеки громадян та дотриманні міжнародних стандартів під час застосування сили та зброї.*

Ключові слова: вогнева підготовка, психологічна підготовка, поліція, воєнний стан, зброя, психологічна допомога.

В умовах воєнного стану поліцейські мають виконувати свої обов'язки в особливо складних умовах. Вони стають фактично одними з основних захисників громадян та держави, тому важливість вогневої та психологічної підготовки поліцейських стає ще вищою. У цій статті ми розглянемо сучасні питання удосконалення вогневої та психологічної підготовки поліцейських в умовах воєнного стану.

Основним завданням поліцейських під час воєнного стану є забезпечення безпеки громадян та держави. Для виконання цього завдання необхідна вогнева та психологічна підготовка. Вогнева підготовка має включати навчання тактичним прийомам, стрільбі та іншим вогневим діям. Психологічна підготовка полягає у тренуванні поліцейських на відповідну реакцію у складних ситуаціях, таких як стрілянина чи терористичний акт.

Одним з основних питань удосконалення вогневої та психологічної підготовки поліцейських є використання сучасних технологій та методів. До цих технологій належать інтерактивні тренажери, які дозволяють поліцейським тренувати свої навички стрільби та тактики у віртуальній реальності. Також до сучасних методів відносяться індивідуальні та групові тренування, які допомагають підготувати поліцейських до реальних ситуацій.

Для підвищення ефективності вогневої та психологічної підготовки поліцейських в умовах воєнного стану також використовуються методи міжнародного досвіду та наукових досліджень. Наприклад, методика "Сенсейшен мішенінг" (Sensory-motor targetting), яка була розроблена в Австралії, дозволяє тренувати зорову та моторну координацію під час стрільби. Ця методика показала високу ефективність та стала популярною у багатьох країнах світу.

Також важливим елементом підвищення ефективності вогневої та психологічної підготовки поліцейських є врахування специфіки умов воєнного

стану. У таких умовах поліцейські зазвичай мають справу зі збройними групами, які можуть вести вогонь з будь-якої точки. Тому важливо тренувати поліцейських на реагування на стрілянину з різних напрямків та з різних типів зброї.

Залучення до підготовки спеціалістів із військової підготовки також може допомогти у підвищенні ефективності вогневої та психологічної підготовки поліцейських. Спеціалісти з військової підготовки мають більш широкий досвід у проведенні бойових операцій та можуть допомогти у розробці тактичних схем та планів дій у воєнних умовах.

Проведення практичних тренувань є важливим елементом вогневої та психологічної підготовки поліцейських. Під час таких тренувань поліцейські можуть навчитися реагувати на різні ситуації та стресові ситуації, виробляти моторну та зорову координацію, забезпечувати свою безпеку та громадян.

Також важливим елементом практичної підготовки поліцейських є використання симуляторів та віртуальної реальності. Це дозволяє поліцейським тренуватися на реальних сценаріях без ризику для життя та здоров'я. Наприклад, симулятори стрільби дозволяють поліцейським тренуватися на різних типах зброї та в різних умовах, таких як погода, освітлення тощо.

Крім того, важливим елементом практичної підготовки є спеціальні тренінги зі стресу та психологічної підтримки. Умови воєнного стану можуть створювати значний стрес та тиск на поліцейських, тому важливо тренуватися на керування емоціями та стресом, а також навчатися технікам психологічної підтримки своїх колег.

Вогнева та психологічна підготовка поліцейських є важливим елементом підвищення ефективності поліцейської діяльності в умовах воєнного стану. Для досягнення високих результатів в цих напрямках необхідно застосовувати сучасні методи та технології, враховувати специфіку умов воєнного стану та забезпечувати практичну підготовку з використанням симуляторів та віртуальної реальності.

Також важливим елементом є психологічна підтримка та тренування зі стресу для поліцейських, що дозволить їм ефективно працювати в умовах воєнного стану та не піддаватися стресовим ситуаціям.

Однак, на жаль, у багатьох країнах вогнева та психологічна підготовка поліцейських не отримують належної уваги. Це може призводити до низької ефективності поліції в умовах воєнного стану та до порушення прав людей. Тому важливо звернути на це питання увагу та забезпечити належну підготовку поліцейських.

На мою думку, кращим підходом до вогневої та психологічної підготовки поліцейських є комплексний підхід, який включає в себе не тільки практичну підготовку, але й теоретичну підготовку з психології та науки про стрес, а також використання сучасних методів та технологій, таких як симулятори та віртуальна реальність.

Крім того, важливим елементом є забезпечення поліції необхідним обладнанням та зброєю, що відповідає сучасним вимогам та специфіці умов воєнного стану.

У цілому, вогнева та психологічна підготовка поліцейських є ключовим елементом ефективної діяльності поліції в умовах воєнного стану. Це вимагає комплексного підходу та використання сучасних методів та технологій, а також забезпечення поліції необхідним обладнанням та зброєю. Важливо, щоб кожна країна надавала достатню увагу цьому питанню та забезпечувала належну підготовку своїх поліцейських. Тільки так ми зможемо забезпечити безпеку своїх громадян в умовах воєнного стану та зберегти права та свободи людей.

Окрім цього, важливо звернути увагу на питання підготовки жінок поліцейських в умовах воєнного стану. Жінки, як правило, стикаються з дискримінацією та стереотипами відносно своєї здатності працювати в поліції. У воєнний час, коли необхідна максимальна мобілізація ресурсів, жінки можуть не мати доступу до належної підготовки та ресурсів. Тому важливо забезпечити

рівний доступ до підготовки та ресурсів для жінок у поліції та забезпечити їхню участь у військових операціях на рівних з чоловіками.

Крім того, важливо враховувати виклики, які виникають у сучасному світі, наприклад, кіберзлочинність та терористичні загрози. Поліція повинна бути підготовлена до роботи в умовах цих викликів та використовувати сучасні технології та методи боротьби з цими загрозами.

Вогнева та психологічна підготовка поліцейських є важливим елементом ефективної діяльності поліції в умовах воєнного стану. Комплексний підхід, включаючи практичну та теоретичну підготовку з психології та науки про стрес, використання сучасних методів та технологій, а також забезпечення поліції необхідним обладнанням та зброєю, дозволить поліції ефективно боротися з викликами воєнного часу. Важливо також забезпечити рівний доступ до підготовки та ресурсів для жінок у поліції, а також звернути увагу на виклики, які виникають у сучасному світі, такі як кіберзлочинність та тероризм.

Поліція повинна бути готова до виконання своїх завдань у будь-яких умовах, в тому числі й у воєнний час. Це означає, що вогнева та психологічна підготовка поліцейських є надзвичайно важливим елементом їхньої підготовки. Відповідно, поліція повинна забезпечуватись необхідними ресурсами та засобами для ефективного виконання своїх завдань у складних умовах.

Одним з найважливіших елементів вогневої підготовки поліцейських є навички стрільби з різних видів зброї. В умовах воєнного стану навички стрільби можуть бути життєво необхідними, тому вони повинні бути підтримувані на достатньому рівні. Для цього поліція повинна мати доступ до сучасних засобів тренування та навчання, таких як симулятори стрільби, що дозволяють поліцейським набувати практичні навички без ризику для життя та здоров'я.

Крім того, важливим елементом вогневої підготовки є забезпечення поліції відповідною зброєю та боєприпасами. У воєнний час доступність зброї та боєприпасів може бути критично важливою для забезпечення безпеки та захисту населення.

Психологічна підготовка поліцейських також є надзвичайно важливою у воєнний час. Поліція повинна бути готовою до праці умови високого стресу та небезпеки, що можуть призвести до розвитку посттравматичного стресового розладу та інших психологічних проблем.

З метою забезпечення ефективної психологічної підготовки поліцейських, поліція повинна розробити та впровадити програму, що охоплює навчання таких навичок, як стресове керування, працю з травмованими людьми, комунікацію зі зневажливими клієнтами та ефективне вирішення конфліктів.

Також важливим аспектом психологічної підготовки є забезпечення психологічної підтримки для поліцейських, які працюють у воєнний час. Це може включати консультування та підтримку психолога, який має досвід роботи зі службовцями поліції, а також забезпечення доступу до програм психологічної допомоги та психологічного тренування.

Поліція повинна бути готова до сучасних викликів, таких як кіберзлочинність та тероризм. Кіберзлочинність може мати серйозні наслідки для безпеки нації, а тероризм може призвести до ризику життя та здоров'я поліцейських та населення. Тому поліція повинна мати доступ до сучасних технологій та засобів боротьби з кіберзлочинністю та тероризмом.

Зокрема, поліція повинна мати доступ до спеціальних підрозділів, які спеціалізуються на боротьбі з кіберзлочинністю та тероризмом, а також до спеціальних засобів збору інформації та перехоплення зв'язку. Для забезпечення ефективної вогневої підготовки поліцейських, поліція повинна мати доступ до сучасних засобів та технологій, які дозволять підвищити ефективність роботи поліцейських та забезпечити їх безпеку під час виконання завдань.

Одним із найважливіших аспектів вогневої підготовки поліцейських є навчання правильному використанню зброї та техніки безпеки. Поліцейські повинні бути навчені техніці прицілювання та стрільби з різних позицій та умов, включаючи нічну стрільбу та стрільбу на великі відстані.

Крім того, важливим аспектом вогневої підготовки є тренування поліцейських на виконання тактичних завдань та управління стресовими ситуаціями під час екстремальних ситуацій. Поліція повинна також мати доступ до спеціальних тренажерів та імітаційних засобів, які дозволять поліцейським тренуватися у симуляції різних екстремальних ситуацій та підвищити їх ефективність у реальних умовах.

Вогнева підготовка повинна бути поєднана з підготовкою до дій у медичних екстремальних ситуаціях. Поліцейські повинні бути навчені першої допомоги, щоб забезпечити необхідну допомогу травмованим особам у випадку вогневих та інших небезпечних ситуацій.

У випадку воєнного стану, важливим аспектом вогневої підготовки є забезпечення достатньої кількості зброї та боєприпасів для поліцейських, які візьмуть участь у бойових діях. Поліція повинна мати доступ до сучасної зброї та обладнання, щоб забезпечити ефективну захист своїх працівників та жителів міста.

Психологічна підготовка повинна включати навчання з комунікації та взаємодії з населенням у воєнний період. Поліцейські повинні бути навчені ефективній комунікації з громадою під час бойових дій, щоб забезпечити належний рівень безпеки жителів та сприяти подальшому відновленню порядку після закінчення конфлікту.

Крім вогневої та психологічної підготовки, поліція повинна також мати доступ до інформаційних технологій та засобів, які дозволять ефективно координувати дії поліцейських та відслідковувати кримінальні злочини. Інформаційні технології, такі як системи відеоспостереження та геолокації, можуть допомогти поліції у виявленні та запобіганні злочинам, а також відслідковувати розташування поліцейських під час бойових дій.

Крім того, важливо, щоб поліція мала доступ до спеціальних транспортних засобів, які дозволять їм швидко реагувати на ситуації та пересуватися по місту безпечно. Такі транспортні засоби можуть включати

броньовані автомобілі, мотоцикли та вертольоти, які дозволять поліції діяти швидко та ефективно у воєнний період.

Крім забезпечення вогневої та психологічної підготовки, поліція також повинна забезпечити своїх працівників належними засобами захисту, які дозволять їм діяти в умовах, що загрожують їхньому життю та здоров'ю. Такі засоби можуть включати бронежилети, шоломи та захисні окуляри.

Також важливо, щоб поліція мала доступ до належних фінансових ресурсів, які дозволять їм забезпечити вогневу та психологічну підготовку, а також забезпечення необхідним обладнанням та засобами захисту. Фінансування повинно бути достатнім та стабільним, щоб поліція могла ефективно діяти в умовах воєнного стану та забезпечувати належний рівень безпеки для жителів міста.

У висновку можна сказати, що вогнева та психологічна підготовка поліцейських є надзвичайно важливими елементами їхньої підготовки в умовах воєнного стану. Поліція повинна мати доступ до сучасної зброї та обладнання, а також забезпечувати належний рівень психологічної підтримки для своїх працівників. Також важливо, щоб поліція мала належну підготовку у відповідності з місцевими законами та міжнародними стандартами, що регулюють діяльність правоохоронних органів у воєнний період.

Зокрема, поліція повинна дотримуватися міжнародних стандартів, що регулюють застосування сили та зброї під час правоохоронних операцій у воєнний період, таких як «Основні принципи використання сили та зброї правоохоронними органами ООН». Ці принципи забезпечують захист прав та свобод громадян та забороняють надмірне застосування сили та зброї.

У воєнний період поліція повинна діяти на основі чіткого командування та координації дій. Це може включати розробку планів дій та тактик для різних сценаріїв, а також проведення спільних навчань та тренувань з іншими правоохоронними органами та військовими.

Крім того, поліція повинна дотримуватися принципу збалансованості між збройними та незбройними методами дії. Це може включати використання таких методів, як переговори, медіація та консультації з представниками громадськості, щоб вирішити конфліктні ситуації без застосування сили та зброї.

Нарешті, важливо, щоб поліція забезпечувала належний рівень захисту та допомоги жертвам воєнних конфліктів, зокрема жінкам та дітям. Це може включати проведення роз'яснювальної роботи серед громадсьтва про права та захист жертв воєнних конфліктів, а також забезпечення належної медичної та психологічної допомоги.

У заключенні можна зазначити, що удосконалення вогневої та психологічної підготовки поліцейських є надзвичайно важливим у воєнний період. Поліція повинна мати належні знання та навички, щоб ефективно діяти у небезпечних та складних умовах, де загроза для життя та здоров'я громадян є великою. Крім того, поліція повинна дотримуватися міжнародних стандартів та національного законодавства, що регулюють застосування сили та зброї під час правоохоронних операцій у воєнний період. Лише виконуючи свої завдання належним чином, поліція зможе забезпечити національну безпеку та захист прав та свобод громадян в умовах воєнного стану.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ:

1. Антонюк В. І. **ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ** Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків, 2021: ст. 11.
2. Головацький О. О., Прядко В. М. **ОСОБЛИВОСТІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ.** Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення. Південноукраїнський правничий часопис, Одеса, 2019: ст. 16-18.
3. Савченко М. С., Жуковський С. В. **ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.** Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського. Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками. (2020): ст. 161.

4. Мислива О. О., Д. А. Бодирєв, ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА: ІННОВАЦІЇ VS. ТРАДИЦІЇ. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. (2021). ст. 23

Tutova Viktoriia Volodymyrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Siverska Zorina Hanlarivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Bodyrev Dmitry Anatolyevich

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**CURRENT ISSUES OF IMPROVING FIRE
AND PSYCHOLOGICAL TRAINING OF POLICE OFFICERS
IN THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL**

***Abstract:** this article explores modern issues of improving fire and psychological training of police officers under martial law. In particular, the article focuses on the consideration of methods and techniques that can help police officers to operate effectively in difficult and dangerous conditions. In addition, the article analyzes the role of the police in ensuring the safety of citizens and compliance with international standards in the use of force and weapons.*

***Keywords:** fire training, psychological training, police, martial law, weapons, psychological assistance.*

ЛІНГВІСТИКА ТА НАУКИ ПРО МОВУ (LINGUISTICS)

УДК 811.111

Глян Тетяна Дмитрівна

здобувач вищої освіти

Навчально-наукового інституту права та підготовки

фахівців для підрозділів Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Ірчишина Марина Віталіївна

викладач кафедри українознавства та іноземних мов

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ

***Анотація:** поліцейські, які володіють англійською мовою, можуть забезпечити інформаційну та правову допомогу іноземним громадянам та взаєморозуміння у випадках, коли інші способи спілкування не є можливими.*

***Ключові слова:** безпека, спілкування, мова, поліція, робота, країни, злочини.*

Англійська мова - це мова міжнародного спілкування, яка має велике значення в багатьох сферах життя, включаючи безпеку та правоохоронну діяльність. У світі, де глобалізація та міжнародна співпраця стають все важливішими, англійська мова стає невід'ємною складовою для забезпечення безпеки та ефективної роботи поліції.

У наш час, кількість кримінальних правопорушень зростає, а злочинці використовують все більш складні технології та міжнародні зв'язки для вчинення злочинів. Тому, важливо, щоб працівники поліції мали високий рівень володіння англійською мовою для ефективного спілкування з колегами з інших країн, обміну даними та відстеження міжнародних кримінальних груп та злочинців.

У цілому, англійська мова грає важливу роль у забезпеченні безпеки та ефективності роботи поліції, допомагаючи у спілкуванні з іншими правоохоронними органами, отриманні інформації та у здійсненні міжнародної співпраці. Належний рівень знання англійської мови стає все більш необхідним для працівників поліції, які забезпечують безпеку на міжнародному рівні.

Англійська мова відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки та ефективності роботи поліції в різних країнах світу. Зараз, коли злочинність та міжнародний тероризм стали все більш глобальними проблемами, англійська мова стає ключовою для міжнародного співробітництва та обміну інформацією між правоохоронними органами з різних країн [1, с.395].

У сфері безпеки та правоохоронної діяльності, англійська мова є стандартом міжнародного спілкування. Вона використовується у всіх міжнародних договорах, комунікації між правоохоронними органами та інших організацій, таких як Інтерпол, Організація Об'єднаних Націй, та Європейський Союз.

Англійська мова також допомагає поліцейським у роботі з міжнародними злочинними групами та злочинцями. Завдяки англійській мові, поліцейські можуть спілкуватися з колегами з інших країн, отримувати та передавати важливу інформацію про злочини та злочинців, а також розслідувати кримінальні справи, які мають міжнародний характер.

Навички англійської мови також допомагають поліцейським у здійсненні професійної діяльності на рівні міжнародної співпраці та розумінні міжнародних стандартів безпеки. Вони дозволяють поліцейським ефективно спілкуватися з

громадянами, які не володіють мовою країни, а також у виконанні інтернаціональних завдань та місій.

У додаток до цього, англійська мова є необхідним інструментом для навчання та підвищення кваліфікації працівників поліції. Більшість наукових та технічних джерел про правоохоронну діяльність доступні тільки на англійській мові, тому володінням цієї мови сприяє підвищенню рівня знань та вмінь, необхідних для роботи поліцейських.

Додатково, англійська мова є важливою не тільки для міжнародного спілкування та співпраці, але також для внутрішньої роботи поліції. В умовах, коли працівники поліції мають різні мовні та культурні фони, володінням англійською мовою стає необхідним для забезпечення якісного спілкування та розуміння [2, с.118].

Застосування англійської мови у поліцейській діяльності може бути різним - від спілкування з іншими правоохоронними органами та міжнародними партнерами до допомоги громадянам, які не володіють мовою країни, у вирішенні різних питань та проблем.

Зрозуміло, що володіння англійською мовою не є єдиним фактором для успішної роботи поліції. Проте, ця мова допомагає працівникам поліції забезпечити безпеку та ефективність своєї роботи в умовах глобалізації та міжнародного співробітництва.

Крім того, англійська мова є важливою для забезпечення безпеки та комфортного перебування іноземних громадян у країні. Поліцейські, які володіють англійською мовою, можуть забезпечити інформаційну та правову допомогу іноземним громадянам та взаєморозуміння у випадках, коли інші способи спілкування не є можливими.

Загалом, англійська мова грає важливу роль у забезпеченні безпеки та ефективності роботи поліції. Володіння цією мовою є необхідним для міжнародного спілкування та співпраці, сприяє підвищенню рівня знань та вмінь працівників поліції, а також допомагає забезпечити безпеку та комфортні умови

перебування іноземних громадян у країні. Отже, розвиток навичок англійської мови є важливим елементом професійного розвитку працівників поліції, який сприятиме підвищенню рівня безпеки та ефективності їхньої роботи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Астапова Т.О. Навчання іноземній мові державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування: комунікативний аспект. Актуальні проблеми державного управління. 2012. № 1. С. 389–396.
2. Горська М.О. Особливості професійного навчання поліцейських у сучасних умовах. Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів I міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 трав. 2016 р. / МВС України, Департамент патрул. поліції України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. Харків : ХНУВС, 2016. С. 116–120.

Glyan Tetyana Dmitrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Irchyshyn Maryna Vitalyivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

ROLE OF ENGLISH LANGUAGE IN SECURITY SAFETY & EFFICIENCY OF POLICE WORK

***Abstract:** English-speaking police officers can provide informational and legal assistance to foreign citizens and mutual understanding in cases where other means of communication are not possible.*

***Keywords:** security, communication, language, police, work, countries, crimes.*

УДК 811.111

Копетан Дмитро Сергійович

курсант II курсу навчально-наукового

інституту права та підготовки

фахівців для підрозділів

Національної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Дьяков Максим В'ячеславович

курсант II курсу навчально-наукового

інституту права та підготовки

фахівців для підрозділів

Національної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Олійник Ольга Сергіївна

старший викладач кафедри

українознавства та іноземної мови

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ У МОВІ ТА КУЛЬТУРІ

Анотація: відображення гендерних стереотипів суспільства у мові та культурі.

Ключові слова: мова, гендер, культура.

Мова – це один з найважливіших аспектів людської культури, що має глибокі зв'язки з соціальним й культурним життям людства. Мова є не лише засобом передачі інформації, але й важливим культурним показником, який відображає відношення до різних аспектів соціального життя. У цій статті ми розглянемо гендерний аспект у мові та культурі, а також спробуємо зрозуміти, як вони взаємопов'язані.

Гендер – це соціально-культурний конструкт, що відображає соціальні, культурні і психологічні характеристики, які пов'язані з чоловічою і жіночою статтю. Гендерні ролі, які суспільство накладає на чоловіків і жінок, відображаються в усіх сферах життя, включаючи мову та культуру. [1]

Мова є важливим засобом відображення гендерних стереотипів, що вбивають життєві можливості жінок і чоловіків. Гендерні стереотипи – це уявлення про те, яким чоловік або жінка повинні бути за своєю статтю. Ці стереотипи підтримують і втримують суспільство у стереотипних уявленнях про те, яке місце має жінка, який має бути її статус та роль у суспільстві. У мові гендерний аспект відображається у стереотипних уявленнях, які відображають звичайні, а порядуються всі потенційні можливості індивіда у культурі. Так, гендерні стереотипи можуть проявлятися у використанні слів та фраз, спосіб уживання мови, яка приписує різним статтям різне значення. Наприклад, зазвичай вживаються такі слова, як «чоловік» та «жінка», що є типовим представленням статей за традиційними ролями. Вони надають статевим ролям догматичний характер, в якому чоловіча стаття зазвичай вважається більш значимою, а жіноча – менш значимою.

Гендерний аспект у іноземній мові – одна з найбільш актуальних тем сучасної лінгвістики. Інтерес до неї зумовлений не тільки загально-культурологічними та соціологічними процесами, що відбуваються сьогодні в світі, а й певною специфікою кожної з іноземних мов, механізмами, які в них відображаються, та суспільними реаліями країни, де відбувається її вивчення.

Одним з основних напрямків дослідження гендерного аспекту в іноземній мові є професійна мова. У цьому аспекті основним завданням є аналіз термінології, що вживається в різних професіях, та виявлення тих, які є гендерно-невиправданими. Прикладом таких слів є слова “мійкер” чи “прибиральник” в профільних документах. Вони демонструють, що відповідні професії сприймаються відкликом на відносини між статями. Тому їх можна замінити словами “господар” чи “прибиральник”, що є рівнозначними за змістом, але не мають статевого спрямування. [2]

У культурі гендерний аспект відображається у відповідних ролях, які відводяться чоловікам і жінкам, а також у традиційних стереотипах, які пов'язуються з певними роботами, заняттями, кваліфікацією та іншими сферами життя. Однак гендерний аспект в мові та культурі можна змінювати, якщо здійснюється надійна рівноправна інтеграція статей у суспільстві. Цю надійну рівноправну інтеграцію можливо досягти шляхом впровадження політики гендерної рівності. Політика гендерної рівності – це повага до прав іноспільних статей та захист їхніх прав, забезпечення доступу до послуг та ресурсів без дискримінації виключно на заснові статі.

Також важливо забезпечувати рівні умови для чоловіків і жінок у сфері освіти, забезпечувати доступ до рівних можливостей для досягнення кваліфікації та розвитку інших важливих навичок. Наприклад, в Україні у закладах освіти вже використовуються методичні рекомендації щодо інклюзивного використання української мови з огляду на гендерний аспект, які можуть допомогти більш якісно підготувати молоде покоління. Усупереч стереотипній, зіскануваній природі гендерних уявлень, індивідуальність і поважність до нього – це найголовніші культурні цінності. Рівноправна інтеграція всіх гендерних стереотипів, зосереджених на повазі до індивідуальності, є ключовим ответом на необхідність забезпечення та розвитку рівних можливостей. [3]

Отже, підсумовуючи, можна сказати, що гендерний аспект у мові та культурі має глибокі взаємозв'язки. У мові він відображає прийнятий

суспільством реалістичний гендерний образ та стереотипні уявлення про місце статей у суспільстві. Єдиним шляхом протидії стереотипам є політика гендерної рівності, яка сприяє налагодженню рівноправної інтеграції статей у всіх сферах життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гендерний посібник : навч. посіб. / Карл-Йохан Утсі, Сусанна Вальстром, Стефан Стефанчик, Магнус Ліам Карлссон : Швеція, 2018. 40 с.
2. Стандрат рівності : посіб. / Юлія Гончар, Тетяна Кузнєцова, Олексій Погорелов, Сергій Штурхецький : Рівне. 2015. 201 с.
3. Гаврилець Яніна Олегівна Гендерний підхід при вивченні англійської мови в учнів середньої ланки : стаття. Київ : 2018. 4 с.

Kopetan Dmytro Sergeevich

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Dyakov Maksym Vyacheslavovich

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Oleinyk Olga Serhiivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

GENDER ASPECT IN LANGUAGE AND CULTURE

Abstract: reflection of gender stereotypes of society in language and culture.

Keywords: language, gender, culture.

ПСИХОЛОГІЯ (PSYCHOLOGY)

УДК 159.942

Цапович Валерія Андріївна

здобувач вищої освіти

Навчально-наукового інституту права та підготовки

фахівців для підрозділів Національної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Шинкаренко Інна Олександрівна

доцент кафедри гуманітарних

дисциплін та психології поліцейської діяльності

кандидат психологічних наук, доцент

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ

***Анотація:** забезпечення емоційного благополуччя поліцейських під час війни є важливою задачею, що має на меті збереження їхнього здоров'я та благополуччя, а також ефективної роботи в умовах складної та небезпечної ситуації.*

***Ключові слова:** емоційний стан, поліцейський, війна, стрес, страх, обурення, гнів.*

Участь поліцейських у охороні правопорядку під час війни та безпосередня участь в конфліктах є складною та ризикованою місією. Працівники поліції знаходяться у постійній напрузі та стресовому стані, виконуючи свої професійні обов'язки під час конфліктів та війн. Емоційний стан поліцейських може сильно вплинути на їхню роботу та загальне самопочуття. У

цьому контексті, вивчення емоційного стану поліцейських є важливою темою для дослідження, яка може допомогти в забезпеченні здоров'я та благополуччя працівників поліції, а також забезпеченні ефективної діяльності в умовах війни та конфліктів.

Під час війни працівники поліції можуть переживати широкий спектр емоцій, включаючи тривогу, страх, обурення, гнів, жаль, тугу та безпорадність. Ці емоції можуть бути викликані насильством, травматичними подіями, що відбуваються на їхній території, загрозами та іншими викликами, пов'язаними з їхнім професійним обов'язком.

Надмірний стрес та емоційне напруження можуть мати негативний вплив на здоров'я та добробут працівників поліції, знижувати їхню робочу ефективність та здатність ухвалювати рішення. Тому, важливо розуміти емоційний стан поліцейських під час війни та забезпечувати їм необхідну психологічну та психіатричну підтримку [1, с.65].

Дослідження емоційного стану поліцейських може допомогти розробити програми психологічної підготовки та навчання, які спрямовані на зменшення стресу та виконання професійних обов'язків в емоційно напруженій ситуації. Також, важливо створювати умови для зменшення військового напруження, що може включати проведення переговорів, мирних акцій та інших ініціатив, спрямованих на зниження конфліктів та підвищення безпеки.

Крім того, важливо розуміти, що емоційний стан поліцейських може мати вплив не тільки на їхнє професійне життя, але й на їхнє особисте життя та взаємини з близькими людьми. Надмірний стрес та емоційне напруження можуть призводити до конфліктів, зниження якості сну та відпочинку, погіршення фізичного та психічного здоров'я, що, в свою чергу, може вплинути на якість життя поліцейських та їхніх родин.

Тому, важливо створювати умови для підтримки емоційного благополуччя поліцейських під час війни, забезпечуючи доступ до психологічних та психіатричних служб, підтримки соціальних мереж та інших

різноманітних ресурсів. Також, необхідно проводити системну роботу зі зменшення військового конфлікту та створення умов для мирного життя, що допоможе знизити емоційний стрес та забезпечити безпеку для поліцейських та мирного населення.

У цілому, дослідження та підтримка емоційного стану поліцейських під час війни є важливими завданнями, що мають на меті забезпечити їхнє здоров'я, благополуччя та ефективну роботу в умовах складної та небезпечної ситуації.

Для покращення емоційного стану поліцейських під час війни можуть бути використані різні методи, такі як техніки медитації, релаксації, дихальні вправи та інші. Також, важливо забезпечувати можливість для здійснення здорового способу життя, включаючи фізичну активність, здорове харчування та відпочинок [2, с.114].

Для забезпечення ефективної підтримки емоційного благополуччя поліцейських під час війни також важливо проводити системну роботу з їх родинами та близькими. Це може включати проведення тренінгів та інших заходів, спрямованих на підтримку емоційного стану сімей, забезпечення доступу до ресурсів для здорового способу життя та підтримки зв'язку зі своїми близькими.

Отже, у військових конфліктах працівники поліції є ключовими фігурами, які забезпечують безпеку та порядок на території. Проте, під час війни, вони можуть стикатися зі стресом, травматичними подіями та іншими складними ситуаціями, що викликають різні емоції. Ці емоції можуть негативно позначитися на їхньому здоров'ї та ефективності виконання службових обов'язків.

Тому важливо розуміти та визнавати емоційний стан поліцейських під час війни та забезпечувати необхідну підтримку та допомогу. Це може включати проведення тренінгів та навчань з психологічної підготовки та підтримки, доступ до психологічних та психіатричних служб, створення умов для зменшення військового напруження та сприяння мирним ініціативам. Також важливо

забезпечувати підтримку родин та близьких працівників поліції, які можуть допомогти зменшити емоційний стрес та зберегти їхнє здоров'я та благополуччя.

У цілому, забезпечення емоційного благополуччя поліцейських під час війни є важливою задачею, що має на меті збереження їхнього здоров'я та благополуччя, а також ефективної роботи в умовах складної та небезпечної ситуації. Розуміння та підтримка їх емоційного стану є ключовими факторами для досягнення цієї мети.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро : ЛІРА, 2022. 300 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.

СПОРТ ТА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА (SPORT)

УДК 34.01

Резнік Маргарита

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки

фахівців для підрозділів Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник

Марков Роман

Викладач кафедри

Спеціально-фізичної підготовки

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ДЛЯ СТУДЕНТІВ/КУРСАНТІВ

ВНЗ МВС УКРАЇНИ

Анотація: Фізична підготовка є невід'ємною частиною системи підготовки поліцейських. Вищі навчальні заклади МВС України здійснюють підготовку курсантів та поліцейських, які після закінчення навчання призначаються до різних підрозділів Національної поліції України. Специфічний зміст підготовки майбутніх курсантів та поліцейських вимагає відповідної фізичної підготовки.

Ключові слова: спеціальна фізична підготовка, МВС, класифікація, ціль, мета, завдання.

Система фізичної підготовки поліцейських складається із загальної та спеціальної фізичної підготовки. Загальна фізична підготовка включає гімнастику, легку атлетику, плавання, стрійову підготовку, лижний спорт та ігрові види спорту. Спеціальна фізична підготовка включає набуття навичок фізичного впливу та спеціальної поведінки, подолання специфічних штучних і природних перешкод, спеціальні фізичні вправи, прикладне плавання та спеціальну гімнастику.

На думку М.І. Анухрієва, С.Є. Бутова, В.В. Кудрявцева та інших, фізична підготовка є одним з основних напрямів розвитку фізичної культури; на думку С.М. Лешко, загальна фізична підготовка зберігає і зміцнює здоров'я, підвищує загальний рівень працездатності та оптимізує фізичний і психічний стан, загартовує організм, виробляє звичку до регулярних занять фізичними вправами звичку до регулярних занять фізичними вправами та здатність витримувати фізичні навантаження високої інтенсивності, усувати недоліки у фізичній підготовленості, розвивати особисті фізичні якості суб'єкта та коригувати особливості будови тіла (м'язову масу, вагу, поставу тощо) [2, с. 6].

У дослідженні Дідковського В.А., Бондаренка В.В., Кузенкова О.В. визначено мету, загальні завдання та спеціальні завдання фізичної підготовки поліцейських [3].

Зокрема, цілями фізичної підготовки поліцейських є підтримання здоров'я, творчої та трудової активності, забезпечення загального розвитку фізичної підготовленості та фізичних якостей на належному рівні, набуття теоретичних знань, формування спеціальних прикладних умінь і важливих навичок, необхідних для виконання оперативно-службових завдань [3, с. 11].

Загальними завданнями фізичної підготовки є

- ❖ Формування гармонійно розвиненої особистості.
- ❖ Збереження та зміцнення здоров'я і підвищення фізичної загартованості.

- ❖ Підвищення рівня загальної працездатності.
- ❖ Оптимізація фізичного та психічного стану;
- ❖ Вироблення регулярного режиму занять фізичними вправами та здатності витримувати значні фізичні навантаження.
- ❖ Усунення фізичних вад та цілеспрямований розвиток фізичних якостей особистості, зміна особливостей фізичної будови (м'язової маси, ваги, постави тощо).
- ❖ Розвиток сміливості, рішучості, ініціативності, наполегливості, самостійності, впевненості в собі та психічної стійкості;
- ❖ Залучення працівників до регулярних занять фізичною культурою і спортом для вдосконалення рухових навичок;
- ❖ Впровадження та вдосконалення різних форм занять фізичними вправами в режимі праці, навчання та відпочинку; набуття теоретичних знань і практичних навичок саморегуляції здоров'я в процесі групових і самостійних занять фізичними вправами [3, с. 12].

У свою чергу можна виокремити наступні спеціальні завдання: формування вмінь виконання спеціальних вправ; формування спеціальних знань, вмінь і навичок застосування заходів фізичного впливу, прийомів самозахисту та рукопашного бою, обеззброєння та затримання осіб, що загрожують публічному правопорядку, особистій безпеці громадян та поліцейських; формування професійно важливих психічних якостей (психічної стійкості; забезпечення особистої безпеки працівників Національної поліції під час виконання службових обов'язків; формування навичок долаття природних і штучних перешкод, пересування у різних умовах оперативно-службової діяльності; забезпечення професійної працездатності та надійності організму (досягнення високого рівня функціонування систем і органів, які отримують найбільше навантаження під час службової діяльності); формування та вдосконалення професійно важливих фізичних якостей (силової та швидкісної витривалості, швидкості реагування, спритності тощо); концентрації та переключення уваги,

швидкості оперативного мислення, точності ймовірного прогнозування тощо); підвищення витривалості організму працівника до дій у несприятливих умовах професійної діяльності (за умов високої та низької температури зовнішнього середовища, високогір'я, під час тривалого перебування у приміщенні, автомобілі, літаку, засобах індивідуального захисту, в умовах служби в нічний час, роботі з представниками специфічного середовища – правопорушниками тощо); формування професійних рис характеру: сміливості, рішучості, витриманості, впевненості у власних силах тощо [3, с. 12].

З наведених вище завдань фізичної підготовки поліцейських можна зробити висновок, що фізична підготовка курсантів вищих навчальних закладів МВС України (мається на увазі підготовка майбутніх кадрів для регіональних та міжрегіональних підрозділів поліції відповідно до Закону України "Про Національну поліцію" [1]) включає як загальну фізичну підготовку, так і спеціальну фізичну підготовку.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII (редакція від 15.06.2022). Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> . (дата звернення: 22.04.2023)
2. Ануфрієв М. І., Бутов С. Є., Гіда О. Ф. Решко С. М. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: Навч. 10 посібник / Заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва та Є.М. Моїсеєва. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 2003. – 338 с.
3. Дідковський В. А. Фізична підготовка працівників Національної поліції України [Текст] : навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019. 98 с.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ (TECHNICAL SCIENCES)

УДК 531.781.2: 523.43-834

Ulyanov Vasily Yurievich

Assistant of the Department of Engineering Geology and Geotechnics
Prydniprovsk State Academy of Construction and Architecture
(Dnipro, Ukraine)

Holubieva Viktoriia Antonivna

Student building faculty
Prydniprovsk State Academy of Construction and Architecture
(Dnipro, Ukraine)

TECHNIQUE AND TECHNOLOGY FOR DRILLING SOUNDING OF LUNAR SOIL

***Abstract:** the work substantiates the necessity of using drilling sounding to study the properties of lunar regolith. Such soil will be found in large quantities in the uppermost layer of the lunar soil section. But the application of this method also requires appropriate technical equipment.*

***Keywords:** moon, engineering surveys, construction, drilling soundings.*

The program of construction development of the Moon as part of creation of lunar bases already has quite real outlines, but will require full-scale engineering research. However, considering specific features of such works outside the Earth's atmosphere, this will require not only new methodologies, but also new specialized equipment. By the time of the beginning of the construction cycle all basic research on the geological structure of the planet's surface in the areas of future lunar bases should probably be completed.

Among the available methods for studying the lunar regolith, which is very different in its characteristics from its Martian analogue, we should also consider

drilling (or auger drill) probing. However, the negative characteristics of the lunar regolith which were encountered during the initial studies, such as the flow of concentrated dispersed systems (drilled regolith) between the borehole wall and the drill, friability, strong adhesion, etc. prevent the use of "earthly" technologies and require their adaptation to the local ground conditions [1-5]. This also applies to the proposed method of probing the upper lunar soil layer. It is clear that in lunar conditions the equipment should be mobile, energy-independent and work either completely in automatic mode or be controlled from a distance. If the sites are located on the poles or on the reverse side of the Moon, the possibility of remote control through a repeater on the planet's orbit should be taken into account. Also, in the case of large-scale works it is not excluded the option of power supply from an external source by cable to several installations from a single energy source. A mini-nuclear reactor can be used as a source of energy. The installation itself could be delivered to the Moon in separate blocks, which means it could have a modular construction.

The rock destruction tool should provide probing of both regolith and coarse clastic fractions in its depth. The most probable are 3-blade or pin bits. The augers should be strong, of relatively larger diameter, with a small width of the flange and increased thickness of the flange. The diameters of augers for probing may be 60-70 mm. The auger columns should probably be placed in a cassette, following the example of horizontal directional drilling rigs. The possible length of the section is 1.5 m. The mast of the rig may also be complex. Methods must also be developed to prevent adhesion on the metal surface. This can be a polymer coating of the auger string or achieved by other means. Sufficiently stringent requirements should be placed on the metal of the equipment itself. The unit should be equipped with a screw cleaner of mechanical or hydraulic type. The aggressive effect of the dust fraction of regolith on engineering systems should also be taken into account. To stabilize the system at the probing point, the option of equipping the unit with outriggers is not excluded. But these devices should not be flat, disk type, and perform the role of anchors of screw type.

The issue of using vibro-screw probing also requires elaboration. The use of ultrasonic devices to facilitate the probing process is not excluded. Taking into account the known extremity of the process, it is necessary to provide a possibility of replacing the rock destruction tool (bit) in case of its breakdown. As well as solving the issues of equipment thermostabilization in the conditions of "moon" night.

Therefore, when developing equipment for engineering research on the Moon, the equipment for drilling (auger drilling) sounding should be significantly improved. Additionally, a methodology for conducting surveys for construction on the lunar surface as a whole should be developed.

REFERENCE:

1. Paulsen G., Zacny K., Kim D., Mank Z., Wang F., Thomas N., Hyman C., Mellerowicz B., Yaggi B., Fitzgerald Z., Ridilla A., Atkinson J., Quinn J., Smith J., Kleinhenz J. TRL6 lunar Resource Prospector drill // Lunar and Planet. Sci. Conf. XLVIII. 2017. Abstract # 1362.
2. Teodoro L.F.A., Colaprete A., Roush T., Elphic R., Cook A., Kleinhenz J., Fritzler E., Smith J.T., Zacny K. Numerical models of volatiles loss during Lunar Resource Prospector mission sample acquisition // Lunar Exploration Analysis Group. 2017. Abstract # 5058.
3. Kribs, D. A. Familiarization and support manual for Apollo Lunar Surface Drill (ALSD), 1968.
<https://repository.hou.usra.edu/handle/20.500.11753/676>
4. Cardu M., Oreste P., Pettinau D., and Guidarelli D. Automatic measurement of drilling parameters to evaluate the mechanical properties of soils // American Journal of Applied Sciences. – 2013. – № 10 (7). – pp. 654–663.
5. Zacny K., Paulsen G., Wang A., Yaggi B., Quinn J., Smith J. Lunar Resource Prospector drill // 47th Lunar and Planet. Sci. Conf. 2016b. Abstract # 1614.

УДК 004.9

Богдановська Єлизавета Олександрівна

студентка кафедри інформаційних систем

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Коротка Лариса Іванівна

кандидат технічних наук, доцент,

доцент кафедри інформаційних систем

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

(Дніпро, Україна)

АНАЛІЗ ОЗНАК НА НАБОРАХ ДАНИХ

ДЛЯ МАШИННОГО НАВЧАННЯ

***Анотація:** у роботі запропоновано спосіб вилучення інформативних ознак для навчальної вибірки. Метою роботи є аналіз та оцінка інформативних ознак, які дозволяють покращити якість даних та структурувати їх. Пропонується використовувати навчальну вибірку для роботи з нейронною мережею або для побудови нечіткої бази знань тільки після формування набору інформаційних ознак щодо їх індивідуальної цінності.*

***Ключові слова:** інформаційні ознаки, вилучення та формування інформаційних ознак, метод Кендалла.*

Робота з багатовимірними масивами даних вимагає попередньої їх обробки та аналізу. Як відомо, викликано це багатьма причинами, зокрема: необхідністю зниження розмірності простору; виявленням інформативних ознак та їх оцінки; визначення аномальних чи зашумлених зразків. Зазначені фактори

загалом спрямовані на покращення якості даних, в той же час, вилучення інформативних ознак (ІО) дозволяє їх структурувати [1-3].

Формування набору ІО дає можливість деякого ранжирування змінних множин, які розглядаються для впорядкування. Як правило, до ознак, які можуть бути не суттєвими або не надто значущими, можуть належати дублюючі та/або навіть зашумлені ознаки. Тому процес виділення та формування набору інформаційних ознак при роботі з багатовимірними даними у будь-якій предметній галузі важко переоцінити [4, 5].

У роботі пропонується розглядати в якості навчальної вибірки у вільному доступі датасети [5]. Проте, пропонується розглянути інформативні ознаки зазначених даних та оцінити їх, зокрема: з'ясувати, які з ознак у навчальній вибірці мають більшу, а які меншу значущість. Потім зробити аналіз стосовно того, чи можна деякі з них, які вносять менший вклад – не розглядати, або враховувати, що менш інформативні.

Такий підхід може бути корисним, як при навчанні нейронних мереж різної архітектури [4], так і для кластеризації (чіткої або нечіткої), так і для побудови бази знань при вирішенні задач такого класу. У роботі пропонується розробити програмний інструментарій, який реалізовує методи для визначення інформативності ознак.

Як відомо, існують різні методи визначення інформативності ознак у датасетах, наприклад:

- коефіцієнт кореляції Пірсона – вимірює лінійну залежність між двома змінними. Якщо коефіцієнт кореляції Пірсона дорівнює одиниці або мінус одиниці, то між змінними існує повна лінійна залежність;

- коефіцієнт Спірмена – вимірює нелінійну залежність між двома змінними, метод використовує ранговий аналіз для визначення порядку даних;

- інформаційний коефіцієнт – вимірює ступінь інформативності ознаки для класифікації, метод використовується в машинному навчанні для вибору найбільш інформативних ознак для моделювання;

- аналіз дисперсії – вимірює ступінь варіації ознаки між різними групами, метод використовується для визначення того, які ознаки є значущими для відмінності між групами;

- метод Кендалла, який розглянуто у роботі та реалізовано на мові програмування Python.

Очевидно, що кожен з цих методів має свої переваги та недоліки і може бути застосований в залежності від типу датасету та поставленого завдання.

Як відомо, метод Кендалла – це статистичний метод для визначення кореляції між двома змінними, який використовується для визначення інформативності ознак у датасетах. Цей метод вимірює ступінь співпадіння порядку даних для кожної пари змінних. Якщо порядок даних для двох змінних збігається, то кореляція між ними вважається сильною. Якщо порядок даних не збігається, то кореляція вважається слабкою або відсутньою [1, 5].

Для застосування методу Кендалла до датасету необхідно визначити порядок даних для кожної ознаки. Для цього можна використовувати ранговий аналіз, який присвоює кожному значенню ознаки ранг в порядку зростання або спадання. Потім можна порівняти порядок даних для кожної пари ознак і виміряти ступінь їх співпадіння за допомогою коефіцієнта Кендалла.

Коефіцієнт Кендалла можна обчислити за формулою: $k = (P - Q) / (P + Q)$, де P – кількість пар, в яких порядок даних збігається; Q – кількість пар, в яких порядок даних не збігається.

Значення коефіцієнта Кендалла знаходиться в діапазоні від -1 до 1. Значення -1 вказує на повну протилежність порядку даних для двох змінних, значення 0 вказує на відсутність кореляції, а значення 1 вказує на повне співпадіння порядку даних.

Отже, метод Кендалла може бути корисним інструментом для визначення інформативності ознак у датасетах, оскільки він дозволяє виміряти ступінь кореляції між ознаками та визначити, які ознаки можуть бути корисними для подальшого аналізу даних.

Можна побудувати інформативні ознаки щодо їх індивідуальної цінності. Звісно, що можна неінформативні ознаки виключити і не розглядати в якості параметру, але такий підхід треба використовувати обережно.

Розглянутий у роботі підхід дозволяє впорядкувати ознаки та отримати дані про інформативність кожної з них. Створено програмний інструментарій, який реалізує метод Кендалла на мові програмування Python. Створене програмне забезпечення дозволить при дальній роботі з навчальними вибірками структурувати дані та підвищити якість їхнього подальшого використання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Мацуга, О.М. Навчальний посібник до вивчення курсу «Інформаційні технології розпізнавання образів»/ О.М. Мацуга, Ю.М. Архангельська, Н.М. Єрещенко. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 60 с.
2. Логвін А.О. Типи генеративних нейронних мереж / А.О Логвін // Інформатика, обчислювальна техніка та автоматизація: Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Технічні науки. – 2021. – С. 103-109. DOI: 10.32838/2663-5941/2021.1-1/17
3. Левкін Д.А., Бережна Н.Г., Макаров О.А., Кутя О.В. Математичне моделювання технічних систем /Д.А. Левкін, Н.Г. Бережна, О.А. Макаров, О.В. Кутя// Вчені записки Таврійського Національного Університету імені В.І. Вернадського. - 2021. - Vol. 32, Issue 71. - С. 98–102.
4. Зеленцов Д.Г. Технологии вычислительного интеллекта в задачах моделирования динамических систем: монография./ Д.Г. Зеленцов, Л.И. Короткая // – Днепр: Баланс-Клуб, 2018. – 178 с.
5. Korotka L.I. Formation of a set of informative features when deciding problems of predicting the durability of structures. Системні технології. Регіональний міжвузівський збірник наукових праць. – Випуск 6 (137). - Дніпро, 2021. С. 46-53. (DOI 10.34185/1562-9945-6-137-2021-05)

Bohdanovska Yelyzaveta Oleksandrivna

Ukrainian State University of Chemical Technology

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Korotka Larysa Ivanivna

Ukrainian State University of Chemical Technology

(Dnipro, Ukraine)

**ANALYSIS OF SIGNS ON DATA SETS
FOR MACHINE LEARNING**

***Abstract:** the paper proposes a method of extracting informative features for the training sample. The purpose of the work is the analysis and assessment of informative features that allow for improving the quality of data and structuring them. It is proposed to use the training sample for working with a neural network or for building a fuzzy knowledge base only after forming a set of informational features regarding their individual value.*

***Keywords:** information features, extraction and formation of information features, Kendall's method.*

УДК 004.49

Чабан Анастасія Олександрівна

студентка кафедри кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Насонова Світлана Сергіївна

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних технологій
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР КІБЕРЗЛОЧИНІВ ТА СПОСОБИ ПРОТИДІЇ ЇМ

***Анотація:** в роботі розглядається питання щодо інтелектуального характеру кіберзлочинів. Проаналізовано найбільш розповсюджені злочини, які здійснюються в кіберпросторі, виявлено їх особливості та механізми дії. Зазначена необхідність у використанні комплексного підходу, який включає технологічні, правові та освітні заходи для боротьби з кіберзлочинцями.*

***Ключові слова:** інформаційні технології, безпека інформації, кіберпростір, злочинність, правоохоронна діяльність.*

У сучасному цифровому світі, де технології стають невід'ємною частиною нашого повсякденного життя, кіберзлочини стають все більш поширеними і складними [1]. Інтелектуальний характер цих злочинів, використання високотехнологічних методів та криптографічних алгоритмів, вимагають від нас не тільки розуміння їх природи, але й ефективних засобів протидії. У зв'язку з постійним розвитком технологій, кіберзлочинці постійно

адаптуються і вдосконалюють свої методи, використовуючи нові інтелектуальні підходи. Наприклад, атаки з використанням штучного інтелекту, машинного навчання та інших алгоритмів стають все поширенішими [2]. Тому, для ефективної протидії кіберзлочинам, необхідно розуміти ці нові технології і розробляти відповідні контрмери.

Метою дослідження є аналіз інтелектуального характеру кіберзлочинів та виявлення їх особливостей та механізмів дії. Дослідження охоплює широкий спектр кіберзлочинів, включаючи атаки на комп'ютерні мережі, фішинг, соціальну інженерію, зловживання шифруванням і атаки на критичну інфраструктуру. Детальний аналіз цих загроз допоможе розробити стратегії протидії, які будуть спроможні протистояти складним інтелектуальним атакам.

У нашому сучасному цифровому світі, де технології швидко розвиваються і впроваджуються в усі сфери життя, кіберзлочини стають серйозною загрозою для безпеки інформації, конфіденційності та функціонування різних систем. Інтелектуальний характер кіберзлочинів є основною особливістю, яка відрізняє їх від традиційних форм злочину. Це ставить перед нами нові виклики і вимагає розробки ефективних стратегій та заходів для протидії цим загрозам. У роботі досліджено характерні особливості кіберзлочинів, їх типи та основні методи протидії.

Інтелектуальний характер кіберзлочинів полягає в їхній здатності використовувати передові технології, складні алгоритми та інтелектуальні методи з метою злочинної діяльності в кіберпросторі. Це означає, що злочинці активно використовують комп'ютери, мережі, програми та інші цифрові технології для зламу, шахрайства, крадіжок та інших злочинних дій [3]. Вони можуть використовувати розумні алгоритми, аналізувати вразливості систем, маскувати свою діяльність та ефективно ухилятися від виявлення.

Інтелектуальні кіберзлочини можуть мати різноманітні форми і проявлятися в різних сферах. Розглянемо деякі з найпоширеніших типів інтелектуальних кіберзлочинів [4]:

1. Втручання в комп'ютерні системи: Злочинці використовують різні методи, такі як хакінг, фішинг, використання вразливостей програмного забезпечення для отримання несанкціонованого доступу до комп'ютерних систем. Вони можуть вкратити конфіденційну інформацію, поширювати шкідливе програмне забезпечення або навмисно пошкоджувати системи.

2. Крадіжка особистої інформації: Злочинці спрямовують свої дії на крадіжку особистої ідентифікаційної інформації, такої як номери кредитних карток, соціальних страхових номерів, паролів та інших конфіденційних даних. Ця інформація потім використовується для шахрайства, ідентифікаційних крадіжок та інших злочинних дій.

3. Кібершантаж: Злочинці використовують інтернет та інформаційні технології для шантажування людей або організацій. Вони можуть зашифрувати файли, блокувати доступ до систем або загрожувати розголошенням конфіденційної інформації, якщо не будуть задоволені їхні вимоги.

4. Кібершпигунство: Злочинці, здійснюючи кібершпигунство, збирають конфіденційну інформацію, викрадають торгові та комерційні таємниці, зокрема через викрадення електронної пошти, розробки шкідливих програм або зловживання довірою доступу до секретних даних. Ця інформація може бути використана для отримання переваги в галузі політики, економіки або військових справах.

5. Кібертероризм: Кібертерористи використовують інформаційні технології для здійснення терористичних актів або викликів. Вони можуть атакувати критичну інфраструктуру, таку як енергетичні системи, транспортні мережі або фінансові установи, з метою спричинення значних матеріальних та людських втрат.

Для протидії кіберзлочинам необхідно використовувати комплексний підхід, який включає розробку сучасних кібербезпекових технологій, таких як антивіруси, системи виявлення вторгнень та фаєрволи, що допомагають

виявляти та запобігати новим загрозам. Співробітництво міжнародних організацій та правоохоронних органів є важливим для обміну інформацією та спільних дій щодо розслідування та притягнення злочинців до відповідальності [5].

Важливо також звертати увагу на освіту та свідомість користувачів щодо кібербезпеки. Підвищення рівня освіти про потенційні загрози та заходи захисту, а також проведення свідомих кампаній, сприятимуть зменшенню ризику стати жертвою кіберзлочинів.

Розробка та оновлення законодавства в галузі кібербезпеки є необхідним елементом протидії інтелектуальним кіберзлочинам. Законодавство повинно відповідати сучасним викликам та технологічним реаліям, регулювати кіберзлочини та встановлювати відповідальність за їх скоєння [6]. Ефективне використання правоохоронних органів для розслідування кіберзлочинів, затримання злочинців та їх притягнення до відповідальності є важливою складовою протидії цим загрозам.

Висновки. Протидія кіберзлочинам вимагає поєднання технологічних, правових та освітніх заходів. Розробка сучасних кібербезпекових технологій, співробітництво міжнародних організацій та правоохоронних органів, свідомість користувачів та оновлення законодавства є ключовими факторами в ефективній боротьбі з інтелектуальними кіберзлочинами. Тільки шляхом поєднання цих заходів можна забезпечити безпеку в кіберпросторі та захистити інформацію та інтереси суспільства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Насонова С.С. Аналіз конкретного випадку кібершахрайства та рекомендації з його попередження. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. №2(16). С. 416-424. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-2\(16\)-416-424](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-2(16)-416-424)
2. Станіна О. Д. Роль штучного інтелекту в забезпеченні економічної безпеки держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету*

внутрішніх справ. 2021. № 1 (110), С. 337-342. URL: <http://er.dduvs.in.ua/jspui/handle/123456789/6563>

3. Діордіца І. В. Поняття та зміст кіберзлочинності. URL: <http://goal-int.org/ponyattya-ta-zmist-kiberzlochinnosti>

4. Іванченко О. М. Кримінологічна характеристика кіберзлочинності, запобігання кіберзлочинності на національному рівні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 172-177.

5. Кравцова, М.О. Сучасний стан і напрями протидії кіберзлочинності в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України: зб. наук. праць*. 2018. № 2 (19). С. 155-166.

6. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України. Закон України. № 2469-VIII від 21.06.2018 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>

Chaban Anastasia Oleksandrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Nasonova Svitlana Sergiivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

THE INTELLECTUAL NATURE OF CYBERCRIME AND COUNTERING IT

***Abstract:** the paper considers the issue of the intellectual nature of cybercrimes. The most common crimes committed in cyberspace were analyzed, their features and mechanisms of action were revealed. The need to use a comprehensive approach, which includes technological, legal and educational measures to fight cybercriminals, is indicated.*

***Keywords:** information technologies, information security, cyberspace, crime, law enforcement.*

ЗАГАЛЬНОГУМАНІТАРНІ НАУКИ (GENERAL HUMANITIES SCIENCES)

УДК 316.4

Солоп Ілля Олексійович

курсант 2-го курсу

факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Тінін Дмитро Геннадійович

старший викладач кафедри ТСП, майор поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

КОМУНІКАЦІЯ, ЯК ОСОБИСТИЙ ЗАХИСТ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

***Анотація:** в роботі визначена важливість комунікації в роботі Національної поліції України, розкрита важливість правильної співпраці з громадянами для ефективного виконання службових обов'язків.*

***Ключові слова:** комунікація, спілкування, контакт, довіра, громадяни.*

Щодня поліцейські стикаються з широким спектром ризиків та небезпек, включаючи фізичну шкоду, емоційний стрес та відповідальність. Для того, щоб ефективно захищати себе та громадськість, поліцейські повинні покладатися на різноманітні механізми особистого захисту. В даній роботі буде наголошено на елементах комунікації, як один з найважливіших та найефективніших механізмів самозахисту для поліцейських. Спілкування не тільки допомагає правоохоронцям запобігати виникненню суперечностей між поліцейським та

одержувачем інформації, але й допомагає будувати довіру та позитивні відносини з громадами.

Під час навчання поліцейськими вивчається низка спеціальних дисциплін, але це далеко не єдиний спосіб самовдосконалення, який потрібен для виконання покладених завдань в різнонаціональному суспільстві. Основною метою такої підготовки має бути надання поліцейським спеціалізованих компетенцій (тобто обізнаності, знань і навичок), необхідних для роботи в різних середовищах та з різними особами [1, с. 55].

Ефективні навички спілкування мають вирішальне значення для запобігання та деескалації потенційних суперечностей. Поліцейські часто стикаються з людьми, які перебувають у скрутному становищі або кризових ситуаціях, таких як домашнє насильство, психічні розлади та зловживання психо- та алкоактивними речовинами. У таких ситуаціях ефективна комунікація може допомогти поліцейським краще зрозуміти ситуацію і потреби людини та відреагувати належним чином. Наприклад, поліцейський, який навчився активно слухати та співпереживати, може ефективно спілкуватися з людиною, яка перебуває в скруті, і допомогти їй відчувати, що її почули і зрозуміли. Це може запобігти ескалації негативних наслідків та призвести до більш позитивного результату як для особи, що потрапила в біду, так і для поліцейського.

Для того, щоб комунікація під час виконання службових обов'язків була ефективною необхідно розвивати та встановлювати контакти через складний процес комунікації. Поліцейський повинен володіти певними психологічними прийомами в спілкуванні, для встановлення контакту з підозрюваними та іншими особами, які володіють необхідною інформацією, і вибрати найкращу лінію поведінки.

Комунікація також відіграє ключову роль у побудові довіри між поліцейськими та громадянами . Останніми роками зростає занепокоєння з приводу відсутності довіри до поліції серед певних громад та груп людей. Ефективна комунікація може допомогти поліцейським вирішити ці проблеми та

побудувати позитивні відносини з цими громадами. Наприклад, поліцейські, які пройшли підготовку з питань культурної компетентності та мовного розмаїття, можуть ефективно спілкуватися з людьми різного походження і демонструвати повагу та розуміння їхніх культурних звичаїв і переконань. Це може допомогти побудувати довіру та заохотити членів громади до співпраці з поліцейськими та обміну цінною інформацією.

Необхідно зазначити, що рівень володіння мовою поліцейського впливає не лише на те наскільки добре володіє мовою спілкування, але й професійна обізнаність в обговорюваному питанні. Мовленнєва професійна компетентність - це здатність генерувати та формулювати ідеї за допомогою мови в контексті професійного спілкування. Вона демонструється здатністю використовувати професійну мову як усно, так і письмово, що ґрунтується на лінгвістичній компетенції. Для того, щоб правильно використовувати мову під час спілкування, лінгвістична компетентність передбачає засвоєння та знання мовних норм, особливо у сфері фонетики, лексики та граматики [3, с. 229].

Прикладом цього є Велика Британія, де поліція запровадила концепцію взаємодії поліції з громадою (community policing). Цей підхід фокусується на побудові відносин між поліцейськими та членами громади, особливо в районах з високим рівнем злочинності. Поліцейські використовують комунікацію, щоб налагодити контакт з цими особами, дізнатися про їхні потреби та проблеми, а також спільно працювати над розробкою ефективних стратегій запобігання злочинності. Такий підхід виявився успішним для зниження рівня злочинності та підвищення довіри громади до поліції.

Для досягнення такого партнерства в Україні поліція повинна: зміцнити легітимність своєї діяльності та покращити якість своїх послуг суспільству шляхом узгоджених дій. Поліція повинна бути відомою та доступною для громадськості; знання населення під юрисдикцією, задоволення його потреб; вислуховування проблем громадян; звітувати громадськості про свої дії та результати [4, с. 137].

Однак існують обмеження та проблеми, пов'язані з комунікацією як механізмом особистого захисту. Мовні бар'єри, культурні відмінності та емоційний стрес можуть перешкоджати ефективному спілкуванню між поліцейськими та населенням. Наприклад, поліцейський, який не розмовляє тією ж мовою, що й особа, яка потрапила в біду, може мати труднощі з ефективним спілкуванням та наданням належної допомоги. Крім того, поліцейським, які перебувають у стресовому стані або стикаються з потенційно небезпечною ситуацією, може бути складно ефективно спілкуватися, що призводить до непорозумінь і потенційно шкідливих наслідків.

Як висновок потрібно сказати, що комунікація є важливим механізмом особистого захисту для поліцейських. Ефективна комунікація може допомогти запобігти ескалації потенційно небезпечних ситуацій, побудувати довіру та позитивні відносини з громадою, а також призвести до більш ефективних стратегій роботи поліції. Однак, виникають обмеження та виклики, пов'язані з комунікацією як механізмом особистого захисту, такі як мовні бар'єри та емоційний стрес. Для вирішення цих проблем можуть бути використані інноваційні міждисциплінарні підходи, які поєднують комунікаційні стратегії з психологією, соціологією та іншими науковими галузями. Застосовуючи ці інноваційні підходи, поліцейські відділи можуть краще озброїти своїх співробітників комунікативними навичками, необхідними для захисту себе та громадськості, а також для побудови позитивних стосунків з громадянами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий редактор українського видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с. 11
2. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. URL: <http://inozemnimovu.org/Ukrain/journal/410/Smolina.pdf>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій: навч.-метод. посіб. [для студ. мовних спец. осв.-кваліф.

рівня «магістр»] / [О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.]; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.

4. Тінін, Д. Г. ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ. *Шановні учасники міжнародної конференції!*, 134.

Solop Ilya Oleksiyovych

2nd year cadet

of the Faculty of Training of Specialists for Criminal Police Units

Dnipropetrovs'k State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Tinin Dmitry Gennadievich

Senior Lecturer of the Department of TSP, Major of Police

Dnipropetrovs'k State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

**COMMUNICATION AS PERSONAL
PROTECTION OF A POLICE OFFICER**

***Abstract:** the thesis defines the importance of communication in the work of the National Police of Ukraine, reveals the importance of proper cooperation with citizens for the effective performance of official duties.*

***Keywords:** communication, communication, contact, trust, citizens.*